

**BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM ANABİLİM DALI
HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM TEZLİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI**

**KAMU DİPLOMASİSİNİN BİR ARACI OLARAK
KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM BAĞLAMINDA YENİ MEDYA:
ABD BAŞKANI OBAMA DÖNEMİ**

HAZIRLAYAN

YILDIZ BURCU SARIGÜL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ KIVILCIM BİLGİN

ANKARA - 2021

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 18/02 /2021

Öğrencinin Adı, Soyadı: Yıldız Burcu Sarıgül
Öğrencinin Numarası: 21720107
Anabilim Dalı: Halkla İlişkiler ve Tanıtım
Programı: Halkla İlişkiler ve Tanıtım Tezli Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı/Adı,Soyadı: Dr. Öğr.Üyesi Kıvılcım Romya Bilgin
Tez Başlığı: Kamu Diplomasisinin Bir Aracı Olarak Kültürlerarası İletişim Bağlamında
Yeni Medya: ABD Başkanı Obama Dönemi

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 111 sayfalık kısmına ilişkin, 11 / 01 / 2021 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından TURNITIN adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 3'dür. Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar hariç
3. Beş (5) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

“Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını” inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:.....

ONAY

Tarih: ... / ... /

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad, İmza:

Dr.Öğr.Üyesi Kıvılcım ROMYA BİLGİN

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans Eğitimimde maddi ve manevi olarak beni her koşulda destekleyen sevgili aileme; bu yolculuğumda ilk günümünden son günüme kadar her zor anımda yanımda olan ve gece gündüz demeden çalışmama sağladığı katkılarıyla desteğini her zaman yanımda hissettiğim, bana her zaman sabırla yaklaşan değerli ve çok sevdiğim tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Kıvılcım Romya Bilgin'e; çalışmamın şekillenmesinde zaman ayırarak katkılarını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Fatma Senem Güngör'e ve bu çalışmada kaynak olarak yararlandığım tüm bilim insanlarına ve yazarlara en içten teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Yıldız Burcu Sarıgül, Kamu Diplomasinin Bir Aracı Olarak Kültürlerarası İletişim Bağlamında Yeni Medya: ABD Başkanı Obama Dönemi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Tezli Yüksek Lisans Programı, 2021

Birbirleriyle yakından ilişkili olan kültür ve kültürlerarası iletişim kavramlarından insanoğlunun var olduğu her zaman ve mekânda bahsetmek mümkündür. Farklı kültüre sahip insanların bir araya gelmesiyle başlayan iletişim süreci doğal olarak beraberinde bazı sorunları da getirmektedir. Nitekim bu durum, devletler arasındaki ilişkilerde de görülmekte ve kamuoylarının artan önemi ile birlikte devletler arasındaki ilişkilerde sorunların çözümünde kültürlerarası iletişimin değerini arttırmaktadır. Bu kapsamda, devletler arasındaki sorunların çözümünde öne çıkan yöntemlerden bir tanesi de kültürlerarası iletişim gücü ile yapılanan kamu diplomasisidir. Küreselleşme ve onun yürütücüsü olan teknolojik gelişmelerle birlikte kamuoyları ve kamuoylarını etkilemek için yürütülen kamu diplomasisi faaliyetleri uluslararası ilişkilerde önemli olmuştur. Teknolojik gelişmeler doğrultusunda yapısal değişikliklerin yaşandığı kamu diplomasisinde ise yeni medya araçları ön plana çıkmaktadır. Bu yeni sistemde devletler yeni medya araçları ile diğer ulusların halkları ile doğrudan temas kurabilmekte ve kendi görüşlerini aktararak etkileyebilmektedir. ABD, yeni medya araçlarını kullanarak kamu diplomasisini en etkin şekilde kullanan ülkelerden biridir. Bu çalışma, kamu diplomasisi alanında yaşanan teknolojik gelişmelerin, küresel liderliğini sürdürmek isteyen ABD'nin kamu diplomasisi stratejilerine ne şekilde yansıdığını göstermeyi amaçlamıştır. Özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra kamu diplomasisinin önemini kavrayan ABD'nin başkan Obama döneminde kamu diplomasisinden nasıl faydalandığından bahsedilmiştir. Bu bağlamda kamu diplomasinin ABD'de nasıl ortaya çıktığı ve İkinci Dünya Savaşı ve Soğuk Savaş dönemlerinde nasıl kullanıldığı anlatılmıştır. Sonuç olarak kültürlerarası iletişimin günümüz dünyasında birçok alanda önemli bir role sahip olduğuna dikkat çekilerek ABD'de kamu diplomasisi uygulamalarının da özellikle yeni medya araçları üzerinden bunu nasıl kullandığı incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Kültürlerarası İletişim, Kamu Diplomasisi, Yeni Medya, Dijital Diplomasi

ABSTRACT

Yıldız Burcu Sarıgül, New Media in the context of Intercultural Communication as a Tool for Public Diplomacy: U.S. President Obama’s Term, Başkent University, Institute of Social Science, Department of Public Relations and Publicity, Public Relations and Publicity Master Program with Thesis, 2021

It has been always possible to refer to terms of culture and intercultural communication which are related to each other, in every time and place where human beings exist. The communication process which starts with the gathering of people from varied societies may cause some problems. As a matter of fact, this situation is also seen in the relations between states and with the increasing importance of public opinion, the diplomacy used in solving the problems between the states started to increase the value of intercultural communications. In this context, one of the prominent methods in solving the problems between states is public diplomacy, which is structured with the power in intercultural communication. Public diplomacy strategies which are carried out to influence public opinion have become important in international relations especially with the process of globalisation and technological developments. In this new system of public diplomacy, governments and other actors can personally contact with other publics through new media tools. Moreover, they can influence them in different ways. In the case of American Public diplomacy, US government uses a variety of different kinds of new media tools. This study aimed to examine how technological developments in the field of public diplomacy and new media reflect on the US public diplomacy. Additionally, this study also mentions how the U.S. government under the Barack Obama administration used public diplomacy, especially aftermath of the September 11 attack. In this context, this study also focuses on the issue of how public diplomacy emerged in the USA and how and what extent it was used during the Second World War and the Cold War. Consequently, it was pointed out that intercultural communication has a key role in today's world and more importantly how the US public diplomacy take advantage of intercultural communication through using new media.

Key-Words: Culture, Intercultural Communications, Public Diplomacy, New Media, Digital Diplomacy

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	vi
GİRİŞ.....	1
1. KÜLTÜR VE KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM	7
1.1. Kültürün Tanımı ve Özellikleri.....	7
1.2. Kültürün Temel Bileşenleri	16
1.3. Kültür ve Kuramsal Yapısı.....	18
1.4. Kültürlerarası İletişim Kavramı	22
1.5. Kültürlerarası İletişimin Bileşenleri	25
1.6. Kültürlerarası İletişim Kuramları	27
2. KAMU DİPLOMASİSİ.....	37
2.1. Kamu Diplomasisi Kavramı	38
2.2. Kamu Diplomasisi Kavramının Oluşum Süreçleri ve İşleyişi	43
2.3. Kamu Diplomasisinde Kültürlerarası İletişimin Rolü	47
2.4. Kamu Diplomasisinde Yeni Medyanın Rolü.....	50
2.4.1. Yeni medyanın kavramsallaştırılması	52
2.4.2. Yeni medyanın prensipleri.....	54
2.4.3. Yeni medyanın kamu diplomasisinde kullanılması.....	57
2.5. Kamu Diplomasisinde Dijitalleşme ve Dijital Kamu Diplomasisi.....	59
3. ABD’DE YENİ KAMU DİPLOMASİSİ STRATEJİLERİ.....	64
3.1. ABD’de Kamu Diplomasisinin Gelişimi	65
3.1.1. 11 Eylül saldırısı ve Başkan Bush Dönemi kamu diplomasisi	69

3.1.2. Başkan Obama Dönemi kamu diplomasisi	76
3.2. ABD'nin Kamu Diplomasisinde Yeni Medya Kullanımı.....	85
3.3. Başkan Obama Dönemi Kamu Diplomasisi Youtube Örnekleri	90
SONUÇ	95
KAYNAKLAR.....	98

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BBC	British Broadcasting Corporation
DOT	Digital Outreach Team (Dijital Destek Ekibi)
FBI	Federal Bureau of Investigation (Federal Soruşturma Bürosu)
GAO	Government Accountability Office
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
USIA	United States Information Agency

GİRİŞ

Bir diplomatın kendi ülkesi adına diğer ülkelerde gerçekleştirdiği çeşitli faaliyetlere diplomasi adı verilmektedir. Diplomatik faaliyetler devletler arasındaki ilişkilerin yürütülmesi amacıyla gerçekleştirilir ve hükümetler diplomasi aracılığıyla resmi ilişkilerini yürütmektedirler. Diplomasi uygulanırken ülkelere ait kültürel, sosyal, askeri, ekonomik veya teknolojik birçok farklı özellik de yürütülen politika kadar önem taşımaktadır. Antik Roma döneminden bu yana kullanılmakta olan diplomasi zaman içerisinde değişikliklere uğramıştır. İçinde bulunduğumuz 21. Yüzyılda hala değişime açık olan küreselleşmeyle birlikte bir yandan geleneksel özelliklerini korurken, diğer yandan kamu diplomasisi ile birlikte devletler tarafında dış politika aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Kamu diplomasisi yöntem ve tekniklerini başta halkla ilişkiler uygulamaları olmak üzere iletişimin farklı alanlarından sağlayabilmektedir. 20. Yüzyılda ilk olarak ABD’de ortaya çıkan kamu diplomasisi günümüzde birçok devlet tarafından kullanılmaktadır. Kamu diplomasisi, bir hükümetin başka bir ülkenin halkını ve aydınlarını, o ülkenin politikalarını kendi avantajına çevirmek amacıyla etkilemeye çalıştığı faaliyetleridir (Potter, 2002, s. 46). Geleneksel diplomasi tekniklerinden kabul edilen siyasi veya askeri güç kullanmak yerine yumuşak güç ile pozitif bir algı ve sonrasında imaj bırakmayı amaçlayan kamu diplomasisi birçok araç ve uygulamadan faydalanmaktadır. Yumuşak güç tek başına her zaman yeterli olmamaktadır. Yumuşak güç kullanımında faydalanılacak stratejik iletişim yöntemleri belirlemek gücün kendisi kadar önemli hale gelmiştir.

İlerleyen teknolojiyle birlikte ülkeler arasındaki ilişkinin kurulmasında kamu diplomasisi geleneksel diplomasi gibi güçlü etkiler yaratabilecek bir konuma sahip olduğu söylenebilir. Kamu diplomasisiyle birlikte dış politikalarda izlenilecek yöntemler değişmiş, yeni yaklaşımlar geliştirilmiştir. Kamu diplomasisiyle vurgulanmak istenen geleneksel diplomasinin yoksun olduğu “açıklık” ve “eşitlik” kavramlarıdır. Geleneksel diplomasi kamuoyunu kapılar ardında bırakan, yalnızca karar verenlerin dahil olduğu gizli görüşmeler aracılığıyla yürütülen bir diplomatik ilişkiyi yansıtmaktaydı. Gizli antlaşmaların çok sık görüldüğü Birinci Dünya Savaşı öncesindeki dönem toplumlar da bir tepki yaratmış ve yeni diplomasinin zeminleri oluşmaya başlamıştır. Kamu diplomasisiyle birlikte diplomatik iletişimi elinde bulunduran topluluklarda da değişiklikler görülmeye başlanmış ve kamuoyu ve toplumlar da bu iletişim sürecine dahil edilmişlerdir. Bu noktada iç kamuoyları kendi ülkelerini ilgilendiren olaylar hakkında diplomatik unsurlar dahilinde de bilgilendirilmeye

başlanmıştır. Bu bağlamda çok uluslu ülkeler kendi sınırları içerisinde yaşayan farklı kültürden insanların kültürel özellikleri, istekleri ve talepleri doğrultusunda da adımlar atmak zorunda kalmışlardır.

Ülkelerin kendi kamuoyunu bilgilendirmek dışında diğer kamuoylarını etkileme kapsamındaki hedefleri diplomatik iletişim yöntemleri ile gerçekleştirilebilmektedir. Ancak günümüzde uluslararası ilişkilerin iyi tutulması ve ülkelerin kendi çıkarlarını koruması adına gerçekleştirilen görüşmeler ve diğer diplomatik bağlantı ve ilişkiler farklı zeminler üzerinden yürütülmeye başlanmıştır. Bunlardan bir tanesi de kamu diplomasisinde profesyonel bir araç olarak kullanılan kültürlerarası iletişimdir (Koçer, 2016, s. 9).

Geçmişten günümüze var olmuş her topluluk birlikte yaşamının getirdiği çeşitli olayların etkisiyle kültürel iletişim kurmuşlardır. Teknolojinin gelişmesi ve dünyanın küresel bir köy haline dönüşmesiyle kültürlerarası iletişim kendini yeni alanlarda daha hızlı bir şekilde değişime devam etmekte olan bir kavram olarak göstermektedir. Ekonomik yenileşmelerin dünyaya yayılması, bilgiye erişimin kolaylaşması gibi gelişmelerle uluslararası iletişim de farklı boyutlarda artmış ve kültürlerarası iletişim ve etkileşim ülkeler açısından ihtiyaçtan daha fazlası haline gelmiştir. Kültürlerarası iletişim, farklı kültürlerden insanların iletişime geçmesiyle ortaya çıkan etkileşimdir. Kültür ise insan ve insana ait olan özellikleri tanımlar ve diğer insanlar ile arasındaki farklılıkları ortaya koyar. Küreselleşmenin hızlanmasıyla paralel olarak daha görülür bir sorun haline gelen kültürel farklılıklar ve beraberinde ortaya çıkan iletişim sorunları çok araştırılan alanlar haline gelmiştir. İnsanları birer kültürel varlık olarak değerlendiren kültürlerarası iletişim bu sebeple kültüre ait her bir bileşeni iletişim aşamasına çeşitli şekillerde dahil eder. Bu açıdan bakıldığında iletişime geçen kültürlerin farklılıklarını ortaya koymak ve onları anlamak iletişimi daha ileri bir seviyede yönetmek ve bu süreci başarılı bir şekilde tamamlamak için önemlidir. Kültürlerarası iletişim ilk bakışta her ne kadar yalnızca bireyler arasında oluşan bir etkileşim gibi gözükse de diplomatik ilişkiler doğrultusunda da birbirinden farklı toplumlar arasındaki etkileşimi ifade etmektedir. Bu açıdan bakıldığında ülkelerin diğer ülkelerle olan ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel bağlantılarının güçlü tutulmasında kültürlerarası iletişim önemli bir araç haline gelmektedir.

Çok kültürlü yeni dünya ile küreselleşmenin hızı ivme kazanmış ve bu hızlanma süreci iletişim ve medya üzerinde de değişikliğe olan etkisini göstermiştir (Karagöz, 2012, s.132). En başta internet ve iletişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler farklı kültürleri yakınlaştırmış ve sonucunda kültürlerarası etkileşimi arttırmıştır. Devletler, medya denilen

çatı altında bir araya gelen toplumların aralarındaki ilişkileri düzenlerken kamu diplomasisi kavramı ortaya çıkmıştır. Yumuşak güç araçlarından biri haline de gelen sosyal medya farklı kültürlerin birbirlerini daha yakından tanınmasını ve bundan da öte birbirleriyle etkileşime geçebilmelerine fırsat sağlamıştır. Bir yumuşak güç aracı olan kamu diplomasisi sosyal medyanın da gücüyle daha açık ve net bir hal almaya başlamıştır. Hızlı olması ve karşılıklı iletişime olanak sağlamasıyla giderek daha çok kullanılmaya başlayan yeni medya araçları geleneksel medyanın yerini almıştır. Geleneksel medya araçları ile elde ettikleri gücü devam ettirmek isteyen devletler ise yeni medya araçları üzerinden yeni kamu stratejileri üretmeye başlamışlardır. Yeni medya araçlarının ülkeler arasındaki var olan dengelere olan etkisi göz önünde bulundurulduğunda bu yeni stratejilerin uygulanmasında bazı unsurların dikkate alınması gerekmektedir. Bu noktada ulusal markalaşma ve ülke imajı önemli unsurlar haline gelir. Özellikle, Youtube, Twitter ve Facebook vb. sosyal medya ağları kamuoyunu dinleme ve cevap verme gibi özelliklere sahiptir. Bunlar da bir ülke açısından diğer ülkelerin kamuoyunu etkileyerek imaj yaratmak adına fırsat yaratır. Bu fırsatlar imaj yaratmak veya markalaşmak dışında birçok başka nedene de hizmet sunabilmektedir.

ABD hükümetinin yeni medyadan faydalanma eğilimi internetin gündelik hayata hızla adapte olduğu 1990'lı yıllarda başlamıştır. Günümüzde ise çevrimiçi olma özelliğine sahip sosyal medya ağları ulaşılması kolay olması sebebiyle küresel boyutta kullanılmaya başlanmıştır. Yeni medya araçlarından, hedef kitle ile doğrudan iletişime imkan sağlayan sosyal medya benzersiz bir diplomatik araç haline gelmiştir. Örneğin 2004 yılında kurulan Facebook şu anda hem dünya çapında kolay ulaşılabilir bir kitle iletişim aracına dönüşmüştür hem de başta ABD olmak üzere pek çok devlet tarafından da kamu diplomasisinde kullanılan bir araç haline gelmiştir. Facebook'un yanı sıra Twitter, Youtube vb. gibi sosyal ağlar da zaman-mekân kavramlarını tamamen yıkarak kamu diplomasisinde farklı bir anlayışın gelişmesine neden olmuşlardır. Kamu diplomasisinin faydalandığı sosyal medya ağları gizlilik gibi geleneksel diplomasiye ait pek çok anlayışı da değiştirmiştir. Özellikle, 11 Eylül 2001 tarihinden itibaren ABD kamu diplomasisi yaklaşımını değiştirmiştir. Eski ABD Başkanı Barack Obama yönetimi ile birlikte ABD, yeni bakış açısıyla kamu diplomasisi faaliyetlerini yeni medya araçlarını daha etkin ve yoğun kullanarak yürütmektedir. Obama yönetiminin ABD'nin Arap kamuoyundaki imajını iyileştirmek amacıyla geniş bir kitleyi hedeflemesi ve bu amaçla sosyal medya ağları ve canlı web yayınları üzerinden dünyanın çeşitli yerlerindeki kullanıcılara ulaşmaya çalışması yeni kamu diplomasisi anlayışında yeni medya araçlarının önemini göstermektedir.

Yeni medya araçlarının etkisi, yeni kamu diplomasisi stratejileri uygulanırken hedef olarak belirlenen ülkenin kamuoyu üzerinde bıraktığı etkiyle paralel bir ilerleme göstermektedir. Çift taraflı bir iletişim sağlayan sosyal medya ağlarının yeni kamu diplomasisi uygulama alanında başarılı sonuçlara ulaşmasında kültürlerarası iletişimden ne seviyede faydalandığı ve gücünün bilincinde olunması ayrıca dikkate değer bir noktadır. Kamu diplomasisi gelişen iletişim olanaklarıyla da birlikte daha büyük kitlelerde etkisini gösterebilmiştir. Bu noktada ülkelerin kamu diplomasisi stratejileri için belli hedefleri olmalıdır. 11 Eylül sonrası kamu diplomasisi yalnızca ABD'nin değil diğer birçok ülkenin dış politika gündeminde tartışma konusu olmuştur. Değişen uluslararası ilişkiler yeni kamu diplomasisinin bir araçtan çok bu düzenin bir parçası haline gelmesine neden olmuş ve bu sebeple de uluslararası ilişkilerin yürütülmesinde son moda stratejilerin kullanılması ihtiyaçtan daha öte bir duruma gelmiştir. Tüm dünyanın gittikçe daha da artan bir etkileşim içinde olması, farklı kültürlerden bilgi toplama ve bu bilgilerin hızlıca yayılması, devletlerin ve dış politika liderlerinin yeni gündem oluşturmada yeni fırsatlar sunmaktadır. Hızlı değişimlere de yol açan bu ilerlemeler diplomasiin kendine her zaman yeni iletişim biçimleri sağlamasını zorunlu kılmıştır. Bu noktada ise kültürlerarası iletişimin gücünden yararlanılması gerektiği aşikardır. Bu kapsamda, ABD Başkanı Barack Obama döneminde yürütülen kamu diplomasisinin ayırt edici özellikleri nelerdir sorusu sorularak, ABD'nin kültürlerarası iletişimin gücünü kullanarak yeni medya araçları üzerinden oluşturduğu yeni kamu diplomasisi stratejileri ele alınacaktır. ABD Başkanı Obama döneminde, önceki dönemlerden farklı olarak iletişimde yeni medya araçları üzerinden yaşanan devrim niteliğinde değişim ve kültürlerarası iletişimin bu değişim ile birlikte öne çıktığı; bu durumun ise ABD Başkanı Obama döneminde dış politikasının bir sonucu olarak, dış politikada önemli bir araç olarak kamu diplomasisine yansıdığı değerlendirilmektedir. Konun önemi dış politikada etkin bir araç haline gelen kamu diplomasisinde yeni ve doğru bir anlayış geliştirilmesinde yeni medyanın rolünün kültürlerarası iletişim perspektifinden ele alınması gerekliliğinden kaynaklanmaktadır.

Bu amaçla, tezde öncelikle kültür ve kültürlerarası iletişim kavramlarının ne olduğu kamu diplomasisi kapsamında ele alınacak ve daha sonra ABD kamu diplomasisinin nasıl geliştiği ve yeni medya araçlarından nasıl yararlandığı açıklanarak, içerik analizi yöntemiyle bir sosyal medya platformu olan Youtube üzerinden ABD Başkanı Barack Obama'nın video konuşmalarında özellikle Müslüman halklara nasıl hitap ettiği incelenecektir. Bu kapsamda, tez üç bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümde kültür kavramı, kültürlerarası iletişim

tanımları ve temel bileşenleri kuramsal açıdan ele alınmıştır. Kavramların tarihi süreçlerde uğradıkları değişimler ve bu değişimlere neden olan süreçler kuramcılarının değerlendirmeleri ışığında incelenmiştir. Bu bölümde, Geert Hofstede'nin Kültürel Boyutlar Kuramı ve Edward T. Hall'ün Enformasyon Sistemleri Kuramları üzerinde ayrıca durularak ilerleyen bölümlerde ortaya konulacak kültürlerarası iletişim ile kamu diplomasisi arasındaki ilişki için gereken kuramsal alt yapı sağlanmıştır. İkinci bölümde kamu diplomasisi kavramının ilk olarak nerede ve nasıl kullanıldığı ve diplomasi kavramından farkı incelenmiştir. Araştırmanın başka bir boyutu olan kültürlerarası iletişim ve sosyal medyanın kamu diplomasisi kapsamındaki rolü yeni kamu stratejileri oluşturmaya katkı sağladığı gerçeğine dayandırılarak yeni medya araçları ve bu araçların prensipleri ışığında incelenmiştir. Tezin üçüncü bölümünde ise küreselleşmenin getirdiği değişim gerçeğinden yola çıkılarak ABD'nin yeni kamu diplomasisi uygulamaları örnekler ışığında incelenmiştir. Dünya tarihinde savaşların farklı boyutlarda yaşanan değişikliklere yol açtığı gerçeği bağlamında ABD Soğuk Savaş Dönemi Kamu Diplomasisi, İkinci Dünya Savaşı dönemi Kamu Diplomasisi ve Soğuk Savaş dönemi kamu diplomasisi değişen stratejiler ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda incelenmiştir. Teknolojik gelişmelerin devletler arasında kullanılan diplomatik araçlara yenilerini eklemesi, ABD'nin Yeni Kamu Diplomasisi uygulamalarının incelenmesini gerektirmiş ve tezin esas araştırma konusunu oluşturmuştur.

Tezin sorusu, odak konuları ve yöntemi dikkate alındığında tezde bazı sınırlılıklar söz konusudur. ABD kamu diplomasisinde, yeni medya araçlarının etkinliğinin arttığı bir dönemde demokrat partiden başkan olması sebebiyle sadece 2009-2017 yılları arasında görev yapan ABD eski başkanı Barack Obama dönemine odaklanılacaktır. Obama dönemine odaklanılmasının bir diğer nedeni ise Başkan Obama'nın etnik kimliği ve demokrat politikaları nedeniyle kültürlerarası iletişime önem vermesi olmuştur. Özellikle 11 Eylül saldırıları sonrasında ABD Başkanı George Bush'tan farklı olarak izlediği küresel politikada başta Müslüman ülkelerdeki toplumlar olmak üzere kamu diplomasisindeki yaklaşım farkı çalışmanın Obama dönemi ile sınırlanmasının bir diğer nedenidir. Tezin odağı, Obama döneminde yürütülen kamu diplomasisi faaliyetlerinde kültürlerarası iletişimi dikkate alarak yeni medya araçlarının nasıl kullanıldığıdır. Bu nedenle, ABD Başkanı Obama döneminin Müslüman halkları hedef alan kamu diplomasisi stratejilerinin bu halklarda nasıl bir etki yarattığı ve başarılı olup olmadığı bu tezin kapsamının dışındadır. Tezin bir diğer sınırlılığı ise yeni medya araçları kapsamında sadece Youtube odaklanılacak olmasıdır. Dünya genelinde yerel uygulamalarda dikkate alındığında tam olarak kaç sosyal

medya aracı olduğu bilinmemektedir. Ancak kullanıcı sayısı, etkin olunan ülkeler ve hizmetler bakımından Youtube, Facebook ve Twitter’ın da içinde yer aldığı 50 sosyal medya aracı yer almaktadır. Bu araçlardan sadece Youtube yeni medya aracı olarak ele alınacaktır. Youtube üzerinde ise resmi, hala aktif ve erişilebilir olan “The Obama White House” kanalında yer alan konuşma videoları çalışma kapsamında çözümlenecektir. Bu zmlleme sonucunda ABD Başkanı Obama döneminde yeni medya araçları üzerinden kültürlerarası iletişimin ne çıktığı yeni bir kamu diplomasisi anlayışının oluştuğu hipotezi ele alınacaktır. Bu sınırlılık çerçevesinde, Başkan Obama döneminin Müslüman halkları hedef alan kamu diplomasisi stratejilerinin bu Müslüman halklarda yarattığı etki ve başarıya ulaşıp ulaşmadığı bu tezin kapsamına dahil edilmemiştir.

Sonuç olarak, küreselleşen yeni dünya ile iletişim ve medya alanları değişime girmektedir ve bu değişimin etkisi kendini kamu diplomasisi alanında da göstermektedir. Zaman ve mekan kavramlarını bulanıklaştıran yeni medya araçları bu şekilde kamu diplomasisinde de farklı anlayışların gelişmesini sağlamıştır. 11 Eylül sonrası ABD’nin dış politika meselelerinde kamu diplomasisinden yeni teknolojiler ışığında daha fazla faydalanma işteği, Başkan Obama döneminde daha çok hissedilmiştir. Bu dış politika meselelerinden bir tanesi de Başkan Bush döneminde özellikle Müslüman halkların gözünde zedelenmiş olan Amerikan imajının düzeltilmesi hedefidir. Bu noktada hedef kitlenin farklı bir kültüre sahip olması kamu diplomasisinde kültürlerarası iletişimin bir araç olarak kullanılmasının önemini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak bu çalışmada, Başkan Obama döneminde yürütülen kamu diplomasisi faaliyetlerinin kültürlerarası iletişim bağlamında yeni medyadan nasıl faydalandığı Youtube üzerinden incelenerek ABD’nin özellikle Müslüman halklara karşı yürüttüğü kamu diplomasisinin Başkan Obama döneminde nasıl gerçekleştiği ortaya konacaktır.

1. KÜLTÜR VE KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM

Kültürlerarası iletişim, farklı kültürden insanların karşılaşmaları sonucunda aralarında gerçekleşen iletişimi konu edinen bir disiplindir. Bu sebeple bu kavramı detaylı bir çerçeve içinde anlayabilmek amacıyla öncelikle kültür kavramını incelemenin ve sonrasında yine kültürlerarası iletişimde önemli kabul edilen iletişim kavramını incelemenin faydalı olacağı düşünülmüştür. Bu kavramlar ayrı ayrı ele alındıktan sonra kültür ve iletişim kavramları arasındaki ilişkiye de değinilmiştir. Bu ilişkinin ayrıca ele alınması da kültürlerarası iletişimin önemini açıklamada zemin hazırlayıcı olarak görülmüştür. Kültür kavramı kapsamlı bir şekilde açıklandıktan sonra bölümün ilerleyen kısmında kültürlerarası iletişim kavramı tarihi süreci, tanımları ve temel bileşenleri ışığında ele alınmıştır. Son olarak kültürlerarası iletişim kuramlarından Geert Hofstede'nin Kültürel Boyutlar Kuramı ve Edward T. Hall'ün Enformasyon Sistemleri Kuramından bahsedilmiştir ve kültür ve kültürlerarası iletişim kavramlarının kamu diplomasisi arasındaki ilişki söz konusu kuramlar üzerinden ele alınmıştır.

1.1. Kültürün Tanımı ve Özellikleri

Toplum olarak insanoğlunun içinde yaşadığı tarihi süreç düşünüldüğünde kültür kavramından bahsetmek mümkündür. Birçok bilimsel disiplin ile iç içe olan kavram aynı zamanda toplum ve insanla ilgili her şeyi araştıran bir potansiyele sahip olmasıyla her bir disiplinden ayrılmış olur. Birçok bilim dalı ile ilişkilendirilen “kültür” kavramı uzun ve kapsamlı bir tarihçeye sahip olması sebebiyle tek bir tanım ile sınırlandırılmamıştır. Ortak bir tanımda birleşmesi mümkün olmayan kavramın yüzden fazla tanımı vardır. Bilimin ve tarihin gelişip değişmesi ile paralel bir ilerleyiş içinde olan “kültür” kavramı kendi bilim dalı içinde her geçen gün yeni tanımlarla güncellenmektedir. Günlük konuşma dilinde çok sık karşılaşılabilecek bir sözcük olan kültürün yukarda belirtildiği gibi karmaşık ve sürekli değişim içinde olan bir yapısı vardır ve bu yapısından dolayı çoğu zaman kullanıldığı yere göre kavram karmaşasına sebep olabilmektedir. Kuramsal ve aynı zamanda ampirik bakış açısıyla yaklaşabileceğimiz kültür kavramı bu sebeple hem kurallı ve etik bir şekilde hem de betimleyici bir şekilde incelenmiş olacaktır (Kartarı, 2014, s. 28).

Önceleri sadece antropolog ve toplum bilimcilerin ilgilendiği bir kavram olarak bilinen kültür zamanla sosyal bilimlerin de faydalandığı ve hatta alanın temel dayanağı

olarak görüldüğü bir kavram haline gelmiştir (Krober & Kluckhohn, 1952, s. 3). İngilizcedeki en karmaşık terimlerden biri sayılır “kültür” ve doğanın kültürden türediğini varsayan gerçek, etimolojik araştırmalara bakıldığında tam tersini savunur, kültür kavramı doğadan türemiştir (Eagleton, 2005, s. 9). Max Weber’in çalışmaları ve güncellenmiş Kantçı düşüncelerle farklı bir ifadeyi savunan doğa dünyası ve kültür dünyası arasındaki tezatlık tartışması doğa bilimleri ile insan faaliyetlerini inceleyen bilim dalları birbirinden tamamen farklıdır (Jenks, 2014). Kültür bilimleri manevi bir araştırma sürdürürken doğa bilimleri daha çok olgusal verileri üzerinde durur. Manevi kelimesiyle kastedilen “değerler”dir.

Kültür sözcüğü *Cultura*’dan gelmektedir ve *colere* fiilinden türetilmiştir. Latince’de, *Colere* sürmek veya ekip biçmek anlamına gelirken Türkçe’de *Cultura* “ekin” anlamını taşımaktadır, 17.yüzyıla kadar Fransa’da da aynı anlamı taşıyan *Culture* ünlü filozof Voltaire tarafından ilk defa insan zekasının gelişimine işaret eden bir anlamda kullanılmıştır (Bozkurt, 1979, s. 96). “Kültür” sözcüğünün tarımla ilgili anlamı kavrama daha sonra eklenmiş bütün anlamlarda izini taşımaktadır, Romalı filozof Cicero ve şair Horatius kültürü insanın yetiştirilip eğitilmesi anlamında kullanmıştır (Özlem, 2012, s. 158). Bu anlamıyla Almanca’ya geçen sözcük *Cultur* olarak kullanılmaya başlanmıştır ve sözcüğe uygarlık ve kültürel evrimi karşılayacak bir anlam kazandırılmıştır. Daha sonra İngilizce, İspanyolca ve Slav dillerine aynı anlamı kapsayacak şekilde geçen “kültür” ilk olarak İngiliz antropolog Tylor tarafından bilimsel kültür tanımıyla kullanılmıştır (Bozkurt, 1979, s. 102).

Kültürel antropoloji kavramını ilk kullanan antropolog Sir Edward Burnett Tylor günümüzde kültürün en eski ve en net tanımını yapmasıyla bilinmektedir. Tylor’ı aynı zamana ait diğer İngiliz antropologlardan ayıran en belirgin özelliği etnolojiye ilgisinin evrensel bir seviyede olmasıdır ve onun tanımına göre “kültür” bir topluma ait her bir üyenin deneyimleyip öğrendiği bilgi, inanç, sanat, ahlak kuralları, gelenek-görenek ve diğer alışkanlıkların toplamıdır (Tylor’ı aktaran Lowie, 1917, s. 265). Tylor’a göre kültür ve uygarlık arasında bir ilişki vardır, bazen sözcükler birbirlerinin yerine bile kullanılmıştır fakat Fransızca ve İngilizce’de “civilization” kelimesi “cultur” kelimesinden daha eski bir kullanıma sahiptir. Bu iki kelimenin kullanımı birçok dilde karışıklığa yok açmıştır. Fransızca’dan alınan “cultur” sözcüğü esas anlamı günümüz dahil “uygarlaşmış” ve “kültürlü” olmaya dayanan soyut bir anlam taşıırken 19.yüzyıldan önce Aydınlanma Dönemi tarihçileri tarafından sadece medeniyete karşılık gelecek şekilde kullanılmaktaydı (Bulut, 2015, s. 82-83).

Thomson’a göre;

“On dokuzuncu yüzyıl başlarında ‘kültür’ kelimesi ‘uygarlık’ kelimesinin eşanlamlısı ya da bazı durumlarda zıddı olarak kullanılıyordu. Latince *civilis* kelimesinden türeyen, vatandaşlara dair ya da onlara ait olan anlamında ‘uygarlık [civilization]’ ilk olarak on sekizinci yüzyıl sonlarında Fransızcada ve İngilizcede beşeri gelişimin yenilikçi bir sürecini, inceliğe ve düzene yönelerek barbarlık ve yabanılıktan uzaklaşan bir hareketi tarif etmek için kullanıldı. Boy gösteren bu anlamın arkasında Avrupa Aydınlanmasının ruhu ve onun modern çağın ilerici niteliğine olan inancı yatıyordu. Ancak Almancada bu kelimeler genellikle tezat oluşturuyordu. Öyle ki ‘*Zivilisation*’ olumsuz bir çağrışım edinirken *Kultur* olumlu bir çağrışıma sahip oldu. ‘*Zivilisation*’ kelimesi kibarlık ve davranışların incelenmesiyle ilişkilendirilirken ‘*Kultur*’ daha çok halkın bireyselliğinin ve yaratıcılığının ifade edildiği düşünsel, sanatsal ve manevi ürünlere atıfta bulunmak için kullanılıyordu.” (Thompson, 2013, s. 152).

Görüldüğü üzere bu iki sözcük arasındaki tezatlık o dönemin sınıf farklılıklarıyla olan ilişkisinden doğmuştur. Herder’in araştırmalarıyla birlikte anlamı görünür bir şekilde değişen sözcük, tüm insanlığın gelişme düzeyini ölçen tek bir ölçüt olma niteliğinden uzaklaştırılarak daha geniş bir aralıkta kullanılmaya başlanmıştır. Herder tek bir kültürün varlığını kabul etmeyerek, her ulusun kendine özel bir kültürünün olabileceğinden ve her toplumun kendi içinde dahi farklı özellikler gösteren, değişken bir kültür yapısına sahip olabileceğini savunmuştur. (Herder’den aktaran Bulut, 2015, s. 84)

Tylor’ın tasarladığı uygarlık kavramı hem kültürü hem de medeniyetin kendisini kapsamaktadır ve bu fikrin bir benzerinin 18.yüzyıl Almanya’sında filozof Herder tarafından da çalışıldığı bilinmektedir ancak ikisinin kültürel görecelik ve medeniyetsel görecelik anlayışları farklılıklar içermektedir (Botz-Bornstein, 2012, s. 10). Tylor, kültür ve uygarlık arasındaki ilişkiyi bitki ve hayvanları sınıflandırıp kataloglayan bilim adamlarının araştırmalarına benzeterek açıklamıştır. Nasıl her bir bitki veya hayvan türünün ait olduğu bir flora veya faunası varsa, Tylor’ın kültür tanımında da belirttiği gibi bir topluma ait her bir özellik bir araya geldiğinde kültürü oluşturur ve aynı zamanda her bir özellik tek başına da bir toplumun kültürünü yansıtabilir. Uygarlık ile arasındaki ilişkiye dikkat çekerek kültürü ilk defa bilimsel bir tanıma kavuşturan Tylor, birbirinden uzak yerlerde yetişmesine karşın birbirine benzeyen bitkilerin varlığını uygarlığı temsil eden öğelere benzetmiştir. Ayrıca bazı bölgelerde sadece orada yetişen bitkilerin tarımının yapılmasıyla o bölgeye ait sanat arasında da ilişki kurmuştur. Amerika’da buğday ve atın kullanılmaya başlandığı dönemde silah ve demir baltası da kullanılmaya başlanmıştır (Tylor, 2016, s. 97). Eski çağlardan günümüze dünya tarihine bakıldığında yeni tarım ürünlerinin keşfiyle veya bazı

hayvanların evcilleştirilmeye başlanmasıyla eşzamanlı olarak birçok farklı kültürel alışkanlığın da edinildiğini görebilmek mümkündür.

Kültür ve uygarlık kavramları Osmanlı Devleti batılılaşma döneminden öncesine kadar Türkçede kullanılmamışken ilk kez batılılaşma dönemde kullanılmaya başlanmıştır. Bunun sebebi olarak batılılaşmanın yeni bir devlet politikası olarak kullanılmaya başlandığı bu dönemde Ziya Gökalp'in Türkçülük-Osmanlıcılık-İslamcılık üçlemesi üzerinde çalışarak bahsi geçen sözcüklerle ilgili yeni kuramlar oluşturduğu söylenebilir ki bu kuramlardan kültür-medeniyet kuramı önemli bir yere sahiptir (Bulut, 2015, s. 88). Kültür kavramı Türkçeye farklı kullanımları olan Fransızca ve Amerikancadan gelmiştir, Fransızca anlamına karşılık gelen manevi kültürken, Amerikanca kullanımından maddi kültür anlamı çıkartılmaktadır ki Ziya Gökalp bu anlamı medeniyetle eşleştirmiştir (Arslanoğlu, 2001, s. 243). Önceleri kültür ve medeniyet arasındaki farklılıklara vurgu yapan Ziya Gökalp, *Türkçülüğün Esasları* adlı kitabında bu farklılıkları en aza indirmiştir. Bu iki sözcük arasındaki farklı halk kültürü ve yüksek kültür kavramları üzerinde durarak gidermeye çalışmıştır. Bu kavramlar halkın gelişmişlik düzeyi bağlamında açıklanmıştır. Her ne kadar “gelişmişlik” olarak adlandırılrsa da aslında kastedilen toplumu oluşturan bireyler arasındaki nitelik farkı değildir. Gökalp'e göre kültür ve medeniyetin farklı kavramlar olduğu sonucuna varılabilir.

Burke, millet kavramını geçici veya zorunlu bir birliktelik olarak görmemiş, devamlılık gerektiren, zamana yayılarak oluşmuş bilinçli bir seçim olarak görmüştür ve bu yapının kendisini ancak uzun bir süre sonra gösteren, toplumu oluşturan alışkanlıkların tamamını kapsayan bir yapı olduğunu ifade etmiştir (Burke, 2019). Burke'ün bu görüşleri ve “millet” kavramını tanımladığı bu yapı “ulusal ruh” olarak isimlendirilmiştir ve 19.yüzyılın sonlarına doğru ise bu karmaşık yapı “kültür” olarak adlandırılmıştır (Williams, 2017, s. 46). İdeolojik yanlılık kültür kavramını tanımlarken bir sorun oluşturabilmektedir. Habermas bireylerin ideolojiden soyutlanamayacağı fikrine dayanarak bunu normal kabul etmiştir ve kültürün ideolojiden ayrı düşünülemeyeceğini savunmuştur, Barthes da farklı ideolojilerin aslında her bir kültürün ifade edilme şekli olduğunu ve kültürlerin ait olduğu toplumun ideolojilerini yansıttığını öne sürmüştür (Kartarı, 2014, s. 28,29). İdeolojilerin toplumlar tarafından üretildiği varsayılırsa kültür ile arasındaki ilişki de görülebilir. Kültür de toplumların geçmiş tarihi ve teyit edilebilir diğer yaşanmışlıklarıyla oluşur ve değişip gelişmeye devam eder. Bu bakış açısıyla kültürün bütün bu süreçte oluşmuş ve toplum tarafından yaşatılmaya devam eden gelenekler olduğu söylenebilir ve ideoloji gibi önceden

var olan değil, sonradan yaratılmış bir kavram olduğu söylenebilir. Bu bağlamda kültürün sadece sonradan üretilmiş bir kavram olduğunu savunmak yanlış olacaktır. Bu tarihi sürecin yanında insan ihtiyaçları da bu kavramın oluşumuna katkı sağlamıştır. Dahası, her topluluğun ihtiyacı aynı olsaydı günümüze aktarılmış daha sade ve aynı alışkanlıkları içeren bir kültür olurdu. Her toplum kendi ihtiyaçları doğrultusunda kendi alışkanlıklarını temsil eden farklı kültürler oluşturmuştur. Teknoloji bilim alanındaki gelişmeler her alanda büyük bir değişim yarattığı gibi toplumların kültürünü de etkisi altına almaktadır. Bunun aksi düşünülemeyeceği gibi kültürün de nesiller boyu aynı haliyle kalması mümkün olmayacaktır. Başka kültürlerden ve diğer teknolojik gelişmelerden etkilenen kültür varlığını sürdürürken, bu süreçten etkilenmeyen, değişimi reddeden kültür bir süre sonra kaybolacaktır.

Genellikle toplum yerine kullanılabilen bir sözcük olan kültür, bir bireyin sosyal hayatında ait olduğu topluma dair yansıttığı sembolik davranışlardır (Thomas, 2014, s. 176). Bu tanımdan anlaşılacağı üzere her toplumun kendini yansıttığı farklı alışkanlıkları vardır; ritüeller, gelenek-görenek, toplum içinde kendini ifade etme şekli, yemek alışkanlıkları vb. daha birçok özellik eklenebilir. Bir topluma ait kültürün de kendi içinde alt kültürlere bölünebildiği söylenebilir, bu bölünme de toplum içinde kültür tabakalaşmasına sebep olacaktır. Williams'ın kültürel çalışmalara etkisi azımsanamayacak ölçüdedir ve bu çalışma alanına önemli katkılarda bulunmuştur. *'The Analysis of Culture'*'da Williams kültür kavramını üç ana çerçeve içinde açıklamıştır: 1) 'ideal' bir kültür vardır ve bunun içinde evrensel değerleri kapsayacak şekilde beşeri mükemmelliğe ulaşmak hedeflenir, 2) kültür, zihinsel ve imgesel çalışmaların bir bütünüdür ki bu bütün insana ait tüm düşünceleri ve deneyimleri kapsar 3) toplumsallığa vurgu yapan bu tanımda kültür belli bir yaşam tarzını tasvir eder (Williams, 1961). Bu üç farklı tanımdan bir tanesini diğerinden ayrı düşünmek kültür kavramını anlamada yetersizliğe sebep olacaktı. Williams, *Culture and Society* (Kültür ve Toplum, 1961) adlı kitabında kültürü iki farklı alan içinde inceleyerek ulaştığı antropolojik ve sanat tanımlarını sentezlemiştir, ona göre kültürün birinci anlamı bireyin yaşam tarzını yansıtmasıyken ikinci anlamında kültür eleştirebilme işlevi olan bir seviyede ve mükemmeliyetçidir (Williams, 2017, s. 478-479). Williams kültürü iki farklı biçimde açıklamıştır: idealist, materyalist. Materyalist açıklamada, gelişmişlik seviyesi ölçütü olarak görülen kültür kavramı yerine diğer temel kültür anlamları üzerinde durur, toplumun genel düzenini baz alarak bu düzeni simgeleyen kültürel öğeleri inceler; idealist açıklamada ise toplumun diğer kurumlarla ve etkinliklerle arasındaki ilişkiyi ve ortak değerlerini

“bilgilendiren tin” betimlemesiyle inceler (Williams, 1993). 20.yüzyılın sonlarında artık kavramın yeni geliştirilen tanımları daha çok bu iki bakış açısı üzerinde durmuştur. Bireylerarası üretilen ama kamusal alanda işlenmeye devam eden ve bir kimlik aracı olarak görülen bu kültür olgusu toplum içinde bir cemaat duygusu yaratmaya teşvik eder (Stevenson, 2015, s. 85).

Hall’un bakış açısına göre Williams kültür kavramını her toplumun kendi alışkanlık ve deneyimlerini içeren tüm öğelerinin tamamını kapsayacak şekilde incelemiştir ve bu sayede kavramı öznel bir bakış açısına yaklaştırmaktansa toplumsallığa vurgu yapmıştır (Hall’dan aktaran Özçetin, 2010, s. 153). Buradan anlaşılacağı üzere Williams kültürü üst seviyelerde bir olgu gibi görmektense onu toplumsallaştırarak aslında sıradanlaştırmayı hedeflemiştir. Bunu destekleyen başka bir düşüncesinde ise toplumun tüm bireyelerine ait olan kültürel mirasın ve güncellenmeye devam eden kültürel öğelerin gelişmişlik seviyesine göre belirlenmiş sınırlı bir hedef kitleye hitap etmesindense toplumun tamamına açık hale getirilmesini ifade eder çünkü ‘kültür’ kabul edilen maddi veya manevi toplumsal miras kabul edilen her şeyi muhafaza etme, yargılama veya onu yenileştirme sürecinin tamamı tarihin her döneminde sadece belli bir gelişmişlik seviyesinde görülen toplumun üst seviyelerine layık görülmüştür.

Her bir toplumu veya belirli bir grubu yansıtan, onlara ait olan bir kültür vardır ve önemli olan ise hiçbir toplumun veya grubun bu kültürel özelliklere göre yargılanamayacağı gerçeğidir (Wells, 1984, s. 38). Kendi kültürümüzden farklı değerler ve özellikler taşıyan kültürleri kendi kültürümüze göre belirlenmiş bir çerçeveden anlamaya çalışmak doğru bir sonuç vermeyecektir. Bu eylem farklı kültürleri ortak bir noktada buluşturmaktansa mevcut farklılıkları daha çok gözle görülür kılacaktır. Hall’e göre kültür karmaşık ama aynı zamanda ince bir yapıya sahip olan bilgisayarı andırmaktadır ve hayatın maddi yönlerini değil, aksine manevi ve düşünsel özelliklerine ait bir yapıyı yansıtmaktadır ve sonradan öğrenilen, paylaşılabılır bir kavramdır; Hall’a göre ise kültür doğaya ait olan ve onun yarattığı her şeye karşılık insanlığın yaratıp ürettiği şeylerdir (Hall’dan aktaran Coşgun, 2004, s. 15). Bu tanımlardan yola çıkılarak kültürün insanlarda doğuştan oluşmadığını ve farklı topluluklara ait farklı, değişen özelliklere sahip kültürlerin varlığından bahsedilebilir ki bu kültürel özellikler de her bir toplumu diğerinden ayırmış olur. Belli bir topluma ait farklı özelliklere sahip kültürlerden de söz edilebilir. Hall’a göre kültür insanlığa ait her şeyi aktarmaya yarayan soyut bir araçtır çünkü insanların kültürle iç içe girmemiş, bütünleşmemiş veya ondan etkilenmemiş hiçbir tarafı yoktur (Hall E. T., 1976, s. 16-17). İnsan yaşamını ait

diyerek Hall, kişilere ait duygu ve düşünceler, bunların iletişimsel özellikleri, kişisel fikirlerin ifade edilme tarzından toplumsal problemlere, bu problemlerin hangi yollarla üstesinden gelindiğine, toplumun yönetim sistemine ve işleyişine kadar her şeyi bu aitliğin içinde kabul etmiştir.

Bu tezin kültürlerarası iletişim çerçevesi üzerinden incelendiği göz önünde bulundurulursa kültürlerarası iletişim farklılıkları birçok alanda sorun olabilecek potansiyele sahiptir. Kültürlerarası iletişim sorunu karşı karşıya gelinen hedef kitlenin yabancılaşmasıyla doğru orantılı olarak önemini arttıracaktır ve yeni medyanın dahil olduğu veya olmadığı kamu diplomasisi uygulamalarında da bu sorunu en aza indirmek ülkeler arası iletişimi güçlendirecektir. Bu yabancılaşma sürecinde ortaya çıkan sorunları ortak kültürel özellikler üzerinde yoğunlaşarak değil daha önce iki tarafın da deneyimlemediği farklılıklar üzerinde durarak çözüme kavuşturulması sağlıklı ve sürdürülebilir bir ilişki açısından daha faydalı görülebilir.

1969 yılında bir araya gelerek kültür kavramına bir tanım daha ekleyen UNESCO üyelerine göre kültür ‘Bir insan topluluğunun kendi tarihi tekâmülü hususunda sahip olduğu şuurlu demektir; o suretteki bu insan topluluğu bu tarihi tekâmül şuurlu atfen varlığını devam ettirme azmini gösterir ve gelişmesini sağlar.’ (Saydam, 2012, s. 240). Kültür kavramı üzerine yapılmış başka bir çalışmada ise kültürün “anlam kaynağı” olduğu üzerinde durulmuştur (Schneider & Barsoux, 1997). Bu yoruma göre farklı toplumlara ait kültürel davranışlar düşünüldüğünde, şu an kültürü oluşturan öğeler olarak adlandırılabilen gelenek-görenek, örf-adet, dini ritüeller ve diğer alışkanlık ve davranışların bir alışkanlık sürecinden kültürleşmesine kadar olan süreçte onlara anlam kattığı söylenebilir. Bu sebeptendir ki dünyanın neresine gidersek gidelim her zaman farklı davranışların altında sebebini anlayamadığımız, kendi kültürümüzde olmayan anlamlar olacaktır. Farklı bir bakış açısıyla düşünüldüğünde ise benzer veya aynı davranış şekilleri farklı kültürlerde alışlagelenden çok daha farklı anlamlar taşıyabilir veya tam tersi şekilde aynı anlama gelen ifadeleri ve davranışları farklı kültürel davranışlarla karşı tarafa aktarıyor olmak mümkündür.

Güvenç’e göre kültür kavramı dört farklı anlamı karşılayacak şekilde tanımlanmıştır:

- 1) Bilimsel alandaki kültür: Uygarlık.
- 2) Beşerî alandaki kültür: Eğitim sürecinin ürünü.
- 3) Estetik alandaki kültür: Güzel sanatlar.
- 4) Maddi ve biyolojik alanda kültür: Üretme, tarım, ekin, çoğalma ve yetiştirme (Bozkurt, 1979, s. 98-99).

Şimdiye kadar bahsedilmiş kültür kavramına ait yukarıdaki bilgiler Güvenç'in bu dört ayrı tanımında özetlenmiştir. Birçok şeyi kültür olarak adlandırabilir ve belirli alanlarda kültür biliminden yararlanabiliriz. Fakat kültür kavramından bahsederken önem verilmesi gereken nokta, onun nerede ve ne anlamda kullanıldığıdır. Birçok tanımı olmasından dolayı kullanıldığı yerde herhangi bir belirsizlikten kaçınmak adına kavramın hangi anlamına dikkat çekileceği belirtilmelidir. Kavrama ait diğer bilgileri belli ilkeler ve özellikler kapsamında incelemek kavramı daha anlaşılır hale getirecektir. Genel bir çerçeve içinde kültürün özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz (Bozkurt, 1979, s. 103-107).

- Kültür sonradan öğrenilir; kültür, kalıtsal ve içgüdüsel olarak insan yaşamında kendiliğinden var olmamıştır. İnsan doğduktan sonra ait olduğu çevreye ve topluma bağlı olarak birtakım alışkanlıklar ve davranış şekilleri geliştirir ve sonradan kazanılan bütün bu davranışlar değişip yenilenerek kültürü oluşturur.
- Kültür dinamik ve sürekli; aynı insanoğlu gibi hayvanlar da yeni alışkanlıklar edinme eğilimine sahiptirler, yeni şeyler öğrenebilirler. Ancak hayvanlar edindikleri yeni davranış şekillerini insanlar gibi yavrularına aktaramazlar. Dünyada yalnızca insanlara özgü olan bu davranışın insanın konuşabilme yetisine bağlı olduğu söylenebilir. Kültür kalıtsal olarak aktarılabilir olmasa da nesilden nesle aktarılabilirdiği gerçektir. Bu aktarım ancak o kültüre ait gelenek ve görenekler, töreler ve diğer alışkanlıklar sayesinde bir sonraki nesle geçer. Bu sayede kültürün sürekliliği sağlanır. Kültürlerin oluşmasında ise ait olduğu grup veya toplumun tarihi süreçlerinden bahsedilebilir. Kültür aynı zamanda kendini güncelleyip zamanla değiştirebilen yapısıyla dinamik olma özelliğine de sahiptir.
- Kültür toplumsaldır; kültür sürekli ama aynı zamanda toplumsaldır da. Kültüre ait tüm öğretiler ve alışkanlıklar toplumu oluşturan insanlarca yaratılmış ve devam ettirilmiştir. Herkes tarafından paylaşılan bu alışkanlık ve davranışlar o toplumun kültürüdür. İster toplum ister toplum ait bir grup, köy veya aile olsun, hepsinde ortak olan davranışların tamamı kültür veya alt kültürdür. Varlığını sürdürmeye çalışan her kültür ait olduğu toplumda doğal yollardan grup dayanışması yaratmış olur.
- Kültür, ideal ya da idealleştirilmiş kurallar bütünüdür; pozitif bir bakış açısıyla düşünüldüğünde kültür, insani tutum ve davranışların ideal olanlarıdır, yani kültür ideal davranışlar bütünüdür fakat toplumlara bakıldığında bu ideal davranışların herkes tarafından kabul edilse bile aynı şekilde yansıtılmadığı görülmektedir. Özetle, günlük hayatta olması gereken ile gerçekte olan aynı değildir, aynı kültüre ait olan bireyler kültürel ideale göre her zaman aynı şekilde tepki vermezler.

- Kültür, ihtiyaç karşılayıcı ve doyum sağlayıcıdır; kültürün en önemli özelliklerinden biri bireylerin temel ve diğer ihtiyaçlarını karşımadaki rolüdür. Psikolojik araştırmalara göre ancak belli bir doyum seviyesine ulaşıldığında alışkanlıklar devamlılık sağlamaktadır, bu doyum seviyesi düşükse alışkanlıklar zaman içerisinde kaybolacaktır. Kültür ise bu noktada, alışkanlıkların sürekliliği amacıyla bireylere doyum sağlayıcı olmalıdır.
- Kültür değişkendir; doğal şartlar var olan bir kültürel yapıyı tek başına değiştirecek kadar g   l  ve etkili olmasa da kültür denilen şey zamanın dinamik yapısı içinde çevreye uyum sağlar. K lt rl r zaman içinde başka bir kültüre benzeyebilme özelliğine de sahiptir. Yukarıda bahsedilen kültürün doyum sağlayabilme özelliğini yerine getirebilmesi için toplumda değişiklik gösteren geleneksel ihtiyaçlara göre kendini yeniden şekillendirmesi gerekir. Bahsedilen bu kültürel değişme hemen değil zamana yayılarak gerçekleşir, belli bir kurumda kendini gösteren değişiklik diğer kurup ve yapıları da etkisi altına alır ve değişim bu şekilde gerçekleşir.
- Kültür b t nleştiricidir; kültürel değişikliğin temel ihtiya ı olan uyum sağlama kültürün bütünleştirici olma özelliğiyle gerçekleşir. Tarihi süreçlerin ve dış etkenlerin tesiriyle değişime yatkın hale gelen kültür sisteminde net bir bütünleşme görülemez. Tam olarak köklü ve istikrarlı bir sistem oluşturmak zaman alır çünkü sürekli değişen alanlar ve kurumalar sistemin bütünleşmesini yavaşlatır. Yeni değişikliklere adaptasyonu sağlamada kültürün bütünleştirici özelliği, olumsuz tepkileri en aza indirger.
- Kültür bir soyutlamadır; yukarıda bahsedildiği gibi kültürün tek bir tanımı yoktur, tarih boyunca insanlık kültür sözcüğünü farklı alanlarda kullanmış, araştırmacılar bu kullanım alanlarını baz alarak yeni tanımlar üretmeye devam etmişlerdir. Kültür soyut bir sistemdir, somut olarak gözlemlenemez ama toplumu oluşturan somut ögelerden beslenerek bir kavram oluşturur. Bu kavramı somutlaştıran olgular kültürün içine dahil ettiğimiz her şeydir.

Yukarıda bahsedildiği gibi kültür sistemleri her zaman bir uyum içindedir, fakat bu uyum tarihi ve diğer çevresel etkenlerden dolayı değişim geçirebilir. Belli semboller ve anlamlardan oluşan herhangi bir kültür sistemi başka bir kültürden alacağı yeni sembollerle farklı bir uyum göstererek değişebilir (Kartarı, 2014, s. 33). Günümüzde yaşanan küreselleşme süreçleri de k lt rl ri birçok açıdan etkileyebilmekte ve gelişen teknolojiyle farklı k lt rl ri tanıma ve onları tanıتما fırsatı uluslararası alanları dönüştürebilmektedir.

Yukarıda bahsedilen kültüre ait özellikler kültürün süreçleri olmakla birlikte kamu diplomasisi bağlamında da önemli birer unsur haline geldiği söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında kültürün toplumsal olması, kamu diplomasisi alanında ön plana çıkan kamuoyunun ortak davranış şekillerine sahip olduğunu ve benzer tutumları yansıttığını göstermektedir. Bu durum kamuoyunda doğal bir sürecin sonucu olarak grup dayanışması yaratmış olur. Fakat bu noktada kültürün ideal ya da idealleştirilmiş kurallar bütünü olduğu özelliği göze çarpmaktadır çünkü ideal davranışlar bütünü olarak açıklansa da toplumlara bakıldığında kültürün farklı şekillerde de yansıtılabileceği görülmektedir. Yabancı bir kamuoyu oluşturma hedefiyle uygulanan kamu diplomasisinde ise kültür ve kültüre ait bu özellikler önemli birer faktör olarak görülebilir. Literatürde kültüre ait birçok tanım ile karşılaşılsa da kültürün birçok bileşeninden diplomasi alanlarında faydalandığı bilinmektedir. Bu noktada kültürün aslında bir iletişim aracı kullanılabildiği görülmektedir. Bu sebeple kamu diplomasisi uygulamalarının geliştirilmesinde ve uzun vadeli ilişkilerin oluşturulmasında kültür ve kültürel öğeler ön plana çıkmaktadır.

1.2. Kültürün Temel Bileşenleri

Anlamı ve kullanım alanları zaman içerisinde değişen ve artan kültür, anlaşılması zor kavramlardan bir tanesi olmuştur. Kültür görülemeyen bir olgu olmasına rağmen bir kültüre ait farklı bileşenler gözlemlenebilmektedir (Rapoport, 2004). Birçok tanımı olan ve farklı alanlara dahil olabilen kültür araştırmalarda çeşitli belirsizliklere neden olabileceği için araştırmalarda kültürün hangi bileşeninin değerlendirileceğinin belirtilmesinde fayda vardır (Turgut, 1990, s. 34). Bu bileşenlerin başında ise kültürün temel yapısını oluşturan insanlar gelmektedir. Kültürler de insanlar gibi doğup gelişirler ve sonrasında milatlarını doldurmaya mahkumlardır. Bu bölümde de kültüre ait bazı bileşenlerden söz edilecektir.

Kültürün özelliklerini tam olarak kavrayabilmek için kültüre ait her bir unsurun kendisiyle olan ilişkisinin detaylarıyla birlikte incelenmesi gerekir. Her bir kültürün nasıl ve ne şekilde yapılandığı ve en önemlisi sahip olduğu her bir örüntü onu anlamda tek başına bir kavram olma özelliği taşımalıdır. Bu da demek oluyor ki kültürü tek başına bir bileşen veya yapı olarak değil aynı bağlamda olan iş, uğraş ve alanları kapsayan tüm bileşenlerin bütünü olarak görmek gerekir. Örneğin tüm kültürlerin sahip olduğu belli başlı temel kategorileri vardır: dil, din, ırk sanat, sosyal örgütler vs. Kültür dendiğinde akla ilk gelecek özellikler bunlardan bir tanesi olacaktır. Bir toplumun veya birinin kendi kültürünü ve ona ait

özellikleri anlamak diğer kültürlerle ait bazı tecrübeleri veya bilgileri gerektirir çünkü yukarıda belirtilen her kültüre ait bileşenlerin farkında olmak kendi kültürümüzü anladığımız gibi diğer kültürleri de anlamamızı sağlamaz (Horn , 2009, s. 129-130).

Sosyal bilimcilere ait farklı veya benzer bilgilerin elde edilebileceği kültürel bileşenlerin varlığından söz edilebilmektedir. Rapaport'a göre kültür bileşenleri; dini inançlar, değerler, imgeler, sosyal organizasyonlar, bireylerarası sosyal ilişkiler ve yaşama şekli olarak ifade edilmiştir (Turgut, 1990, s. 32). Bir toplumu oluşturan semboller, diller, inançlar, değerler ve o topluma ait yapıların hepsine kültür bileşenleri denilebilir. Barkan'a göre iki temel kültür bileşeni vardır: ilk olarak düşünceler ve semboller ve diğer tarafta maddi kültür olarak adlandırılan her topluma ait teknoloji, giyim eşyası, yemek eşyası ve ulaşım araçları vs. gibi fiziksel nesneler bulunmaktadır (Barkan, 2012). Bu noktada kültür bileşenlerinin kamu diplomasisinde neden önemli birer faktör haline geldiği görülmektedir. Çünkü yabancı bir kamuoyu oluşturmayı hedefleyen kamu diplomasisinin öncelikle hedef toplumun kültürünü ve ona ait bileşenlerini tanıması gerekir. Belirtildiği gibi toplumların dilleri, inançları, sembolleri, değerleri ve diğer toplumsal yapıları birbirinden farklıdır. Bu bileşenlerin ayrı ayrı tanınması, öğrenilmesi ve ona uygun olacak şekilde kamu diplomasisi uygulamalarında kullanılması yol gösterici olarak görülebilir.

Tüm kültürler temel olarak gelenekler üzerine dayandırılmıştır. Herhangi bir şekilde nesilden nesle aktarılmamış müşterek akıl ve bilgi topluma ait kültürün geçerliliğini zamanla kaybetmesine yol açacaktır. Ne tür bilgilerin nasıl bir yol izlenerek gelecek nesillere aktarıldığı toplumdan topluma değişiklik gösterir fakat her kültürde ona ait alışkanlıklar ilk olarak ailede görülür. Kültürün ilk taşıyıcısı toplumun en küçük birimi olan ailedir. Fakat daha geniş bir açıdan bakıldığında, küçük gruplardan oluşan, kendine özel belirli davranış şekilleri olan alt kültür topluluklarının bile kültürü sonraki nesle aktarmada büyük rolü vardır. Kültürü oluşturan bileşenler zamanla değişebileceği ve yukarıda bahsedildiği gibi varlığını sonraki nesle kadar koruyamadığı durumlarda ortadan kaybolabilir. Toplumların maruz kaldığı iç ve dış faktörler o kültüre ait bileşenlerin yenilenme ve değişme süreçlerini etkileyecektir.

Yukarıda belirtildiği gibi kültürün temel bileşenlerinden bir tanesi de sembollerdir. Her kültür kendine ait sembollerle veya sembol olarak adlandırabileceğimiz o kültürün insanlarında farklı duygu veya tutumları uyandıran başka davranış şekilleriyle doludur. Bazı semboller sözlü olmayan iletişimi temsil ederken bazı diğer semboller maddi nesnelerden oluşmaktadır. Sembolik etkileşimcilik kuramının da savunduğu gibi paylaşılan semboller

sosyal etkileşimi mümkün kılmaktadır (Barkan, 2012). Örneğin sözlü olmayan sembollerden biri sayılan el sallamak bazı kültürlerde varken bazılarında yoktur. Bu hareket genellikle arkadaşlığı aksettirmek amacıyla yapılırken; selamlaşmanın veya bir ortamdan gidişin bir sembolü olarak kullanılmaktadır. Bütün kültürlerde belli bir düşünceyi veya duyguyu iletmek için kullanılan mimik olarak isimlendirilmiş el, kol veya baş hareketlerine rastlamak mümkündür. Fakat aynı mimik bir kültürde belirli bir anlamı ifade ederken farklı bir kültürde başka bir anlama karşılık gelebilir. Aynı kültür tarafından paylaşılan semboller ister sözlü veya sözsüz iletişim olsun ister diğer maddi objeler olsun kültürün önemli bir parçasını oluştururken aynı zamanda yanlış anlaşılmalara ve aleyhte durumlara da zemin hazırlayabilir (Barkan, 2012). Bahsedilen bu problemler sosyal etkileşim açısından sembollerin önemini vurgulamaktadır.

Bir kültüre ait en önemli sembollerden bir tanesi dildir. Dil, en önemli iletişim aracı olması sebebiyle ve bu nedenle de bir toplumun kültürünü anlayabilmede büyük öneme sahiptir. Tıpkı doğduktan sonra öğrenilen mimikler ve diğer vücut hareketleri gibi dil de kültüre aittir ve kültür aracılığıyla öğrenilmektedir. İnsanoğlu kendi dilinde kelime olarak karşılığı olmadığı sürece bazı kavramları veya nesneleri anlamakta zorluk yaşayabilir (Whorf, 1956, s. 315). Bu sebeple dil sosyal ve fiziksel dünyayı nasıl algıladığımızı etkiler.

Yukarıda bahsedilen kültüre ait bazı bileşenler ve özellikleri kültürü tamamıyla kavramakta yeterli değildir. Fakat kültürün farklı bilim alanlarında konu olabileceği ve karmaşık yapısı göz önünde bulundurulduğunda temel bileşen sayılabilecek unsurlar belirtilmiştir.

1.3. Kültür ve Kuramsal Yapısı

Tanımlamasında en çok güçlükle karşılaşılan kavramlardan bir tanesi olan kültür kavramı, kavramsallaştığı ilk zamanlardan itibaren farklı anlamlarda kullanılmıştır ve kavramın tek bir tanıma bağlı olmamasının en temel sebebi her toplumun kültür kavramı ile belirtmek istediğinin farklı olgular, düşünceler, durumlar ve ideolojiler olmasıdır (Çağırkan, 2017, s. 148). Kültür kavramının çok yönlü yapısı ise kavramı çok çeşitli bilim dallarına konu yapabilmektedir. Kavrama, dahil olduğu alan kapsamında yön veren ise daima bir kültür kuramı olmuştur. Bu bağlamda kültürü anlayabilme becerisi önemli bir unsur haline gelmiştir. Bunu yerine getirebilmede ise kültür kuramları önemli bir yol göstericidir, tüm

paradigma, model ve konseptleri ile başlı başına yol gösterici olan kültür kuramları aynı zamanda bireysel olarak da hayatlarımıza fikişel katkılarda bulunur (Smith & Riley, 2009).

“Kuram” kavramının da en az “kültür” kavramı kadar tanımlaması zor olduğu söylenebilir ve aynı zamanda modern sosyoloji sözlüklerindeki tanımlanması en güç kavramlardan da bir tanesidir. Kültür kuramları; kültürel grupların yaşayış şekillerini, davranışlarını, birbirleriyle olan ilişki ve etkileşimlerini ve diğler bütün öğelerini kültür kavramı çerçevesinde anlamlandırmayı ve açıklamayı hedefleyen yaklaşımlardır. Bu bağlamda gerçekleştirilen farklı kültürlere ve topluluklara ait çalışmalar kültürün tanımlanmasında literatüre katkı sağlamıştır. Kültür kuramları, araştırmacıların hangi amaçla kültürü incelediklerini anlamak için önemli bir konudur.

Smith ve Riley’e göre kültür kuramları en genel anlamda iki farklı kategoriye uyum göstermektedir. Bunlar: (1) kültürü toplum tarafından üretilmiş, birçok alanı kapsayacak şekilde gören bir bakış açısı ve (2) kültürü topluma yön veren özerk bir kuvvet olarak gören bir bakış açısı (Smith & Riley, 2009, s. 3). Kültür kuramlarındaki son gelişmelere bakıldığında ise ikinci bakış açısının sunduğu seçeneklere göre araştırmalara yön verildiğı söylenebilir fakat iki bakış açısı arasındaki tartışmaların canlılığını ve önemini kaybetmediğı de aşıkardır. Kültür kuramları genellikle sosyoloji araştırmacıları tarafından incelenmiştir ve bu incelemelerde toplulukların daha çok sosyal yapı içindeki yaşayış şekilleri, davranışları ve birbirleriyle olan etkileşimleri üzerinde durulmuş ve bu çalışmalar sonucunda literatür oluşturulmuştur. Farklı kültür kuramları yaklaşımları ve bu yaklaşımlar arasında çeşitli kuram çatışmaları olsa da, farklı bakış açılarıyla ortaya çıkmış yaklaşımlarda ortak olan bazı kavramlar vardır: içerik, toplumsal anlamlar ve benlik kavramı (Smith & Riley, 2009, s. 4-5). Bu kavramların açıklaması aşağıdaki gibidir.

İçerik: Kuramlar kültürü anlamada ve bir düzene oturtmada birer araç görevi görmektedirler. Çeşitli gelenekler kültürü; değerler, kodlar, ideolojiler, patolojiler, söylemler ve hatta birçok farklı şekilde anlamlandırabilir. Bu farklı anlayışlar kültürlerin dış dünyayı ve insan ilişkilerini farklı yaklaşımlarla yorumladığını ortaya koymaktadır. Her farklı kültürel yaklaşımın, başkalarının o kültürün nasıl düzenlenip çalışıldığını yorumlayabilmesi adına bir yansımayla sahip olması gerekmektedir. Kültürel kuramlar da farklı kültürleri temel olarak kullanarak farklı içerikler sunmaktadırlar.

Toplumsal anlamlar: Kuram aynı zamanda kültürün toplum yapıları ve sosyal yaşam üzerindeki etkisiyle de ilgilenmektedir. Kültür kuramcıları, kültürün toplumlara kazandırdığı denge, istikrar, beraberlik ve imkanların yanı sıra çatışma ve var olan eşitsiz

durumlardaki rolünü de incelemektedir. Bunun sonucu olarak kuramcılar kültürün rolünü en küçük bir sosyal oluşumdan tutun makro seviyede bir kuruma kadar toplumun her seviyesinde inceler.

Benlik, özlük: Kültür ve birey arasındaki ilişkide esas söz konusu olandır. En kritik mesele ise kültürün insan davranışlarını hangi alanlarda ve yollarda biçimlendirdiğidir. Bu noktada kültür kuramcıları iki farklı düşünceyle birbirinden ayrılmaktadır. Bir kısım kuramcı kültürün bireyler üzerindeki kısıtlayıcı yapısına vurgu yaparken diğerleri kültürün bireylerdeki bir eylemi gerçekleştirebilme gücüne dikkat çeker. Ancak her iki düşüncede de temel alınan ilke benlik kavramındaki ve harekete geçiren nedenlerdeki kültürel yorumdur.

Yukarıda bahsedilen üç temel mesele tümüyle kültür kuramlarının odak noktalarına vurgu yapmaktadır. Kültürel kuramlar, genellikle bu kavramlar çerçevesinde tartışılmakta olup üç farklı başlık altında anlatılabilir, bunlar: Bütüncü Teoriler, Felsefi Antropoloji ve Kültür Öğeleri Teorileridir (Özlem, 2015, s. 172). Smith ise kültürel yaklaşımlarını daha farklı adlandırmalar altında açıklamıştır, bunlardan bazıları şunlardır: '*Klasik Sosyal Kuramda Kültür*', '*Batı Marksizmi'nde İdeoloji Olarak Kültür*', '*Postmodern ve Postyapısall Eleştirel Kuram*'. Bu bölümde ise Klasik Sosyal Kuramda Kültür, Felsefi Antropoloji ve Kültür Öğeleri teorilerine değinilecektir.

Kültür kuramlarını anlayabilmek için daha önceki çalışmaları incelemek gerekmektedir. Klasik Sosyal Kuramda Kültür adı altında Marx ve Weber'in çalışmalarından bahsedilebilir. Kültürel kuramlarda temel başlangıç noktaları olarak görülen bu çalışmalar onların kültüre bakış açılarının ana hatlarını göstermektedir. Günümüzdeki kültür tartışmalarında hala onların temelini attığı konular ve yaklaşımlar karşımıza çıkabilmektedir. Bu sebeplerden ötürü yukarıda ismi geçen düşünörlere ait yaklaşımları bilmekte fayda vardır.

Williams'a göre Marx, bir kültür kuramının temel hatlarını ortaya koymuş olsa bile söz konusu kuram hiçbir zaman tam olarak geliştirilmemiştir ve onun yorumları tarihte aydın bir düşünörün zekice yaptığı yorumlardır (Williams, 2017, s. 395). Marx'ın temel-üst yapı modeli ona ait felsefelerin temelini oluşturur ve ona göre bir toplulukta ekonomiden meydana gelen bir altyapı ve yine ekonominin beslediğı bir üstyapı modeli vardır (Kale & Nur, 2016, s. 47). Bu iki yapı etkileşim içinde olsa da üstyapı altyapı tarafından belirlenmektedir. Kültüre ait tüm unsurlar ise üstyapı modelinde görölmektedir. Başka bir deyişle sanayi toplumunun materyalist bakış açısıyla kültür ekonominin üzerine kurulmuş bir yapı olarak tasvir edilmektedir. Marx'a göre, kültür sanayi toplumunun egemen

ideolojisi ve bu düşüncedeki güç ise onun kültürü toplumun ekonomik yaşamıyla iktidarı arasındaki ilişkide konumlandığı yerle ilgilidir (Smith & Riley, 2009).

İnsan davranışlarını yorumlama şekliyle bakış açıları geliştirerek ve geniş bir tarihe ve kuramsal yaklaşıma sahip çalışmalarıyla Weber literatüre oldukça katkısı olmuş bir düşünürdür. Weber'e göre kültür kavramı değer kavramıyla eşdeğerdir ve kültürel bir anlam içeren, bununla ilişkili olan yaşama dair her fenomen kültüre aittir (Akalin, 2009, s. 165). Kültürel bağlamda Weber en çok *Protestan Etiği ve Kapitalizmin Ruhu* (*The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism*) isimli yapıtıyla literatürde yer bulmuştur. Marx' a olan hayranlığıyla da bilinen Weber dine ait unsurlar kadar ekonomi temelli etmenlerin de öneminden bahseder fakat kültürün merkezine dini koymuştur (Smith & Riley, 2009). Weber dinsel inançların önemini yaşamın merkezine koyarak onun evrensel bir güce sahip olduğunu savunur ve bu gücü kültürle ilişkilendirir.

Antropoloji kavramının önem kazanmasıyla birlikte ortaya çıkan felsefi antropolojik teoriler başta Fransızlar ve Almanlara ait olan teorilerdir. Felsefi antropolojik kuramların önde gelen isimlerinden bir tanesi Nicolai Hartmann'dır. Epistemoloji, etik, estetik, tarih felsefesi, doğa ve daha birçok konu üzerine yazmış olsa da Hartmann çalışma alanının merkezine ontolojiyi koymuştur (Peterson, 2012, s. 115). Hartmann kültürü de ontolojik katmanlar kapsamında incelemiştir ve 4 katmana ayırmıştır, bu katmanlar: anorganik, organik, psişik ve tinsel katmanlardır (Hartmann'dan aktaran Peterson, 2012). Psişik olarak adlandırdığı katman 'zihinsel katman' olarak da bilinmektedir ve bilinçlilik, bilinçsiz işlevler, memnuniyet ve keder, alışkanlık, iletişim, çağrışımlı bellek gibi kalıplaşmış olan sosyal ilişki kategorilerini içerir.

Kültür öğeleri teorileri kültürü öğelere ayırarak inceler. Bu yaklaşımın öncülerinden bir tanesi Ernst Cassirer'dir. Cassirer temel olarak "İnsan" kavramını merkezine koyar ve "İnsan nedir?" sorusunu sorar (Cassirer'den aktaran Erkenekli, 2013, s. 150). Ona göre insan simgeleştiren varlık, kültür ise simgeler evrenidir. Özlem' e göre bu yaklaşımın temel özellikleri şu şekildedir (Özlem, 2012, s. 178-180):

- 1- Bilgi elde edilmesi hem kültürel hem toplumsaldır,
- 2- İnsan doğaya ait bir ürün değildir, aksine kültüre aittir ve doğayı ancak kültürel öğeler sayesinde tanıyabilir,
- 3- İnsan simgeleştirme yeteneği ile semboller aracılığıyla doğayı tanıyabilmektedir.

- 4- Yaşadığımız fiziksel çevredeki gerçekleştirdiğimiz tüm bilişsel faaliyetler sadece simgesel öğelerden oluşan kültür aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bu öğeler ise din, dil, sanat gibi öğelerdir.

Bu özelliklerden anlaşılacağı üzere Cassirer'e göre insan zihninde kendi yüklediği anlamlarla doğayı anlar, yani doğada olan her öge insanoğlunun yaratma becerisi sonucunda ortaya çıkmış bir üründür. Kültür ve kuramsal yapısı başlığında üç temel kuram önemli olan öncüleri ışığında açıklanmıştır ve bu kuramlar çerçevesinde hepsinin ortak olan özelliklerinden bahsedilmiştir. Araştırmanın bir sonraki başlığında kültürlerarası iletişim tanımlarından ve özelliklerinden bahsedilecektir.

1.4. Kültürlerarası İletişim Kavramı

Yukarıda ana hatlarıyla açıklanmaya çalışılan kültürün tanımı, özellikleri, bileşenleri ve kuramsal yapısından sonra bu bölümde yine kültür çalışmalarının içinden doğmuş olan kültürlerarası iletişim kendine ait ana hatları üzerinden açıklanmıştır. Fakat kültürlerarası iletişimi kavramını incelemeden önce kültüre ait birkaç farklı tanıma daha yer vermek konunun daha iyi anlaşılması açısından önemli görülmüştür. Kültürü “sembol, anlam ve normların tarihsel aktarım sistemi” olarak tanımlayan Coiller bu şekilde kültürlerarası iletişim kavramının daha kolay anlaşılabilceğini ifade etmiştir (Coiller, 1997). “Kültür sistemi, sözlü mesajlar ve iletişim için temel oluşturan sözsüz işaretlerle, bunların yorumu ve onlara atfedilen anlamlar gibi yapı taşlarından oluşur” (Kartarı, 2009, s. 1). Düşünsel kültür kuramlarına göre ise kültür “bir bilişsel sistem, bir yapısal sistem ya da bir sembolik sistem olarak göz önüne alma eğilimi göstermektedir” (Gudykunst, Ting-Toomey, & Chua, 1988, s. 28). Goodenough'a göre ise kültür, neyin nasıl olabileceğine, bireyin olanlar hakkında ne hissettiğine ve onunla ilgili neyi nasıl yapabileceğine karar vermesi gereken standartları içerir (Goodenough, 1961, s. 522). Hall'e göre ise “kültür insanın aktarıcısıdır; insan yaşamının kültürle ilintili olmayan ve onun tarafından etkilenmeyen hiçbir yönü yoktur. Bu, kişiliğin, duygularını belli etme de dahil olmak üzere, kendini ifade etmenin, düşünce tarzının, hareket şekillerinin, problemlerin nasıl çözüldüğünün, ulaştırma sisteminin nasıl işlediği ve düzenlendiğinin, ekonomi ve yönetim sisteminin nasıl çalıştıklarının, bütün bunların nasıl yerine getirdiklerinin kültürle ilinti olduğu anlamına gelmektedir” (Hall, 1976, s. 16-17).

Geçmişten günümüze farklı kültüre mensup insanlar çeşitli sebeplerden ötürü birbirleriyle etkileşimde bulunmuşlardır. Anlaşılacağı üzere yeni bir kavram olmayan kültürlerarası iletişim, tarihi süreç göz önünde bulundurulduğunda insanoğlunun var olduğu her zaman ve her mekanda kendini göstermiştir. En sade tanımıyla, çeşitli sebeplerden dolayı bir araya gelen farklı kültürden insanlar kültürlerarası iletişimi basit düzeyde gerçekleştirmiş olurlar. Ancak kültürlerarası etkileşimin belirli çerçeveler kapsamında sistemli bir şekilde çalışılması ve literatürde kendisine yer edinmesi tarihte çok eskilere dayanmamaktadır. Bu başlık altında kültürlerarası iletişim kavramının çeşitli tanımlarına alanın kurucusu ve önde gelen düşünürleri ışığında değinilmiştir. Kültürlerarası iletişimi anlayabilmek bu araştırmanın konusu açısından önemlidir. Kültürlerarası iletişimi kapsamlı bir şekilde anlayabilmek adına tanımlara ve kavramın gelişim sürecine değinildikten sonra bölümün diğer başlıkları altında kavrama ait temel bileşenlerinden ve son olarak kuramsal yapısından bahsedilmiştir. Kültürlerarası iletişim kavramını daha iyi kavrayabilmek adına, tarihi süreci ve literatürde geçen bazı tanımlarına yer vermeden önce kavramın ortaya çıkmasındaki sebepleri açıklamakta fayda vardır. Kültüre etnografik bir bakış açısıyla bakıldığında tüm kültürlerin “çok kültürlü” olduğu ve farklı gruplardaki etkileşimler yoluyla kültürün o grupların üyelerindeki duygu, düşünce ve yaşam tarzında yeniden şekillendiği görülmektedir (Kartarı, 2014, s. 51). Bu farklı grupların etkileşime geçme sebepleri ise yeni teknoloji, yeni haberleşme araçları ve dünya nüfusunun artması ve ekonomiyi belirleyen merkezlerin değişimi şeklinde açıklanabilir.

Kültürlerarası iletişimi anlayabilmek için öncelikle onun tarihi sürecinden bahsetmek gerekir. Teknolojik gelişmelerle birlikte 21. Yüzyılda giderek artan bir önem kazanan kültürlerarası ilişkilere en özelde insanların ve genelde kurum ve kuruluşların davranışlarını anlayabilme ve uyum içinde yaşayabilme açısından bakıldığında daha çok ihtiyaç duyulan bir kavram haline gelmiştir (Önlü & Saran, 2019, s. 17). Kültürlerarası iletişimi anlamak ve bu bağlamda kültürel farkları belirleyip anlamlandırabilmek kadar o süreci taraflar açısından faydalı olacak şekilde bitirebilmek de önemlidir.

Kültürlerarası iletişim kavramının gelişimini tarihi süreçlerin beraberinde getirdiği gereksinimler sağlamıştır. Farklı kültürler arasındaki artan iletişim ve etkileşim bu farklılıkların sorun yaratabileceği gerçeğini ortaya koymuş ve farklılıkların tanınması gerekliliğini de göstermiştir. Bir disiplin olarak kültürlerarası iletişimin ortaya çıkışı İkinci Dünya Savaşına dayanmaktadır (Önlü & Saran, 2019, s. 17). Kavramın kurucusu olarak tarihte ismi geçen yazar Edward T. Hall olarak bilinse de kültürlerarası iletişimin tarihi daha

eskilere dayanmaktadır. 1943 yılında ABD Savaş Enformasyon Dairesi için başlattığı çalışmayla Ruth Benedict yabancı bir kültürün iletişim davranışlarını anlamlandırmayı amaçlamıştır ve bu çalışma kültürlerarası iletişimin kavramsallaşmasında öncül kabul edilmektedir (Kartarı, 2014, s. 65) .

Çeşitli çalışmaları ve farklılıkları algılayış biçimiyle Edward T. Hall, bu yeni kavramın bir disipline dönüşmesi sürecinde öncü olmuştur. Hall çalışmalarını etkileyen başlıca unsurları dört maddede belirtmiştir: 1) kültürel antropoloji, 2) dilbilimi, 3) davranış bilimleri, hayvan davranışı çalışmaları ve 4) Freud psikanalitik kuram (Sorrells, 1998’den akt. Rogers, Hart, & Miike, 2002). 1959’da yayınlanan “*The Silent Language*” başlıklı kitabı kültürlerarası iletişim alanında söz sahibi olma niteliği taşıyan ilk yapıt olmuştur ve en önemlisi bu kavram daha önce görülmeyen bir kavram olarak keşfedilmemiş, sistemli çalışmalar sonucunda ortaya çıkmıştır (Leeds-Hurwitz, 1990, s. 271). Hall’ün kişisel deneyimleri de kültürlerarası iletişim probleminin onda ilgi odağı olmasına neden olmuştur ve Foreign Service Institute’de (FSI) antropolog olarak çalışmaya başlaması ona kültürlerarası iletişim kavrayışını etkileyecek bilim adamlarıyla irtibata geçmesini sağlamıştır (Rogers, Hart, & Miike, 2002, s. 5). Foreign Service Institute kültürler arasındaki farklılıklar hakkında ürettiği bilgileri ABD diplomatlarına verdiği eğitimlerle pratik hayata geçirilmesini hedeflemektedir. Genellikle makro bir düzeyde tek bir kültüre ait sistemler üzerine araştırmalar yapan antropologların aksine Hall, *Foreign Service Institute* kapsamındaki çalışmalarıyla kültürleri daha küçük birimlere ayırarak incelemeyi ve farklı kültüre ait insanların etkileşimini bu yolla göstermek istemiştir (Rogers, Hart, & Miike, 2002, s. 5).

Roth’a göre kültürlerarası iletişim “farklı kültürlere mensup insanlar arasında etkileşim ve anlam aktarımları, yabancınn algılanması, açıklanması ve kültürel farklılıkların gözetilmesi gibi konuları inceleyen bir bilim dalıdır (Roth, 1996’dan akt. Kartarı, 2014: 49-50). Farklı kültürden insanlar iletişime geçtiklerinde birbirlerini anlayabilmek için dil, sözsüz iletişim gibi çeşitli iletişim yollarından birini kullanırlar ve bazı zamanlar ortak kurallara sahip bir iletişim yolu bulamazlar ve bu karşılıklı iletişimde sorun yaratır (Kartarı, 2014, s. 50). Kim’in tanımına göre ise kültürlerarası iletişim, en başta kültür ve iletişime dayanmaktadır ve farklı alt kültürel alanlara, bilgi ve tecrübelerle sahip olan insanlar arasında gerçekleşen etkileşim ve iletişim şeklidir (Kim, 2006, s. 555-556). Barmayer ise kültürlerarası iletişim hakkında “*sembolik işaretler (örneğin; yazılı dil, sözlü dilveyajest-mimik) veya bireyler ve gruplar arasında, arka plandaki farklı eylemler yolu ile*

düşüncelerin, anlamların ve duyguların değişimi ve interaktif süreci” tanımını yapmıştır (Barmayer, 2009’dan akt. Yağbasan & Demirbağ, 2017, s. 662). Farklı kültürden insanların birarada bulunduğu ortamlarda her açıdan ortak bir kültürden veya iletişimden söz etmek mümkün olmaz ve kültürlerarası iletişim bu noktada başlamış olur.

Maletzke ise kültürlerarası iletişime: “*şayet bireyler farklı kültürlerle aitlerse ve bu bireyler karşısındaki ‘öteki’ olduğunun farkındaysa birbirlerini yabancı olarak algırlar*” şeklinde bir yorum kazandırmıştır. Burada ‘öteki’ deyimyle ifade edilen, her bir bireyin kendi ait olduğu kültüre has algılama şekilleri, inançları, davranışarı ve görüşü olduğu gerçeğinden ziyade başka bir gerçeklik ve aynı zamanda görecelik olduğudur (Maletzke’dan aktaran Yağbasan & Demirbağ, 2017, s. 623). Gudykunst ve arkadaşlarının da katkılarıyla kültürlerarası iletişim kavramının alanı teorik ve metodik açıdan daha da genişlemeye başlamıştır. Genel olarak kültürlerarası iletişim farklı toplumlardan bireylerin yüzyüze gerçekleştirdiği iletişim olarak tanımlanmıştır ama aynı zamanda bu kavram kültür ve iletişim çalışmalarını da tüm yönleriyle kapsamaktadır. Gudykunst “*Cross Cultural and Intercultural Communication*” kitabında ilk olarak iletişimin tüm kültürler genelinde nasıl çeşitlilik gösterdiğini açıklamak istemiştir. Ona göre karşılaştırmalı kültürel iletişim ve iletişimin kültürlerarası olması boyutu arasında bir ayırım vardır: karşılaştırmalı kültürel iletişim kültürleri ayrı ayrı ele alıp onlara ait değişkenleri (farklılıklar ve benzerlikler) kapsarken, kültürlerarası iletişim farklı kültürlerin birbirleriyle olan ilişkisini kapsamaktadır (Gudykunst, 2003, s. 1). Gudykunst, kültürlerarası iletişim kavramının bir noktada, farklı kültürden insanlar arasında gerçekleşen iletişim şeklinde tanımlanması sebebiyle tek bir bakış açısıyla sınırlı bırakıldığını; kavramın aynı zamanda farklı etnik gruplara ve farklı sosyal gruplara ait bireylerin gerçekleştirdiği iletişimi de kapsayabileceğini ifade etmiştir (Gudykunst, 2003, s. 1-2).

Yukarıda belirtilmeye çalışıldığı üzere kültürlerarası iletişim birçok bileşeni kapsayan geniş bir kavramdır ve bir çok çalışma alanı vardır. Bu bölümdeki kavrama ait açıklamalar kavramı bütün bir şekilde kapsamamakla birlikte araştırmanın konusu açısından önemli bilgileri ifade etmektedir.

1.5. Kültürlerarası İletişimin Bileşenleri

İletişim süreci, içinde birçok modeli barındırsa da bu modeller kültürlerarası iletişimi açıklamakta eksik kalmıştır. Kültürlerarası iletişim iki farklı kültürden insanın iletişime

geçmesiyle başlayan bir süreç olduğunu kabul edersek, bu mikro seviyedeki iletişime etki eden bileşenler aşağıdaki gibi ifade edilebilir. Kartarı'ya göre kültürlerarası iletişime etki eden bileşenler şu şekildedir(Kartarı, 2014, s. 56-63);

Gönderen-alıcı-gönderen döngüsel ilişkisi: Kültürlerarası iletişimin karşılıklı veya doğrudan iletişim modeliyle sınırlandırılmış olması ona döngüsel bir nitelik vermiştir. İletişime katılan taraflar iletilen mesajları kodlarlar ve gelen mesajlara kodaçımı uygularlar. Fakat bu mesajlar her bir tarafın kendi kodlarını, dillerini, sembollerini ve mesajı algılayış şekillerini içermektedir. Ayrıca, kültürlerarası iletişime katılan taraflar karşı tarafa ait kültürle veya bireyle alakalı daha önceden sahip oldukları önyargıları da iletişim sürecine dahil ederler.

İletişim kanalları: Tüm bilgiler, duyular ve diğer kanallar aracılığıyla bireylere aktarılmaktadır. Duyular dendiğinde akla gelenler: işitme, görme, tatma, dokunma ve koklamadır. Her kültürün daha çok güvenip, inandığı belirli duyuşal kanalları vardır. Bazı kültürler gördüğüne daha çok önem verirler, diğer kültürler duyduğuna veya dokunarak algıladığına güvenmektedir.

İletişim araçları; sayısal(dijital) ve benzeşik (analog): Sayısal iletişim semboller yoluyla iletilirken bilgi aktarımı gösterge sistemleri (dil) ile gerçekleşmektedir. Yüzyüze bir iletişimde belli bir enformasyonun büyük çoğunluğu benzeşik iletişim (jestler, mimikler, ses tonlaması, vücut dili vb.) aracılığıyla iletilirken çok küçük bir kısmı sayısal iletişim yoluyla iletilir.

Mesajın nitelikleri: Bireyler arasında gerçekleşen iletişimlerde aktarılan her bir mesaj alıcı üzerinde bir etki bırakmaktadır. Bu nitelikler her kültürde farklılıklar içerir. Bu sebeple gönderilen her mesaj kendine ait bir anlam taşımaktadır ve bu anlamlar çeşitli olumsuzluklara ve yanlış anlaşılmalara yol açabileceği gibi heyecan verici anlamlar içeriyor olabilir.

Kültürel sistemler: Her birey belli bir kültürel sisteme aittir ve bu kültürel özellikleriyle birlikte iletişime katılır. Bu kültürel sistemlerin alt sistemleri olabileceği gibi birbirinden farklı enformasyon sistemleri vardır.

İletişimin işlevleri ve etkileri: Bir davranış olarak iletişimin bilgi aktarımı dışında da bir çok işlevi bulunmaktadır. Farklı kültürlerde de iletişim işlevleri farklı davranış biçimleriyle aktarılabilmektedir ve bu sebeple de kültürlerarası iletişimlerde taraflar bir tarafın beklediği işlev farklı bir biçimde aktarıldığında veya diğer üyenin işlevi bilmediği

durumlarda yanlış anlaşılmalara ortaya çıkar. Ancak bilgi aktarımı iletişimin işlevleri arasında en önemli olandır denilebilir. İletişim davranışlarının diğer en önemli işlevi ise sosyal ilişkileri etkileme işlevidir. Yani aktarılacak istenen mesajın içeriği değil aktarılış şekli önemlidir.

Gönderme, kodlama, gösterge ve anlam: Bir iletişimde mesajlar iki farklı yolla aktarılmaktadır. Birinci yolda mesajı gönderen tarafın mesajı bilinçli bir şekilde yani alıcının açabileceği şekilde, diğer yol ise mesajın doğrudan, kod içermeden gönderilmesidir. Mesajların nasıl algılandığı kültürlerarası iletişim açısından önemlidir çünkü mesajın yanlış anlaşılabilme ihtimali bu noktada mesajı değerlendirme açısından önem taşır. Aynı kültüre ait üyelerin bile iletişim sürecinde yanlış anlaşılmalara yaşadığı bir gerçektir. Bu taraz yanlış anlaşılmalarda asıl sebep bireylerin her bir davranışı anlamlandırmaya çalışma isteği ve bu anlamlandırmayı yaparken kendi kültürel sistemindeki deneyimlerinden yola çıkarak kodaçımı ve yorumlama yapmasıdır.

Kültürlerarası iletişimde anlamak ve anlamamak: Etkin iletişimi mümkün kılan en temel kabul iletişime katılanların aynı kodları kullanmasıdır. Ancak bu tutum kültürlerarası iletişim için düşündüğünde aynı geçerliliğe sahip olmamaktadır çünkü kültürlerarası iletişimde tarafların aynı kodu kullanmadığı düşünüldüğünde etkin bir iletişimin gerçekleşmeyeceği en başından kabul edilmiş sayılır. Bireyler iletişime geçtiklerinde ait oldukları kültüre ait kodlar kullanırlar ve karşı taraftan da belli geridönüşler beklerler. Bu beklentiler de kültürlerarası iletişimde yanlış anlamaya neden olur.

Göstergelerin hiç algılanmaması veya niyetlenilenden farklı anlamda algılanması: Kültürlerarası iletişimlerde yanlış anlaşılmalardan tam olarak kaçınmak mümkün olmayabilir. İletişime geçen bireylerde tarafların birinin o kültürde özel bir anlam taşımayan davranışı karşı tarafın kültüründe bir anlama karşılık geliyor olabilir. Bu da yanlış yorumlamalara sebebiyet verebilir.

1.6. Kültürlerarası İletişim Kuramları

Kültürlerarası iletişim alanına ait yürütülmüş olan birçok çalışma dahi olsa, bu çalışmalarda genel olarak dönemin sosyal bilimleri araştırmalarındaki egemen düşüncelerin ışığında ilerleme göstermiştir (Sarı, 2004, s. 3). Bu bilgidan yola çıkarak her toplumun farklı kültürel özellikler altında farklı sorunlardan etkilenerek onlara yönelik çalışmalarla bir yol izlediği yorumu yapılabilir. Her bir toplum kendine özgü dil, din, gelenek, örf-adet vb. gibi

kültürel bileşenlere sahiptir ve bu farklı bileşenler kültürler arasındaki farklılıkları belirgin hale getirir. Farklılık ve ayrıyeten benzerlikleri de inceleyip sınıflandırmayı içeren kuramlar, kültürlerarası iletişime akademik bir sistemde başlı başına bir disiplin olma özelliği sağlamıştır.

Bu bölümde kültürlerarası iletişim kavramının öncüleri kabul edilen Edward T. Hall'ün Enformasyon Sistemleri Kuramı ve Geert Hofstede'nin Kültürel Boyutlar Kuramları incelenmiştir. Kültürlerarası iletişim; Hall'ün sistematik çalışmaları neticesinde akademide bir disiplin olarak görülmeye başlanmıştır. Diğer antropologların aksine Hall, tek bir kültürü incelemek yerine farklı kültürlerden bireyler arasında gerçekleşen etkileşime önem vermiştir ve çalışmalarını bu yönde gerçekleştirmiştir (Sarı, 2004, s. 4). “*The Silent Language*” kitabında Hall hem kültür kavramını hem de kültürün nasıl oluştuğuna yönelik kuramları ana hatlarıyla belirttiğini ifade etmiştir (Hall, 1959, s. 51).

Enformasyon Sistemleri Kuramı olarak adlandırdığı on ana mesaj sisteminden oluşan bu kuram ilk defa Hall'ün “*The Silent Language*” kitabında okuyucuyla buluşmuştur ve ulusal bir literatür incelemesinde ise Kartarı'nın kitapları dışında kurama farklı yorumlama getiren bir çalışmayla karşılaşılmamıştır (Önlü & Saran, 2019, s. 22). Bu sebeple Hall'ün kuramı ele alınırken “*The Silent Language*” kitabı ana kaynak olarak alınmış olsa da Kartarı'nın yorumlarından da sıklıkla faydalanılmıştır. Hall'ün on sistemden oluşan kuramı şu şekilde sıralanmıştır: etkileşim, toplumsal mesaj, geçinme, iki cinsiyetçilik, mekanı kullanma, zamanı kullanma, öğrenme, oynama, savunma ve maddeden yararlanma (Kartarı, 2014, s. 76). Hall on maddeden oluşan bu kuramında her bir kuramı açıklarken üç konuya önem verdiğini belirtmiştir, onlar şu şekilde sıralanabilir: insan biyolojisinin her bir enformasyon sistemini nasıl etkilediği, her bir sistemin kendisi tarafından kullanıldığı ve hangi sistemin kültürün bütününe uyum sağladığıdır (Hall'dan aktaran Kartarı, 2014, s. 76).

Etkileşim sisteminin temelinde yatan tüm canlı varlıklara ait olan uyarılmadır çünkü çevreyle iletişim kurmanın yolu canlı olmaktır. En basit yaşam formuna sahip canlıların uyarılarından başlanarak etkileşim kalıpları evrimsel gelişimle daha karmaşık bir yapı haline gelmiştir. Bahsedilen kalıplar arasında en gelişmiş etkileşim formunun dil olduğunu ifade etmiştir. Bunun sebebi ise dil kullanımının jestlerle ve ses tonlarıyla desteklenmesidir. Yazı ise özel geliştirilmiş sembollerden oluşan bir etkileşim sistemidir. Buna ek olarak her enformasyon sistemi için başka etkileşim türlerinden bahsedilebilir. İnsanoğlu grup olarak yaşamanın bir gereği olarak diğer insanlarla etkileşime girer. Etkileşimin gerçekleştiği

boyutlar ise zaman ve mekandır. Öğretme, öğrenme, oyun ve savunma da etkileşimin diğer boyutlarıdır. İnsanoğlunun gerçekleştirdiği her şey bir etkileşimi kapsar.

Enformasyon sistemleri kuramının bir diğeri toplumsal yaşamdır. Hall bu bölümde, toplumsal yaşam ve dil arasında karşılıklı bir ilişki olduğunu ve bunu sosyal sınıfların dili konuşma biçimlerinin çok çeşitli olabileceğini öne sürerek ifade etmiştir (Hall E. T., 1959, s. 64). Kültür, toplumsal yaşamla etkileşime girerek onu etkilemiş olur ve aynı zamanda ondan etkilenecek değişen bir yapı olduğunu gösterir (Önlü & Saran, 2019, s. 23).

Enformasyon sisteminin bir diğeri maddesi ise geçinmedir. Diğer sistemler gibi geçinme sisteminin temeli de yaşamın başladığı ilk zamanlara kadar dayanmaktadır. Beslenme gereksinimi ise insanoğlunun yaşama hakkında farkında olması gereken ilk gereksinimlerden bir tanesidir. İnsanlar kendi özel yeme-içme programlarına göre sınıflandırılabilirlerse toplumların da aynı bu şekilde kendine özel ekonomileri vardır. Hall geçinme sisteminin diğer enformasyon sistemleriyle olan ilişkisini göz önünde bulundurduğunda toplumların farklı “sofra adabı” olmasını bu ilişki kapsamında değerlendirmiştir. Türk kültüründe ekonomik etkinlik gösterilen iş yerinin “ekmek teknesi” şeklinde ifade edilmesi, ekmeğin kutsal bir yiyecek olarak nitelendirilmesi bu sistemde örnek olarak gösterilebilir (Kartarı, 2014, s. 77).

Başka bir enformasyon sistemi ise iki cinsiyetlilik. Hall bu sistemi açıklarken erkeksilik ve kadınsılık kavramlarının birçok açıdan kültürden kültüre çeşitlilik gösterdiğini ifade etmiştir. Ona göre çoğu insan iki farklı cinsiyete ait davranışların insanın doğası gereği olması dışında sonradan öğrenilen karmaşık değişkenlerden dolayı olduğunu anlamakta güçlük çeker. Kültür kavramına karşı olan tepkinin nedenlerinden bir tanesi ise kavramın yerleşik düşüncelere şüpheyle yaklaşılmasına sebebiyet vermesidir (Hall E. T., 1959, s. 65). Konuşma ve cinsiyet kavramı birbiriyle ilişki içindedir ve aynı topluma ait olan bireyler aynı dili birbirlerinden farklı şekillerde kullanabilirler (Kartarı, 2014, s. 79).

Etnografların kullandığı teknik bir terim olan “*territoriality*” (mekânı algılama ve kullanma) bir alanın sahiplenilmesi, kullanılması veya savunulması anlamına gelir (Hall E. T., 1959, s. 68). İnsanoğlunun geçmiş tarihi başka birine ait bir alanı gasp etmesiyle ve o alanı diğer yabancılara karşı savunmasıyla doludur. Bir yere sahip olmak yaşamın temel bileşenlerinden bir tanesiyken, bir yere sahip olamama durumu güvencesiz bir durum olarak görülür (Hall E. T., 1959, s. 68). Bir bireye ait mekân en küçük seviyede “kişisel mekan” olarak başlar ve egemenlik alanları sınırlarla çevrilmiştir ve bu egemenlik alanları hem bireyden bireye hem de kültürden kültüre farklılıklar gösterir (Kartarı, 2014, s. 79). İletişime

geçen tarafların mekânı kullanış şekilleri ise iletişim sürecini etkilemektedir. Bu bağlamda Hall, batı kültürlerinin kişisel mekân genişliğinin doğu kültürlerine göre daha geniş olduğunu belirtmiştir ve hiyerarşi ve statü kavramlarının da bireylerin sahip olduğu mekan genişliklerinde etkili olduğunu ifade etmiştir (Hall E. T., 1959).

Zamanı algılama ve kullanma kavramı ise birçok yönden yaşamla ilişkilidir ve aralarındaki bağ inkar edilemezdir çünkü yaşamın kendisi bir döngüdür. Bu döngülerden bazıları doğayla ilgili olsa da yemek öğünleri gibi diğer zamansal kavramlar kültürden kültüre değişiklik göstermektedir (Hall E. T., 1959, s. 69). Bu bağlamda kültürü “doğal zaman” ve “kültürce şekillendirilmiş” zaman olarak iki farklı grupta incelemekte fayda vardır (Kartarı, 2014, s. 80). Her kültürün kendine ait bir zaman sistemi vardır ve bu açıdan bakıldığında zamanı algılama ve kullanma sistemi kültürlerarası iletişim açısından büyük öneme sahiptir.

Enformasyon sistemleri kuramının bir diğer ögesi ise öğrenmedir. Diğer sistemlerde e görüldüğü gibi öğrenme biçimi yaşamın temel etkinliklerinden bir tanesidir ve öğrenmenin yolu, şekli ve süreci her kültürde farklıdır. Belli bir kültüre ait birey öğrenmeyi belleğe dayalı olarak gerçekleştirirken diğer kültürlerde ait bireyler öğrenmeyi mantığa, görmeye veya uygulamaya bağlı olarak gerçekleştirebilirler (Kartarı, 2014, s. 82). Buna göre, bir bireydeki alışlagelmiş öğrenme alışkanlığını bir diğeriyle değiştirmeye çalışması veya yeni bir öğrenme şekli geliştirmesi oldukça zordur (Hall E. T., 1959, s. 71).

Bir değerlendirmeye göre oyunun yaşam sürecindeki yeri tam olarak anlaşılmamakla birlikte önemi yeni yeni anlaşılan bir süreçtir ve enformasyon sistemleri kuramının her basamağıyla iç içe geçmiştir (Hall E. T., 1959, s. 74-75). Bireyler espirilerini anlamlandırabildikleri ortamlarda kendilerini daha rahat hisseder ve aynı zaman da diğer şeylerin de kontrolleri altında olduğu fikrine kapılırlar. Hall’e göre teneffüsler gibi oyun için belirlenmiş yer ve zamanlar vardır ve oyun ve öğrenme çok yakından ilişkilidir. Oyun aynı zamanda savunma sistemiyle de yakından ilişkilidir. (Hall E. T., 1959, s. 75). Mizah olarak da değerlendirilen oyun sistemi zafiyet duygusunu korurken bazen de onu gizleyen olarak sistemler içinde yerini alır.

Hayvanlarda olduğu gibi benzer şekilde insanlarda da savunma, özelleşmiş önemde bir etkinliktir. Savunma teknikleri sadece savaş durumunda değil aynı zamanda din, ilaç ve hukuki yaptırım alanlarında geliştirilmiştir. İnsanoğlu kendini sadece düşmanlara karşı değil toplum içinde yaşamının getirilerine ve hatta kendi içindeki yıkıcı güce karşı da savunmak

durumundadır. Kültürden kültüre değişen savunma mekanizmaları toplumlarda değişik davranış biçimlerinin ortaya çıkmasını beraberinde getirmiştir (Hall E. T., 1959, s. 77).

Enformasyon sistemleri kuramının son basamağını oluşturan sistem ise maddeden yararlanmadır. Hall bütün canlıların çevreden faydalanabilmek amacıyla bedenlerinin çevresel faktörlere uyum sağlayacak şekilde şekillendiğini ifade etmiştir. Bu ifadesine örnek olarak ise zürafaların uzun bir boyuna sahip olduklarını, kaplanların keskin dişlere ve aslanların pençelere, atların toynaklara sahip olduğunu söylemiştir. Günümüzde ise insanoğlu eskiden vücudunu kullanarak yaptığı birçok şey için yenilikler geliştirmiştir, bunlardan bazıları silahlar, kıyafetler, evler, mobilyalardır. Maddi kültür ürünleri ve diğer kültür bileşenleri birbirinden ayrı düşünülmeceği gibi enformasyon sistemleri kuramının tamamını da maddesel özelliklere sahiptir (Hall E. T., 1959, s. 79). Kadın ve erkekler farklı şekillerde giyinirler, zaman ve mesafeler bazı aletlerle ölçülür, oynamak için oyuncaklar ve öğrenmek için kitaplar vardır, hatta statüleri belirleyici kılan eşyalar bile vardır (Hall E. T., 1959, s. 79).

Bir diğer kültürlerarası ilişkiler kuramı ise Hofstede tarafından geliştirilen “Kültürel boyutlar kuramı”dır. Çokuluslu bir şirket olan IBM çalışanları üzerinde gerçekleştirdiği araştırma sonuçlarına dayanarak kültürel boyutlar kavramını ortaya çıkaran Hollandalı bilim adamı Hofstede bu kuramında farklı ülkelerde görev yapmakta olan 40 çalışanı dört farklı boyut üzerinden incelemiştir (Kartarı, 2014, s. 101). Bu boyutlar *güç aralığı (power distance)*, *bireycilik-ortaklaşa davranışçılık*, *erillik-dişilik* ve son olarak *belirsizlikten sakınma* olarak isimlendirilmiştir.

Farklılık bağlamında, kültürün boyutlarından bir tanesi toplumlardaki bireyler arasındaki güç aralığıdır. Hofstede’e göre güç aralığı ailelerde veya örgütlerde diğer üyelere göre daha az güce sahip bireylerin gücün eşit olarak dağılmadığı dengeyi kabul etme seviyeleridir (Hofstede, 2011, s. 9). Eşitsizlik durumunun birbirine kıyasla daha az veya daha çok olması güç aralığının yüksek veya düşük olarak var olduğunu ve bu iki durumun ayrı ayrı ele alınması gerektiğini göstermektedir (Önlü & Saran, 2019, s. 34). Güç ve eşitsizlik durumu toplumların en önde gelen olgularından biridir ve toplumların hiçbirisi birbirine eşit değildir fakat bazılarında eşitsizlik seviyeleri diğerlerine göre daha yüksektir (Hofstede, 2011, s. 9). Hofstede’e göre düşük ve yüksek güç aralığına ait kültürler arasındaki farklar aşağıdaki gibi açıklanabilir;

- 1- Güç aralığı düşük toplumlarda ebeveynler çocuklarına eşit davranırken, güç aralığı yüksek olan toplumlarda çocuklar büyüklere itaat etmeyi öğretir.

- 2- Güç aralığı düşük toplumlarda yaşlı insanlar saygı gösterilmesi veya korkulması gereken kişiler değildirler, güç aralığı yüksek olan toplumlarda ise bu durum tam tersidir.
- 3- Güç aralığı düşük toplumlarda hiyerarşi sınıf rolleri arasındaki eşitsizliğin sembolüken; güç aralığı yüksek olan toplumlarda hiyerarşi eşitsizliğin var olma şeklidir.
- 4- Güç aralığı düşük toplumlarda eğitim öğrenci merkezliken güç aralığı yüksek toplumlarda eğitim öğretmen odaklıdır.
- 5- Güç aralığı düşük olan toplumlarda başkasının emrinde çalışan kimse üstü tarafından danışılabilir bir konumdayken güç aralığı yüksek toplumlarda astlar kendilerine ne söylenirse onu yapmakla yükümlüdür.
- 6- Güç aralığı düşük toplumlarda oy çoğunluğu üzerine kurulu çoğulcu hükümetler mevcutken güç aralığı yüksek toplumlarda atama ve devrim ile değişebilen otokrat hükümetlerin varlığı söz konusudur.
- 7- Güç aralığı düşük toplumlarda yozlaşmaya sık rastlanmazken güç aralığı yüksek toplumlarda daha sık rastlanır ve üstleri kapatılır.
- 8- Güç aralığı düşük toplumlarda gelir dağılımı eşit olarak bölüştürülürken güç aralığı yüksek toplumlarda bu dağılım istikrarsızdır.
- 9- Güç aralığı düşük toplumlarda dinler eşitliğe önem verirken güç aralığı yüksek toplumlarda dinlerin hiyerarşik liderleri vardır. (Hofstede, 2011, s. 9)

Hofstede'nin kültürel boyutlar kuramının ikinci boyutu "*individualism-collectivism*" (*bireysellik-ortaklaşa davranışçılık*) boyutudur. Ona göre toplum çıkarlarını onu oluşturan üyelerinin çıkarlarından üstün tutan kültürler "kolektivist kültürler" olarak tanımlanmıştır. Burada ifade edilmek istenen "devletin birey üstündeki gücü" değil, "grubun birey üstündeki gücü" dür (Kartarı, 2014, s. 112). Bireyci olarak adlandırdığı kültürlerde bireyler arasındaki bağlar gevşektir, aile üyeleri birbirlerinin sorumluluğunu ancak belli bir yaşa kadar alırken ortaklaşa davranışçı kültürlerde bireyler doğuştan itibaren aile içinde birbirlerini yaşam boyu koruyacak şekilde birbirlerine bağlıdır (Hofstede, 2011). Bu boyutta ise bireycilik ve ortaklaşa davranışçı toplumlar arasındaki farklar aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- 1- Bireyselci kültürlerde aile üyeleri birbirlerini ancak kendi benlik bilincinin farkındalığı altında sorumluluğunu üstlenirken ortaklaşa davranışçı kültürlerde aile üyeleri birbirini koruyup kollayan geniş aileler içinde doğar ve biz bilincine sahiptirler.

- 2- Bireyci kültürlerde özel yaşama saygı duyulurken ortaklaşa davranışçı kültürler birbirine bağlılık gözetmektedir.
- 3- Bireyci kültürlerde gruba ait olmayanlar “bireyler” olarak sınıflandırılırken ortaklaşa davranışçı kültürlerde bu kişiler dış gruba aittirler.
- 4- Bireyci kültürlerde kural ihlali kişide suçluluk duygusuna sebep olurken ortaklaşa davranışçı kültürlerde utanç duygusu yaratır (Hofstede, 2011, s. 11)

Kültürel boyutlar kuramının bir diğer boyutu ise erillik ve dişilliktir. Bu bağlamda toplumlar cinsiyetler arasındaki rol ayrımının seviyelerine göre sınıflandırılırlar ve bazı kültürlerde farklı cinsiyetlere atfedilen roller ve davranış biçimleri aileden toplumun çeşitli yapılara kadar farklılık gösterir (Önlü & Saran, 2019, s. 40). Hofstede’ye göre erillik, cinsiyete göre belirlenmiş rollerin kesin sınırlarla belli olduğu kültürleri, dişillik ise cinsiyete göre belirlenmiş rollerin birbiriyle kesiştiği kültürleri ifade etmektedir. Hofstede’ye göre erillik ve dişillik arasındaki farklar aşağıdaki gibi açıklanabilir;

- 1- Dişil kültürlerde cinsiyetler arasındaki sosyal ve duygusal rol farklılıkları minimum seviyedeyken eril kültürlerde bu farklılıklar yüksek seviyededir.
- 2- Dişil kültürlerde erkek ve kadınlar mütevazı ve yardımsever olmalıyken eril kültürlerde erkekler her durumda hakkını savunan ve hırslı olan kişi olmalıdırlar.
- 3- Dişil kültürlerde aile ve iş arasında bir denge mevcutken eril kültürlerde iş aileden önce gelmektedir.
- 4- Dişil kültürlerde hem anne hem baba duygusal ve gerçekçi durumlarla ilgilenirken , eril kültürlerde baba gerçeklerle, anne ise duygusal durumlarla ilgilenmektedir.
- 5- Dişil kültürlerde birçok kadın siyasi pozisyonlar için seçilirken eril kültürlerde az sayıda kadın bu görevler için seçilmektedir (Hofstede, 2011, s. 12)

Kültürel boyutlar kuramının dördüncü boyutu ise belirsizlikten kaçınma boyutudur. Belirsizlikten kaçınma, risk almaktan kaçınma olarak algılanmamalıdır. Bu boyutla ifade edilmek istenen toplumların anlam belirsizliğine karşı olan tahammül seviyeleridir. Farklı kültürlerle ait üyelerin bir mesajı farklı biçimlerde anladıkları durumundan yola çıkılırsa kültürler arasındaki “korku” seviyesinin farklı olması gerçeği ortaya çıkmış olur (Kartarı, 2014, s. 123).

Hofstede’ye göre belirsizlikten kaçınma boyutu aşağıdaki özellikler altında toplanmıştır;

- 1- Belirsizlikten kaçınma seviyesinin düşük olduğu kültürlerde belirsizlik hayatın doğal bir getirisi olarak görülürken belirsizlikten kaçınma seviyesinin yüksek olduğu kültürlerde belirsizlik savaşılmaması gereken bir tehdit olarak algılanır.
- 2- Belirsizlikten kaçınma seviyesinin düşük olduğu kültürlerde ferahlık, irade gücü, kaygı seviyesinin düşük olması gibi özellikler görülürken belirsizlikten kaçınma seviyesinin yüksek olduğu kültürlerde kaygılı olma, duygusallık ve nevroz vb. özellikler görülür.
- 3- Belirsizlikten kaçınma seviyesinin düşük olduğu kültürlerde anlam belirsizliği ve kaos rahat karşılanırken yüksek kültürlerde netliğe ihtiyaç hissedilmektedir.
- 4- Belirsizlikten kaçınma seviyesinin düşük olduğu kültürlerde öğretmenin bilmediği durumlar söz konusu olabilirken yüksek olan kültürlerde öğretmen tüm soruların cevabına hakim olmalıdır.
- 5- Belirsizlikten kaçınma seviyesinin düşük olduğu kültürlerde yazılı veya yazısız kurallara antipati beslenebilirken yüksek olan kültürlerde durum tam tersidir (Hofstede, 2011, s. 15)

Farklı kültürler arasında gerçekleşen iletişime dikkat çeken kültürlerarası iletişim kavramı toplumlardaki benzer özelliklerden ziyade farklı özelliklerin varlığına vurgu yapmaktadır. Daha çok kendini belli eden bir seviyeye geldiğinde toplumun genelini ilgilendiren büyük sorunlar haline gelme potansiyeline sahip bu farklılıklar uluslararası ilişkiler kapsamında düşünüldüğünde incelenmesi gereken hususların varlığını göstermektedir. Yeni dünya düzeninde toplumlar artık birbirlerini ilgilendiren daha fazla alan aracılığıyla bir arada bulunmak durumunda kalmaktadırlar. Bu durum ise daha fazla farklı toplum ve kültürden insanın bir arada iş yürüttüğü ortamların çokluğuna işaret etmektedir. Hofstede'in belirttiği üzere kültürler arasında birçok davranışa etki eden farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar en özelden bir toplumun aile yapısından hükümet yapısına kadar kendini göstermekte ve bu yapıların yürütülüş şeklini etkileyebilmektedir.

Bir topluma ait kültürel özellikler o toplumun ulusal değer sistemini de ortaya koymaktadır. Hofstede, Kültürel Boyutlar Kuramı ile farklı ülkeler arasındaki ulusal değer sistemlerinin farklı olabileceğini göstermeyi hedeflemiştir çünkü insanlığın var olduğu günden bu zamana kadar toplumların benzer olaylara farklı tepkiler vermesinin arkasında yatan nedenler her zaman merak edilen bir konu olmuştur. Farklı tepkilerin oluşması sürecinin ise kültürel farklılıklar ile ortaya çıktığı söylenebilir. Kültürel farklılıkların yoğun bir şekilde yaşandığı anlar ise yanlış anlaşılmalara ve çeşitli çatışmalara sebebiyet

verebilmektedir. Hofstede'nin Kültürel Boyutlar Kuramı farklı kültürleri inceleyip kavramayabilmek adına bir kaynak olma özelliği taşıırken aynı zamanda bu yolla toplumların değerlerinin ve normlarının anlaşılması ve belirlenmesi konusunda bir araç olarak görülebilir. Kültürlerarası iletişimin bu bağlamda kamu diplomasisinin sıklıkla başvurmaya başladığı bir alan olduğu söylenebilir çünkü devletler aralarındaki yanlış anlaşılmaları düzeltmek ve kendi dünya görüşlerini karşı tarafa iletme durumlarında kamu diplomasisinden sıklıkla faydalanmaktadır.

Kültürlerarası karşılaşmalar farklı kültürlerden bireylerle konuşup anlaşarak bu süreci yönetmeyi ve bu doğrultuda ortak bir noktada buluşarak kararlar almayı gerektirmektedir. Yapılan araştırmalara göre kültürel farklılıkların bilincinde olan ve bu farklılıklara saygı göstererek kültürel farklılığı avantaja dönüştürebilen örgütlerin başarıya ulaştığı gözlemlenmiştir. Bu sebeple farklı kültürleri göz önünde bulundurarak oluşturulan bir yönetim stratejisi ve liderlik anlayışı kültür farklılıklarından kaynaklanan sorunların engellenmesinde büyük önem taşımaktadır (Saran, 2005, s. 59). Bu noktada kültürlerarası iletişim, kültürel farklılıkların algılanması ve yönetilmesi konusunda kamu diplomasisinde yararlanılabilecek bir araç haline gelmiştir. Hofstede'nin farklı boyutlardan oluşturduğu Kültürel Boyutlar Kuramı da farklı kültürlerden toplumlarda kamuoyu oluşturmayı hedefleyen kamu diplomasisinde kültürün önemli bir faktör olduğunun anlaşılmasına dikkat çeker niteliktedir. Kültürel farklılıklar da yaşamın her alanında olan insana özgü olduğundan bu alanda yürütülen çalışmalar birçok farklı bilim dalına konu olmakta, eleştirilmekte, geliştirilmekte ve incelenmektedir (Koçer, 2016, s. 4). Hofstede, kültürel boyutları güç aralığı, belirsizlikten kaçınma, bireysel/ortaklaşa davranışçılık, erillik/dışillik ve uzun/kısa döneme yönelik olma kavramları ile birbirinden ayrı tutarak araştırmış ve kültürel farklılıkları bu ana unsurlar üzerinden incelemiştir (Fang, 2003, s. 347-368). Kamu diplomasisi sürecinde farklı kültürlere ait farklılıkların anlaşılması, farklı konulara gösterilebilecek tutum ve davranışları önceden tahmin etmek ve kamuoylarında hassasiyete sebep olabilecek konuların irdelenmesi önemlidir. Bu sebeple iletişim odaklı bakıldığında kamu diplomasisi, kültürlerarası iletişimin profesyonel bir araç olarak kullanıldığı bir alandır (Koçer, 2016, s. 9).

Bireycilik/ortaklaşa davranışçılık boyutuna bakıldığında, bireyci kültürlerin yüksek seviyede özgürlükçü olduğu ve şahsi hedeflere ve başarılarla değer verdiği görülürken ortaklaşa davranışçı kültürlerde yüksek seviyede bağlılığın ve topluluklara ait hedeflere ve uyum sağlamaya verilen önem ön plana çıkmaktadır. Ayrıca ortaklaşa davranışçı kültürlerin

hareketleri ile diğ er toplumların  yeleri üzerinde yarattıkları etkilere olan ilgisi daha fazlayken ve karşılaşıl an anlaşmazlıklarda uzlaşmacı ve esnek bir tutum tercih ederken bireyci kültürler tehdit, suçlama inkar gibi davranışların dahil edildiğı yöntemler tercih etmektedir. Bu boyuttan bakıldığında, ortaklaşa davranışçı kültüre sahip hükümetlerin bireyci kültüre sahip h k metlere kıyasla daha simetrik bir kamu diplomasisi uygulamaya yatkın oldukları söylenebilir (Yun, 2008, s. 214).

Kültürlerarası iletişimin kamu diplomasisi uygulamalarında bir araç olarak kullanıldığı göz önünde bulundurulduğunda, Hofstede'nin beş kültürel boyutu ve kamu diplomasisi süreçlerindeki davranışlar arasında da bir bağılantı kurulabileceğı görülmektedir. Örneğın, güç aralığı yüksek toplumların kamu diplomasisi uygulamalarını hiyerarşik bir düzene bağılı olarak y r tt ğı öngörülebilir. Benzer şekilde belirsizlikten kaçınma seviyesinin yüksek olduğı toplumlarda geleneklere ve mevcut duruma bağılılık durumu göz önünde bulundurulduğunda bu toplumlarda kamu diplomasisinin dünya genelinde geliştirilen yeni dengelere uyum sağlayamayacağı varsayılabilir. Böyle toplumlarda dış ilişkilerin başındaki kişiler, kamu diplomasisi uygulamalarının çoğunu stratejik bir dış politika oluşturmadan yürütme eğilimi içindedirler (Yun, 2008, s. 217).

2. KAMU DİPLOMASİSİ

Uluslararası ilişkilerin oluşturulma ve sürdürülmesi kapsamında, içinde faydalanılan yöntemleri ve stratejileri barındıran kamu diplomasisi kavramı bu sebeplerden ötürü devletlerin sıklıkla başvurduğu bir alan olma özelliği taşımaktadır. Buna rağmen tanımlanmasında ve kavramsallaştırılmasında netliğe varılamamış olan kamu diplomasisi farklı kavramlarla birlikte kullanılarak açıklanmaktadır. Bu bölümde ilk olarak kamu diplomasisinin farklı düşünürlerce nasıl anlamlandırıldığı ve açıklandığından bahsedilmiştir.

Devletlerin birbiriyle olan ilişkisindeki politik süreçleri ve bu süreçlerde yaşanan problemlerin ve bu problemlerin çözümlerinin boyutlarına göre oluşturulan dış politikalar kamu diplomasisi olarak ifade edilebilmektedir. Daha geniş bir çerçevede açıklanmaya çalışılan kamu diplomasisi daha sonra oluşum süreçleri ve işleyişi üzerinden detaylandırılmıştır. Günümüzde birçok alanda karşılaşılan ve gün geçtikçe daha çok yararlanılan bir alan olarak kendini gösteren kültürlerarası iletişim kamu diplomasisi uygulamalarında da sıklıkla faydalanılan bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Kamu diplomasisinde kültür farklılıklarının sebep olabileceği sorunların çözülmesi konusunda yararlanılan bir araç olarak görülen kültürlerarası iletişim, bir önceki bölümde Hofstede'nin Kültürel Boyutlar Kuramı ile desteklenmiştir. Hofstede'nin bu kuramı kamu diplomasisi uygulamalarında kültürel farklılıkların algılanması ve bu doğrultuda dış ilişkilerin yönetilebilmesi açısından önemli olduğu görülmüştür. Giderek artan bir öneme sahip olan kültürlerarası iletişimin kamu diplomasisindeki rolü bu bölüm içerisinde bazı önemli noktaları kapsayacak şekilde açıklanmıştır.

Günden güne yenilenen ve değişen yapısıyla iletişim teknolojileri çoğu alanda değişim yarattığı gibi yakından bağlantılı olduğu medya alanında da büyük değişiklikler yaratmıştır. Güçlü bir yönlendirici olma niteliğine sahip olan medya, iletişimde yaşanan değişikliklerden etkilenirken kamu diplomasisi alanı da bu değişime paralellik göstererek yeni iletişim araçlarıyla yeni stratejiler üretmeye başlamıştır. Bu sebeple yeni medyanın kamu diplomasisindeki rolü ve nasıl kullanıldığı dijital diplomasi kavramı ile birlikte ayrıca üzerinde durulması gereken bir konu olarak bölüm içinde açıklanmıştır.

2.1. Kamu Diplomasisi Kavramı

Devletler arasında gerçekleşen sorunlara ve bu sorunların savaş harici yöntemlerle giderilmesine dikkat çeken diplomasi farklı yöntem ve uygulama alanlarına sahiptir (Uçak, 2019, s. 240). Türk Dil Kurumu'nun tanımına göre diplomasi; "uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü, yabancı bir ülkede ve uluslararası toplantılarda ülkesini temsil etme işi ve sanatı, bu işte çalışan kimsenin görevi ve mesleği, bu görevlilerin oluşturduğu topluluk, güç bir görüşme sırasında gösterilen ustalık ve beceri" şeklindedir (Türk Dil Kurumu, 2019). Oxford İngilizce Sözlüğü'ne (2017) göre ise diplomasi; bir ülkenin temsilcileri aracılığıyla yurtdışında uluslararası ilişkilerinin yönetilmesi mesleğidir, bir beceri olarak görülmüş diplomasinin insanlarla hassas bir şekilde ilgilenilmesi sanatı olarak algılanmasına işaret edilmiştir. Diplomasi günümüzde hala etkin bir şekilde kullanılmaya devam eden ve sorun çözücü bir yöntem olarak kabul edilen iletişim süreçlerinden bir tanesidir. Bu iki tanım dolayısıyla diplomasinin uluslararası düzeyde olan sorunların çözülme sürecinde etkin ve önemli bir konuma sahip olduğunu belirtmek doğru olacaktır. Ayrıca, yine yukarıda belirtilmiş olan diplomasi tanımlarından yola çıkarak diplomasinin temeli olan diyalog ortamının iki farklı hükümetin ortak bir düşüncede buluşmasında ve dış politikaların yürütülmesinde önemli bir yere sahip olduğunu söylemekte fayda vardır.

Diplomasi ülkelerin resmi temsilcileri arasında yürütülen devletlerarası ilişki modeliyken, kamu diplomasisi bir ülkenin diğer devletin halklarıyla iletişim politikasıdır (Ekşi, 2017). Uçak'a göre kamu diplomasisi, klasik diplomasiden farklı olarak ülkeler arasında gerçekleşen birebir görüşmelerden ziyade yumuşak güç vasıtası ile kurulan bir iletişime dayanan bir diplomasi türüdür (Uçak, 2019, s. 241). Özkan'a göre kamu diplomasisi kavramını kapsamlı bir şekilde açıklamadan önce "neden kamu diplomasisine ihtiyaç duyuldu?" sorusunu tartışmak ve bir cevap bulmak gerekmektedir (Özkan, 2016, s. 12). Özkan bu soruyu şöyle yorumlamıştır; önceki yüzyıllarda propaganda en önemli stratejik araç olarak görülürken içinde yaşadığımız yüzyılda kamu diplomasisi propagandanın yerini almıştır ve kamu diplomasisine duyulan ihtiyaç giderek artmaktadır (Özkan, 2016, s. 12).

Uluslararası sistemdeki değişen yapı beraberinde küreselleşme sürecini başlatmıştır ve bununla birlikte ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi sistemlerin pek çoğunda yenilikler görülmüştür. 21.yüzyıl ile birlikte iletişim ve etkileşim alanında yaşanan teknolojik gelişmeler ulus devletlerin ön planda olduğu soğuk savaş dönemi diplomasi faaliyetlerine

yeni bir boyut kazandırmıştır ve kamuoyu, imaj vb. kavramlarının çokça bahsedilip hızla yayıldığı yeni bir döneme zemin hazırlamıştır. Devlet dışında bir topluluk olarak anlandırılan kamuoyu, uluslararası ilişkilerde ayrıca bir faktör olarak etkinlik kazanmıştır. Devletler arasındaki bu yeni ilişki sisteminde kamuoyunun doğru bir şekilde bilgilendirilmesi ve dolayısıyla da ikna edilmesi süreci her zamankinden daha önemli bir hale gelmiştir (Yavaşgel, 2004, s. 1). Bu sistemde devlet içinde gelişen politik süreçler dış politikanın parçası haline gelirken aynı şekilde dış politika da bu durumdan etkilenmektedir. Kamuoyunun da içinde bulunduğu, iç içe geçmiş bu yeni uluslararası sistemde geleneksel diplomasinin bu süreçten etkilenmemesi mümkün olmamıştır ve kamu diplomasisi kavramının oluşumuna zemin hazırlamıştır. Dış politikanın uygulama alanları ve yöntemleri değişmeye başlamıştır, bu süreçte farklı güçler geliştirilip kullanılırken, küresel boyutlar göz önünde bulundurularak yürütülen politikalar önemli hale gelmiştir. Bu bağlamda 21.yüzyıl diplomasisi için önemli değişimler yaşandığını söylemek mümkündür.

Özkan’a göre kamu diplomasisi, dış politikanın şekillendirilmesi ve uygulanmasında etkili görülen kamunun tutumlarını etkileme amacı taşıyan politikalardır (Özkan, 2016, s. 13). Bu açıdan bakıldığında diplomasi “devletten-devlete” şeklinde bir iletişim aracı görevi üstlenirken kamu diplomasisinin “toplumdan-topluma” sürdürülen bir ilişki olduğunu belirtmek yerinde olacaktır. “Kamu diplomasisi” terimi ilk kez Edmund A. Gullion tarafından 1965’te Tufts Üniversitesinde gerçekleşen bir törende kullanılmıştır ve Gullion kamu diplomasisi terimini kamu tutumunun etkisini dış politikanın oluşması ve yerine getirilmesi aşamalarıyla ilişkilendirerek tanımlamıştır (wikia.org, 2019). Cull’a göre bir terim olarak “kamu diplomasisi” belirtildiği üzere 1965’te kullanıldıysa da bu deyişin geçmişi neredeyse yarım yüzyıllık bir tarihe kadar uzanmaktadır (Cull N. J., 2006). Deyişin en eski kullanımının aslında Amerika’da değil, 1856 yılında *London Times*’da ortaya çıktığını ifade eden Cull kamu diplomasisinin sonraki yıllarda da kullanıldığını ileri sürmüştür. Örneğin, Birinci Dünya Savaşında “kamu diplomasisi” deyişi büyük ölçüde bir takım yeni diplomatik eylemleri kastedecek şekilde kullanılmaktaydı (Cull N. J., 2006). Kamu diplomasisi uygulamaları propaganda ile örtüşmeye başladığında ise Gullion kamu diplomasisi terimine, ona nispeten yakın ve propagandaya alternatif olan yeni bir anlam kazandırmıştır (Cull N. J., 2006). Szondi’ye göre Gullion’un kamu diplomasisi terimine kazandırmış olduğu bu yeni anlam kamu tutumunun dış politika uygulamalarındaki etkisini tanımlamaktaydı (Szondi, 2008, s. 2). Kamu diplomasisi bilindiği üzere yabancı kitle üzerinde kalben veya zihnen bir değişimi başarabilmeyi amaçlayan hükümet tebliği

anlamına gelmektedir (Szondi, 2008, s. 6). Ancak Szondi'ye göre kamu diplomasisi iki farklı açıdan ülke içindeki halka da işaret etmektedir: bunlardan ilki kamu diplomasisin halkta merak uyandıran bir yaklaşım olarak görülmesi, diğeri ise açıklayıcı yaklaşım olarak görülmesidir (Szondi, 2008, s. 6). Geleneksel anlamda kamu diplomasisi ise ülkeler arasındaki çatışma ve gerilim ile yakından alakalıdır.

Birçok tanıma sahip olan kamu diplomasisi teriminin kelime veya ifade olarak uygun bir bağlama yerleştirilmesi ülkeden ülkeye değişiklik gösterirken ülkelerin tarihi ve kültürleri de bu durumu etkilemektedir. Örneğin İngiltere'de kamu diplomasi denizaşırı ülkelerin kamuoyunu ve kurumlarını bilgilendirme ve angaje etme amacı taşıırken; Almanya'da kamu diplomasisi Almanya'nın yurt içindeki ve yurt dışındaki politikalarını destekleyici açıklamalar barındırır, bazı diğerk ülkeler kamu diplomasisi teriminin ne anlama geldiğini tanımlamaya ve kavramsallaştırmaya çalışırken diğerkleri direk olarak Amerika'ya özgü olan tanımları ve amaçları benimsemektedir (Szondi, 2008, s. 9).

Tuch'a göre kamu diplomasisi, bir ülkenin kendi halkının fikirleri, idealleri, düşünceleri, örgütleri ve kültürü aracılığıyla hedef ve politikaları hakkında yabancı kamuoyunu bilgilendirmeyi hedefleyen bir iletişim kurma süreci şeklinde tanımlamıştır (Tuch, 1990, s. 3). Tuch, kamu diplomasisinin ilk başlarda entelektüel bir kavram veya akademik bir disiplin olarak kabul edilmemiş bile olsa hükümetlerin sonradan dış ilişkilerin artık yalnızca geleneksel diplomatik uygulamalarla yönetilemeyeceğini fark ederek kamu diplomasisi teriminin ülkelerin uluslararası ilişkilerinde kaçınılmaz bir yere geldiğini ifade etmiştir (Tuch, 1990, s. 4). Bir başka tanımda ise kamu diplomasisi şöyle ifade edilir; küresel iletişimde oldukça önemli bir yere sahip olan kamu diplomasisi egemen ve diğerk merkezi ülkeler için fazlasıyla önemli olan bir aktivitedir (Gunaratne, 2005, s. 259). Melissen ise kamu diplomasisinin yabancı topluluklara yönelik geliştirildiğini ve bu topluluklara uygulanan mücadele stratejilerinin ve diplomasisinin yurt içi toplumsallaşmasında ayrı bir şekilde yürütülmesi gerektiğini ifade etmiştir (Melissen, 2005, s. 13). Daha önce farklı düşünürler tarafından da belirtildiği gibi Melissen de kamu diplomasisinin yeni bir kavram olmadığını, ülkelerin dış kamuoyunda sürdürdükleri resmiyete dayalı iletişimin uluslararası ilişkilerde yeni bir süreç olmadığını, imaj yaratma, propaganda ve şimdilerde kamu diplomasisi olarak adlandırılan diğerk faaliyetlerin de diplomasinin kendisi kadar eski olduğunu ileri sürmüştür. (Melissen, 2005, s. 3). Kamu diplomasisi süreçleri ve uygulamalarında yabancı ülkelerin ve diğerk aktörlerin eğilimleri ve ilgili oldukları konular

hakkında bilgiye sahip olmak ve bu bilgilere göre stratejiler belirlemek önemlidir (Uçak, 2019).

Diplomasinin uygulama formlarından bir tanesi olan kamu diplomasisi, yumuşak güç kavramı ile yakından ilişkilidir (Uçak, 2019, s. 241). Bu sebeple kamu diplomasisi kavramını açıklamadan önce yumuşak gücün ne olduğunu belirtmekte fayda vardır. Yumuşak güç başkalarının tercihini şekillendirebilme yeteneğiyle ilgilidir. Yumuşak gücün kamu diplomasisiyle ilişkisini anlayabilmede “yumuşak güç” kavramını ilk kez kullanan ve yaptığı çalışmalarla öne çıkan Nye’nin 1990’da *Dış Politika’da (Foreign Policy)* yazdığı *Soft Power* makalesi yol gösterici olmuştur. Yumuşak güç, zorlama yerine çekiciliği kullanarak istenilen neticeyi elde edebilme becerisidir ve bir ülkenin yumuşak gücü onun kültürel kaynaklarından değerlerine ve politik hareketlerine kadar birçok unsura bağlıdır (Nye Jr, 2008, s. 94). Bu bağlamda yumuşak gücün çekici güç anlamına geldiği söylenebilir. Kamu diplomasisi kavramının bir ülkenin yumuşak gücünü geliştirmesine dayanan bir tarihi vardır ve bu sebeple yumuşak güç kamu diplomasisi kavramını anlayabilmede oldukça önemli bir hale gelir. Bir birey veya devlet diğer bir bireyi veya devleti üç yolla etkileyebilir: baskı yoluyla, ikna yoluyla ve çekici olma yoluyla (Nye Jr, 2008, s. 94).

Soğuk Savaş’ın bitiminden sonra dünyadaki yerini sorgulamaya başlayan ve bir düşüşe geçtiğine inanan Amerika ve Amerikan halkı korumacılığı destekleyen bir politika benimsemeye başlamıştır. Tarih boyunca düşüşe geçme kaygısı ve dengelerin değişmesi hükümetlerde gerilimi ve yanlış hesaplamaları da beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda dünya politikasındaki değişen güç tanımı konusu ortaya çıkmıştır. Sözlük anlamına bakıldığında güç, bir şeyleri yapabilme yeteneği ve aynı zamanda kontrol edebilme anlamına gelmektedir (Oxford Learner's Dictionaries, 2021) Kontrol edebilme yeteneği ise çoğunlukla belirli kaynaklara sahip olmayla ilişkilendirilmiştir. Politikacılar ve diplomatlar ise gücü bir nüfusa, toprağa, doğal kaynaklara, ekonomik genişliğe, askeri güce ve siyasal istikrara sahip olma olarak tanımlamaktaydı. Daha çok askeri güce sahip olma olarak tanımlanan güç devlet üzerindeki etkisini kaybetmiştir. Teknoloji, eğitim, iktisadi büyüme gibi unsurlar uluslararası güce sahip olmada daha büyük rol oynamaya başlamıştır. Güç sahip olunan kaynaklarla değil devletlerin davranış değişikliğine gidebilme yeteneğiyle ilişkilendirilmeye başlanmıştır. Başka bir devlete muhtaç olmama endişesiyle askeri güç hala nihai bir güç biçimi olarak görülse de bu gücün kullanımı daha maliyetli bir hal almıştır. Giderek artmakta olan bilgi bolluğu ise, bilgiye ilk ulaşmada ve ilk hamleyi gerçekleştirmede onu uluslararası gücün başka bir şekli olarak ortaya koymaktadır. Bilgiye dayalı ekonominin gelişmesiyle

hammaddeye dayalı ekonomi daha az önemli bir hale gelmiştir. Genel olarak, tarihi süreç sahip olunan gücün transfer edilebilir, zorlayıcı ve maddiyete bağlı olma özelliğini azalmıştır. Politik konularda çağdaş yaklaşımlar ve değişimler gücün doğasında ve onu üreten yeni kaynaklar üzerinde etken olmaya başlamıştır (Nye Jr, 1990, s. 155). Nye'e göre yumuşak güç, kültür, siyasi değerler ve maddi olmayan varlıklarla; meşru olan ya da meşru görülen politikalarla ilgilidir (Nye J. J., 2004, s. 6). Maddi ve hammadde kaynaklarına bağlı olmayan yumuşak güç bir ülkenin kültürü, siyasi değerleri ve dış politikalarının etkili olduğu üç ana kaynaktan oluşmaktadır (Uçak, 2019, s. 241). Kültür, bir toplumda çeşitli anlamlar ve değerler yaratma gücüne sahip uygulamaların bütünüdür. Bir devletin dış politikada istediklerini elde edebime gücü sahip olduğu kültürün evrensel değerleri ve politikaları, paylaşılan diğer değerleri bünyesinde ne kadar barındırıp teşvik ettiğiyle doğru orantılıdır diyebiliriz. Bu açıdan bakıldığında dar bir görüş ve dolayısıyla sığ bir kültüre ve değerlere sahip devletlerin yumuşak güç üretebilme ihtimali de aynı oranda azalmaktadır (Nye J. J., 2004, s. 11). Bu çerçeveden bakıldığında, Amerika Birleşik Devletleri'nin diğer topluluklar ve kültürler tarafından çekici olarak görülmesi hem kültürüyle hem de içerde ve dışarda uyguladığı politika ve değerlerle bağlantılıdır (Uçak, 2019, s. 242).

Akıllı güç ise sert güç ve yumuşak güç kaynaklarının bir arada kullanıldığı bir stratejidir (Nye Jr, 2008, s. 107-108). Burada, sert güç kavramını da ele almakta fayda vardır. Sert güç olarak adlandırılan zorlayıcı kabiliyet devletlerin askeri ve ekonomik gücünü göstermektedir. Devletlerin diğer devletlere karşı uyguladığı askeri ve ekonomi bazı yaptırımlar sert güç örneği olarak gösterilebilir. Sert güç yöntem olarak zorlayıcı bir diplomasiyi kullanırken yumuşak güç politikalarından bir tanesi kamu diplomasisidir. Akıllı güç bağlamında kamu diplomasisi önemli bir araçtır ve bu yönde bir yumuşak güç oluşturmada güvenilir olma, kendini eleştirebilme ve sivil toplumun rollerinin anlaşılması oldukça önemlidir (Nye Jr, 2008, s. 108).

Anlaşılacağı üzere birçok farklı ama birbirine benzeyen tanımlara sahip olan kamu diplomasisi kavramı uluslararası ilişkilerde sürdürülebilir ilişkiler kurmak adına atılan adımların ve stratejilerin zaman içindeki değişikliklerine dikkat çekmektedir. Tarihi süreçler içinde yaşanan gelişmeler ile birlikte diplomasi geniş alanlara yayılmıştır ve devlet harici kişiler ve bazı kurumlar da bu alanlara dahil olmuşlardır. Küresel iletişimde oldukça etkin olma niteliği taşıyan kamu diplomasisinin bu sebeple oluşum süreçlerini ve nasıl işlediğini belirtmekte fayda vardır. Bir sonraki başlıkta kavramın tarihi gelişim süreçlerinden bahsedilecektir.

2.2. Kamu Diplomasisi Kavramının Oluşum Süreçleri ve İşleyişi

Uluslararası ilişkiler bağlamında tarihi süreçlere ve yaşanan olaylara bakıldığında dış yardımların yeni bir şey olmadığı söylenebilir. Söz konusu olan kamu diplomasisine ait biçim ve yöntemlerinin de temelinin dış yardımlara dayandığını söylemek mümkündür. Gregory'e göre kamu diplomasisi, analitik sınırları ve ayırt edici nitelikleri olan politik bir araçtır (Gregory, 2008, s. 274). Kamu diplomasisi devletler, devlet kurumları ve devlet dışı aktörler tarafından kültürleri, tutumları ve davranışları anlamak için; ilişki kurmak ve yönetmek için ve var olan ilgi ve değeri geliştirmek adına düşünce ve davranışları etkilemek için kullanılmaktadır (Gregory, 2008, s. 274). Kamu diplomasisi terimi 1970li yıllarda Amerika Birleşik Devletlerin'de bazı uygulayıcılar tarafından propagandaya alternatif olarak benimsendikten yıllar sonra dünya genelinde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Büyük veya küçük çoğu hükümet kamu diplomasisi kuruluşları oluşturmaya başlamıştır ve politik liderler bunu çok farklı amaçlar için kullanmaktadırlar.

1920ler kamu diplomasisinin bir kavram olarak oluşumunu incelemek için başlangıç noktası olarak görülebilmektedir. Birinci Dünya Savaşıyla birlikte 19.yüzyıla ait dünya düzeni sona ermiş ve jeopolitik düzen yeniden şekillenmeye başlamıştır. Devletlerarası ilişkilerde içeriği herkesten gizli tutulacak şekilde sürdürülen, yüksek seviye hükümet görevlilerinin yürüttüğü ve sadece sonuçlarının halkla paylaşıldığı geleneksel diplomasi Birinci Dünya Savaşından sonra iletişimde yaşanan devrimle birlikte gazetelerin, radyoların ve televizyonun dahil olduğu yeni bir süreci başlatmıştır (Gökırmak, 2012). Endüstri çağıının iletişim teknolojileriyle birlikte politik liderler sadece diğer hükümetleri etkilemeye çalışmakla kalmamış aynı zamanda vatandaşlarının da tutum ve eylemlerini etkileyebilmeyi amaçlamışlardır. Telgraf, denizaltı telgraf ve kısa dalga radyolar gibi iletişim araçları kullanılarak hükümetler dışişleri bakanlıklarıyla ve aynı zamanda diğer ülkelerin vatandaşlarıyla da direk olarak iletişim sağlayabilmişlerdir. Ayrıca, Birinci dünya savaşı kültürel ilişkiler kurulup yönetilmesi için bir altyapı oluşmasına yardımcı olmuştur. Modern savaş korkusu ve gelecekteki savaşa engel olma isteği eğitimsel ve bilimsel değişimler aracılığıyla dünya genelinde bir kültürel ilişki kurulmasına yönelik yoğun istek oluşturmuştur (Gregory, 2008, s. 277).

ABD hükümetinin bu dönemde uluslararası kültürel, istihbarat ve yayın kuruluşlarının çoğu olası bir savaş veya savaş tehdidiyle alakalı olarak oluşturulmuştur. Bu kuruluşlara örnek olarak *The Creel Committee*, *the State Department's Bureau of Cultural Affairs*, *the Office of the Coordinator of Inter-American Affairs*, *the Office of War Information*, *Voice of*

America ve *U.S Information Agency (USIA)* verilebilir. Her bir kuruluş yöntem ve normlarını sivil halktan etkilenecek oluşturmuştur. Tarihi ve normatif farklılıklar Amerika'nın kamu diplomasisi yaklaşımını oluşturmada belirleyici rol oynamaktadır. Bunu şekillendiren unsurlar ise hükümet rolünün belirsizliği, birçok geçici kuruluşun varlığı, güçlü bağılıklara sahip olan alt kültürler ve iş birliğine karşı direncin söz konusu olması olarak sıralanabilir (Gregory, 2008, s. 279).

Tüm bu bilgiler ışığında kamu diplomasisinin 20.yüzyıl dünya düzeninde yeni bir bilim ve uygulama alanı olmaya başladığını söylemek mümkündür. 20. Yüzyılın ikinci yarısında kendini gösteren çift kutuplu dünya paradigması Soğuk Savaş sürecini de beraberinde getirmiştir (Bostancı, 2019, s. 75). Diplomasinin medya ve kamuoyunun denetimine dahil olmasıyla birlikte ilgi çekici olmaya başlayan kamu diplomasisi soğuk savaş döneminde daha da kıymetli bir alana sahip olmuştur. Soğuk savaş kamu diplomasisi bir zamanlar süper güçlerin ve diğer devletlerin uluslararası amaçlarını gerçekleştirmede başvurduğu birçok farklı araca ilham kaynağı olmuştur (Gilboa, 2008, s. 55). Soğuk Savaş döneminde ilk olarak uygulanan yöntemleriyle dikkat çeken kamu diplomasisi o dönemde çoğunlukla bir düşüncenin belli hedefleri kapsayacak şekilde resmi kaynaklarca yabancı kamuoyuna iletilmesi şeklinde gerçekleştirilmekteydi. Sert gücün yanında kullanılmaya başlayan kamu diplomasisi yöntemleri uluslararası ilişkileri sürdürmede güncel koşulların bir getirisi olarak görülebilir. Soğuk Savaş dönemindeki iki kutuplu politik ve askeri yapı, güvenlik ve savunma gibi kavramlarla birlikte ideoloji kavramının da kullanılmaya başlanması, küreselleşme, nükleer güç, güvenlik kavramının yeni anlamlar kazanması ve ekonomik kalkınmalar diplomasi uygulamalarında da önemli değişikliklere yol açmıştır. Soğuk Savaş'ta sert gücün himayesi altında gerçekleşen restleşme ve meydan okumalar ABD ve Sovyetler Birliğini yumuşamaya ve farklı araçlar vasıtasıyla mücadeleyi devam ettirmeye sebep olmuştur. Soğuk Savaş sonrası dünya genelinde yukarıda bahsedilen kutuplaşmanın sona erdiği düşünülürken kamu diplomasisine ihtiyaç duyulacak koşulların da sona erdiği düşüncesi hakimdi. Fakat 11 Eylül saldırıları bu düşünceleri değiştirmekle kalmamış, kamu diplomasisine duyulan ihtiyacı da daha çok arttırmıştır.

Bu bilgiler doğrultusunda ABD hükümetinin bir dereceye kadar her zaman kamu diplomasisini kullandığını söyleyebiliriz. İlk başlarda Avrupa'daki hedef kitlelere ulaşarak Birinci Dünya Savaşı ve İkinci Dünya Savaşı'nın sonuçlarıyla ilgili yankı uyandırmayı hedefleyerek kullanılan kamu diplomasisi daha sonraki süreçte ağırlıklı olarak Doğu Avrupa'da ve Sovyetler Birliği'nde Soğuk Savaş sonlandırmak üzere kullanılmıştır

(Epstein, 2005, s. 7). Soğuk Savaşın bitiminden sonra ise birçok kongre üyesi, uygulanan kamu diplomasisi yöntemlerinin mevcut giderlerini sorgulamaya başlamıştır ve Amerika Birleşik Devletleri Bilgi Ajansına ve yürüttüğü kamu diplomasisi uygulamalarına son verilmiştir. ABD Dışişleri Bakanlığı'na taşınan kamu diplomasisinin bu şekilde diğer dış politika araçları ile birlikte daha düzenli bir şekilde yürütülebileceği düşünülmüştür (Epstein, 2005, s. 12). 11 Eylül saldırılarından sonra ise kamu diplomasisinde yeniden şekillenmeye gidilmiştir. Kongre ve yönetim, kamu diplomasisi araçlarını terörizmle mücadele etmek amacıyla Müslüman ve Arap halklarını etkileyebilmek için kullanılabileceğini gözlemlemiştir, hükümet işlerinin tamamını kapsayan kamu diplomasisi aktivitelerinde düzenlemeler geliştirmenin yolları aranmıştır ve ayrıca var olan kamu diplomasisi programlarının da yeniden değerlendirilmesi oldukça önemli görülmüştür (Epstein, 2005, s. 7).

Böylelikle kamu diplomasisinin gelişimindeki son evre ise 2001 yılında New York'ta yaşanan terör saldırısından sonra başlamıştır. Yasadışı göç, insan kaçakçılığı, uluslararası terörizm, yoksulluk ve uyuşturucu trafiği yıkıcı faaliyetler kadar Soğuk Savaş sonrası döneminin çözülmemiş sorunları olarak durmaktaydı (Gökırmak, 2012). 11 Eylül'de gerçekleşen olay bu problemlerin daha görünür olmasına sebep olmuştur. Ancak bu dönemde Soğuk Savaş'ta olduğu gibi sert güç kullanımı çok fazla anlam ifade etmemekteydi. Çok fazla görünür olmayan tehditler, düşmanların bulanıklaşması, çatışmaların düzenli olarak yaşanmaması dünya genelinde rakip taraflara hayalet niteliği kazandırmıştı (Coll, 2005). Bunun sonucunda ise devletler hem kendi halkını hem de yabancı kamuoylarını kazanmak adına yeni yöntemler geliştirmek zorunda kalmıştır. Demokrasi kavramını da ön plana çıkaran bu dönemde kalpleri ve zihinleri kazanmak yalnızca yaratıcı faaliyetler doğrultusunda yürütülebilir duruma gelmiştir. Bu sebeple de kamu diplomasisi örgütsel yapılara ve sürekliliğe ihtiyaç duyan niteliklere sahip olan bir kavram haline gelmiştir (Tiedeman, 2005). Bu noktada, 11 Eylül saldırılarından sonra birçok kongre üyesi, kalpleri ve zihinleri kazanmak ve hatta belki de gelecekte yaşanabilecek olası saldırıları önlemek adına kamu diplomasisi kaynaklarının arttırılmasını desteklemiştir. Fakat verilen mesajın Arap ve Müslüman halklarda dahil beklenen imajı yaratmaması kamu diplomasisinin yeterince etkili olmadığını göstermektedir (Epstein, 2005, s. 12).

Bu gelişmeler altında Cull, kamu diplomasisinin altı temel unsura sahip olduğunu dile getirmiştir. Bunlar; dinleme, savunuculuk, kültürel ve değişim diplomasisi, uluslararası

yayıncılık ve psikolojik savaş olarak sıralanabilir (Cull N. J., 2009, s. 17-24). Cull'a göre altı temel unsur ele alınıp biçimi şu şekilde olmalıdır:

- 1- *Dinleme (listening)*: Tarafların uluslararası çevrenin yönetilmesi ve kendi politikalarını yeniden yönlendirmek veya daha geniş çapta kamu diplomasisi yaklaşımları üretmek adına yabancı kamuoyu ve onlara ait düşünceleri içeren verileri toplama ve bu bilgileri düzenleme girişimlerinin tamamıdır.
- 2- *Savunmacılık (advocacy)*: Kamu diplomasisinde savunmacılık yine tarafların uluslararası çevreyi yönetmesinde uluslararası iletişim faaliyeti başlatarak yabancı kamuoyunun belirli bir fikre, politikaya veya tarafın kendi menfaatleri karşı teşvik edilmesidir. Günümüzde bu elçiliklerin basın ilişkilerini ve enformasyonel çalışmalarını içermektedir. Savunmacılık elementleri kamu diplomasisinin her alanında görülmektedir.
- 3- *Kültürel diplomasi (cultural diplomacy)*: Kültürel diplomasi tarafların uluslararası çevre yönetimi doğrultusunda kültürel kaynaklarını ve başarılarını yurtdışında bilinir bir hale getiren ve yabancı ülkelerde kültürel aktarımı kolaylaştıran girişimleridir.
- 4- *Değişim Diplomasisi (international broadcasting)*: Değişim diplomasisi tarafların kendi vatandaşlarını ülke dışına gönderip, dışarı ülkelere eğitim ve kültür etkinlikleri amacıyla vatandaşlar kabul ederek yürüttüğü uluslararası çevre yönetimi girişimidir. Değişim diplomasisi genellikle kültürel çalışmalarla bağdaştırılsa da belirli politik veya savunmacı amaçlar içinde kullanılmaktadır.
- 5- *Uluslararası yayıncılık (international broadcasting)*: Tarafların uluslararası çevreyi yönetmek adına radyo, televizyon ve internet teknolojilerini kullanarak yabancı kamuoyuyla irtibat kurmasını sağlayan girişimleridir. Tarihsel olarak uluslararası yayıncılığın en etkili elementi özellikle objektif olduğunda haberlerin kullanımınıdır.
- 6- *Psikolojik savaş (psychological warfare)*: Psikolojik savaş kavramı olarak kamu diplomasisinin dışında da kalsa, onu kamu diplomasisi bağlamında incelemek tartışmalı bir konu da olsa psikolojik savaş onun bir alt alanı olarak düşünmek mümkündür. Bir uluslararası enformasyon bağlamında psikolojik savaş tarafların savaş zamanlarında düşman halkıyla hedefe ulaşmak için iletişim kurması olarak tanımlanabilmektedir. Bu amaçlara örnek olarak düşmanın direncini kırma ve teslim olmayı kolaylaştırma gibi yöntemler verilebilir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan günümüze kadar olan süreçte yaşanan uluslararası ilişkilerin yürütülmesi konusunda gerçekleşen bazı değişimler kamu diplomasisinin dış ilişkilerin

yönetilmesi hususunda giderek artan bir öneme sahip olduğunu kanıtlar niteliktedir ve bu değişiklikler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Tuch, 1990, s. 4-5) :

- İkinci dünya savaşından sonra başlamış olan ve günümüzde de devam eden iletişim devrimi, uluslararası sınırları kaldırmış ve bilginin dünya genelindeki ulaşımının hızlanmasını mümkün kılmıştır.
- Kamuoyunu direk olarak etkileyen bilgiler, kamuoyunu uluslararası konularda önemli bir yere getirmiş ve karar alma ve eyleme geçme noktasında hükümetler üzerinde bir etki olmaya başlamıştır.
- Kamu diplomasisi uygulamalarının artışıdaki en belirgin ve aynı zamanda anlaşılması güç neden kamuoyu oluşturmada algının oldukça önemli bir unsur olmasıdır.

Kamu diplomasisinin dış politika alanında giderek artan öneme sahip roller üstlendiğini belirtirken kamuoyunun da paralel bir şekilde uluslararası ilişkiler bağlamında devletler için önemli bir noktaya geldiğini söylemek mümkün olacaktır. Kamuoyunun bu şekilde öne çıkmasıyla ona ulaşma, etkileme ve yine devletlerin direk olarak yabancı kamuoyuyla iletişime geçme isteği bu noktada kültürlerarası iletişimin kamu diplomasisindeki rolünü ortaya koymaktadır. Bir sonraki bölümde kültürlerarası iletişimin kamu diplomasisindeki rolünden bahsedilmektedir.

2.3. Kamu Diplomasisinde Kültürlerarası İletişimin Rolü

Halkla ilişkiler alanıyla karşılaştırıldığında kültürlerarası iletişim nispeten daha yeni bir çalışma alanıdır ve bu alan hem pratikte hem de teorik olarak karşılaşılan bir alan olma özelliği göstermektedir. Daha pratik ve kullanışlı olmasından dolayı diplomasi ve kültürlerarası çalışmalar ulusal düzeyde kültüre odaklanmaktadır (Ryan, 2016, s. 66). Kültür her zaman belli gruplar veya kuruluşlar arasındaki temaslara dikkat çektiği gibi uluslararası ilişkileri geliştiren bir platform olarak da görülmüştür (Lubecka, 2012, s. 352). Kültürel olarak çeşitlilik gösteren modern toplumlarda kültür; sürdürülebilir gelişmeler, demokrasiyi iletme ve insan haklarının farkındalığı açısından her zaman bir umut olmuştur. Özellikle birbirine derinden bağlı olan belli ülkeler tarafından şekillendirilen küreselleşmiş postmodern dünyada kültür gibi değerlere özellikle ihtiyaç duyulmaktadır çünkü rekabet yeteneği, cazibeli olma ve doğru güç bu ülkeler tarafından oluşturulmaktadır (Lubecka, 2012, s. 352).

İnsanların ortak değerlere sahip olduğunu vurgulayan kültür kavramı her zaman önemli bir konu olmuştur. Kültürlerarası etkileşimin arttığı dünya düzeninde paylaşılan kültürel değerlere dayalı yeni bir dünya düzeninin varlığından söz etmek mümkündür (Uçak, 2019, s. 248). Günümüz dünyasında teknoloji alanında yaşanan gelişmeler ile birlikte enformasyon aktarımı ve paylaşımı hızlanmış ve aynı zamanda kolaylamış, ekonomik faaliyetler boyut değiştirmiş ve ulaşım teknolojileri oldukça gelişmiştir. Bu gelişmeler doğrultusunda uluslararası etkileşim ve iletişim de gelişmiştir ve bunun doğal bir sonucu olarak kültürlerarası iletişime duyulan ihtiyaç inkâr edilemez bir duruma gelmiştir. Kültürlerarası iletişim yalnızca bireylerarası gerçekleşen iletişimi değil farklı kültürlerden bireylerin bir araya gelerek gerçekleştirdiği iletişimi vurgulamaktadır. Devletler arası ilişkiler açısından bakıldığında da kaçınılmaz olan kültürlerarası ilişkiler kamuoyu etkisine açık hale gelen diplomasi alanlarında da yön verici bir pozisyona sahip olmuştur. Ülkeler diplomatik yöntemler aracılığıyla yabancı kamuoyunda kendi kültürlerini tanıtan ve merak uyandıran faaliyetlerde bulunarak kendi fikirlerini kabul ettirmeye yönelik çalışmalarda bulunmaktadır. Kamu diplomasisi ışığında gerçekleştirilen bu etkinlikler kültürlerarası ilişkileri geliştirici bir görev üstlenerek devletlerin istedikleri kararların yabancı kamuda kabul edilmesine zemin hazırlamış olur.

Ülkeler ve hükümetler giderek birbirine daha çok bağlanarak ve birbirine bağımlı hale gelerek günden güne gelişme göstermektedir (Anagondahalli & Zhu, 2016). Ülkelerin uzlaşmada kullandıkları yumuşak güç kültürlerine, politik değerlerine ve dış politikalarına bağlıdır (Nye Jr, 2008). Bu noktada ülkelerin politik değerlerinin ve dış politikalarının aslında sahip oldukları kültürel değerleri yansıttığını söylemek doğru olacaktır. Bu sebeple, kültür paylaşım alanlarının hızla çoğaldığı ve geliştiği bu dönemde kültürel değerlere dayalı yeni düzenin diplomasi alanını da etkilemesi kaçınılmaz bir süreç olmuştur (Uçak, 2019). Sayıları giderek artan diplomatik olayların bir göstergesi olarak kültürel kaynakların öneminin farkına varmak yaşanacak krizleri engellemeye yardımcı olacaktır (Anagondahalli & Zhu, 2016, s. 64). Bu bağlamda kültürün devletlerin politika ve siyasetinde sahip olduğu etkiyi anlayabilmek için kültürün kamu diplomasisindeki rolünü iyi kavramak gerekmektedir.

Günümüz uluslararası ilişkilerine bakıldığında ulusal çıkarların savunulması ve isteklerin karşı uluslara kabul ettirilme çabası diplomatik organların yürüttüğü bildiri veya ikili görüşme gibi temasların çok ilerisinde yöntemlere ihtiyaç duyar hale gelmiştir. Bu noktada kültürlerarası iletişim kamu diplomasisi uygulamalarında kullanılan temel

araçlardan biri haline gelmiştir (Carnobell, 2018, s. 18). Uluslararası ilişkileri başarılı bir şekilde idare etmek amacıyla diplomatlar kültürlerarası ilişkileri geliştirmek, diyalog kurmak ve karar vericileri etkilemek için ilgili ülkelerin milli çıkarlarını yurt dışında temsil etmek üzere atanmaktadırlar (Ryan, 2016, s. 63). Bu açıdan bakıldığında da kamu diplomasisinde genel yaklaşımın ilgili ülkelere sosyal ve ekonomik faydalar getireceği olduğu fark edilmektedir. Bazı sosyo-kültürel kısıtlamalara bu faydalı amaçlar doğrultusunda müdahale edilmektedir. Çünkü diplomatlar sıklıkla kültürel iletişim davranışlarından habersizce hareket eden kendi ülkelerinin karar vericilerinin yolunu takip etmek durumundadırlar ki bu da iletişimi problematik ve daha karışık bir hale getirmektedir (Ryan, 2016, s. 63). Ayrıca diplomatların ülkelerindeki diğer politik meslektaşları gibi kendi ülkesinin değerlerinin ve standartlarının etkileşimde olduğu ülkelerinininkinin üstüne koyması beklenmektedir. Bu sebeple diplomatların hem kendi makamlarıyla hem de yurt dışındaki yetkililerle gerçekleştirdiği iletişim stratejileri büyük önem taşımaktadır. Yukarıda da belirtildiği üzere diplomatik kısıtlamalar bazı noktalarda farklı kültürleri anlamak ve o kültüre ait değerlere göre iletişim stratejileri belirlemek uluslararası ilişkilerin oluşturulması veya sürdürülmesi bakımından önem taşımaktadır. Bu noktada ülkeler arasında güvene dayalı bir iletişim kurulması adına kültürlerarası iletişimi kullanmak kaçınılmaz olmuştur. Aynı şekilde iletişim açısından bakıldığında ise diplomasiğin kültürlerarası iletişimin etkin olarak kullanıldığı bir alan olduğunu söylemek mümkündür.

Kültürlerarası iletişim kavramı birçok farklı tanıma sahip olsa da Erdoğan'ın ifadesiyle "Kültürlerarası iletişim, belli grup insanların oluşturduğu kültürel birimlerin resmi veya resmi olmayan temsilcileri arası olan iletişimdir. Dolayısıyla, kültürlerarası iletişim, kültürel birimlere ait olan kişiler, firmalar, cemaatler, okullar, sınıflar, çeteler, kurumlar, dernekler, ırklar, tarikatlar ve çıkar grupları arasında olabilir." şeklinde tanımlanmıştır (Erdoğan, 2011, s. 473). Bu anlatım kültürlerarası iletişim kavramına iletişim perspektifinden toparlayıcı bir tanım kazandırmaktadır ve bu bağlamda kavram kültürel birimlerdeki bu bireylerin arasında gerçekleşen iletişime dikkat çekmektedir (Koçer, 2016, s.2). Kültürlerarası ilişkilerin teknolojik gelişmelerin bilgiye erişimini kolaylaştırmasıyla yoğun bir şekilde yaşandığı günümüz dünyasında hükümetler doğrudan dış ilişkilerde bulunmaya devam etseler bile verilen kararlarda kamunun etkisi ortaya çıkmaktadır ve bu durum da dış politikada yeni yöntemlerin ihtiyacını doğurmaktadır (Koçer, 2016, s. 15). Bu noktada İnan'a göre kamu diplomasisinin hedefleri diğer ülkelerin ihtiyaçlarını ve kültürlerini anlamak, bakış açılarını paylaşmak, yanlış anlaşılmanın önüne geçmek ve ortak

paydalarda buluşmaktır (İnan, 2012, s. 65). Birçok alanda iletişimin arttığı günümüz kültürlerarası ortamında, kamu diplomasisinin kültürlerarası iletişimden faydalanması durumunun bir ihtiyaç haline geldiği görülmektedir.

2.4. Kamu Diplomasisinde Yeni Medyanın Rolü

Yeni medya kavramını tanımlamadan ve kamu diplomasisindeki rolünü incelemeden önce medya kavramını tek olarak ele almakta fayda vardır. Medya, kitlelere mesajlar ileterek dünyada yaşanan olaylardan haberdar olmalarını sağlayan, onların bilgilendirilmesine ve dahası eğitilmesine ve toplumsal problemler hakkında tartışma ortamları yaratabilen dergi, gazete, TV, internet, radyo gibi kitle iletişim araçlarının tümünü kapsayan bir mecradır (Türk, 2013, s. 55). Aynı zamanda medya kuvvetli bir yönlendirme aracı olarak da kullanılmaktadır. Çok kutuplu dünya düzeni küreselleşme süresine ivme kazandırmıştır ve bu süreç en çok iletişim ve medya üzerinde etki yaratmıştır çünkü iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler toplumları birbirine daha da yakınlaştırmış ve kültürel etkileşimi hızlandırmıştır (Özkan, 2012). Küreselleşmenin medya çatısı altında toplumları bir araya getirmesi uluslararası diplomasiyi de yapısını ve yöntemlerini değiştirmiştir, eskiden devletten devlete şeklinde gerçekleşen diplomasi artık kamuyu da kapsamaktadır. Bu noktada ise medya sadece kamuya yönelik bir kitle iletişim aracı olmaktan çıkarak hükümetler tarafından da kullanılabilen bir araç olma özelliğine sahip olmaktadır. Taşçı'nın ifadesi bu noktada daha açıklayıcı olacaktır: "Medya siyasi aktörlerden biri, dolayısıyla da kamusal alanın düzenlenmesinde söz sahibi bir unsurdur. Kamusal alan devletin, tebaasını hiçe sayarak tek düzenleyici güç olarak varlığını sürdürmesini engellemiş ve hatırı sayılır bir kontrol aracı olmuştur" (Taşçı, 1996, s. 784). Fakat yeni medya teknolojilerinin gelişmesi ve dünya genelinde her geçen gün yaygınlaşmasıyla internet ve sosyal ağ platformları halkları ilk ağızdan bilgilendirme rolüyle ilişkilendirilmeye başlanmıştır.

Yeni medya kavramı bilgisayar teknolojilerini kapsayan internet tabanlı medya araçlarının tamamını tanımlamada kullanılan bir kavramdır. Teknolojik gelişmelerle küreselleşen geleneksel medya platform değiştirerek internet merkezli ve daha çok etkileşim içeren bir ortama dönüşmüştür. Uluslararası bir bakış açısıyla bakılacak olursa, yeni iletişim teknolojileri kamuları da oldukça etkilemiştir. İletişimin bu yeni formu sürekli değişim içindedir ve bu değişimin etkileri de kendini hem kamuoyuna hem dünyaya yansıtmaktadır. Bu bağlamda yeni medya teknolojileri için hayatın her alanında yer aldığını ve kültürel,

toplumsal, siyasi ve ekonomik anlamda yaşanan gelişmeler üzerinde büyük öneme sahip olduğunu söylemek mümkündür. Aynı zamanda yeni medya teknolojileri eyleme entegre olarak doğru bir şekilde faydalanmak adına örgütlenmeyi beraberinde getirmiş ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler bu örgütlenmeleri de daha imkanı kılmıştır (Türk, 2013, s. 56).

Yeni diplomatik düzende kamu diplomasının kullandığı yeni iletişim araçları ve yöntemlerinden bahsetmek mümkündür (Melissen & Hocking, 2015, s. 9). İnternet, sosyal medya gibi yeni medya araçları kamu diplomasisinde kullanılmakta olan temel iletişim araçları ve yöntemleri olarak vurgulanırken aynı zamanda ulus-markalama, imaj-prestij yönetimi, bilgilendirme ve tanıtım etkinlikleri gibi yeni yöntemler de önemli roller üstlenmeye başlamıştır (Ekşi, 2014, s. 89-116). Böylelikle uluslararası bakış açısından düşünüldüğünde, devletler yabancı kamuoyuyla bu yeni yöntem ve araçlar sayesinde direk olarak temas kurmakta ve etkileşime girmektedirler. Bu etkileşim ve temaslar devletlere yabancı kamuda toplumsal seviyede ilişkiler kurma ve bu ilişkileri geliştirme olanağı sağlamaktadır (Ekşi, 2017, s. 10). Bu olanaklar devletlere diğer halklarla ilişki kurma fırsatı verirken bu sayede onlara kendi dünya görüşleri hakkında bilgi verme imkanı da sağlamış olmaktadır.

Ülküler ve kamuoyları arasında köprü görevi gören yeni medya araçları bir haber akışı yaratarak etkileşim sağlamaktadır. Hem ulusal hem de uluslararası kamuoyu oluşturması sayesinde yeni medya araçlarının kamu diplomasisi uygulamalarında ve kültürlerarası iletişimin sağlanmasındaki önemi ortaya çıkmaktadır. Günümüz dünyasında yeni medya araçları aracılığıyla izleyici veya dinleyiciler de iletişim sürecine aktif olarak dahil olabilmektedir ve bu durum tek taraflı haber sağlayan geleneksel medyanın kamu diplomasisindeki gücünü kısmen etkilemektedir. Çünkü iletişim arttıkça bireyler arasında gerçekleşen etkileşimin de arttığı gibi kültürler ve toplumlar arasındaki etkileşim de artmaktadır ve yeni medya araçlarının sağladığı çift taraflı iletişimin kamu diplomasisinin oluşturmayı hedeflediği kamuoyları arasındaki etkileşimi arttırdığı ve bakış açılarını etkilediği söylenebilir.

Yeni medya araçları, kamu diplomasisi uygulayıcılarının çalışma niteliklerini değiştirmektedir. Resmi bir şekilde yürütülen diplomasi süreçleri yeni medya ile dönüşüme girmiştir ve önceleri tehlikeli olabileceği varsayılan şeffaflık unsuru bilgi tüketiminin giderek artmakta olduğu günümüz dünyasında daha çok talep edilmeye başlanmıştır. Yeni medya araçları ise bu noktada dünyada neler olup bittiği hakkında bilgiye erişimi hızlandırmaktadır. Bir politika belirlendiğinde insanlar onlara çok kısa bir süre içinde farklı

görüşleri yansıtabilen birçok kaynaktan ulaşabilmektedir. Yeni medya araçlarının genişletilmiş bilgi akışını ve interaktif iletişimi katlayarak daha çok geliştirmesi kamu diplomasisinin önemini arttırmaktadır (Seib, 2011, s. 9). Kamu diplomasisinde yeni medya araçları, yürütülen ilişkilerin yalnızca tek taraflı bir noktadan birçok dinleyici ve izleyici kitlesine ulaştırması şeklinde değil aynı zamanda iletişimin birçok gönderici ve birçok alıcı şeklinde gerçekleşmesini sağlayarak daha etkili bir iletişim ortaya koymaktadır (Wang, 2006, s. 48). Bu sebeple kamu diplomasisinde yeni medya araçları iletişim süreçlerini birçok açıdan değiştirmekte ve dönüştürmektedir. Çünkü günümüzde kamu diplomasisinin kabul gören şekli iletişimin monolog değil diyalog şeklinde gerçekleşmesidir ve bunun sağlanması için de iletişim süreçlerine iki veya çok yönlü katılım sağlanmaktadır. Çok yönlü iletişim sayesinde diplomatların yanlış anlaşılmaları düzeltebilme ve karşılıklı anlayışı sağlama imkanı olmaktadır (Yağmurlu, 2019, s.1277). Yani bu sayede kamu diplomasisinde iletişim süreçlerinin yeni medya araçlarının gelişmesiyle paylaşım yapma, yapılan yorumlardan geri bildirim alma ve onlara tekrar cevap niteliğinde yorum yapabilme şeklinde gerçekleştiği ve bu sayılanların ne kadar fazla katılımcı olursa o kadar etkin bir şekilde gerçekleşeceği söylenebilmektedir.

2.4.1. Yeni medyanın kavramsallaştırılması

Marvin, 19.yüzyıl elektrikli iletişim teknolojilerini ele alan araştırmasında günümüzde eski olarak tanımlanan telgraf ve benzeri gibi araçların ilk kullanıldığı dönemlerde yeni teknolojiler olarak hayranlık beslendiğine dikkatleri çekerek ‘yeni’ kavramının tarihteki göreceliliğine vurgu yapmaktadır (Marvin, 1988). Marvin’e göre ‘yeni teknoloji’ kavramı tarihi süreçle yakından ilgilidir ve bizler iletişim alanında yaşanan gelişmelerin dünya düzenine yön verdiğine ve değiştirdiğine şahit olan ilk nesil değilizdir (Marvin, 1988). Literatürde yeni medyayı geçmişle ilişkilendirmeyen ve bir anda yaşamlarımıza dahil olan bir olgu niteliğiyle görebilmekteyiz (Atabek, 2013, s. 175).

‘Yeni’ hiçbir şeye tek başına bir anlam kazandırmamaktadır. Yeni medyanın kavramsallaştırılmasında ilk olarak tarihi iyi anlamanın medyayı anlaşılır kıldığını belirtmekte fayda vardır. Carey’e göre teknolojik alanda yaşanan yenilikleri tarihten ve tarihi süreçleri etkileyen politik ve ekonomik durumlardan ayrı tutarak ele almak teknolojinin faydalarını ve aynı zamanda sınırlarını belirlemeye engel olacağından doğru bir değerlendirme ortaya çıkmayacaktır (Carey, 2005, s. 452). Bu sebeple ilk olarak eski ve yeni

medya arasındaki ilişkiden bahsetmekte yarar vardır. Yeni medya teknolojileri ‘yeni’ kelimesi ile nitelenirken genellikle ‘eski’ medya şeklinde bir kavramla karşılaşılmamaktadır, literatürde yaygın olarak gelenekselleşmiş anlamına gelen konvansiyonel medya kavramı kullanılmaktadır (Atabek, 2013, s. 175). Bu tanıma kapsayan medya araçlarına bakıldığında karşılaşılan araçlar çoğunlukla radyo, gazete ve televizyondur. Günümüzde hala en yaygın kullanıma sahip bu araçların kullanımının giderek azaldığı gözlemlense de reklam harcamalarının çoğunluğu konvansiyonel medya çatısı altında gerçekleşmektedir (Atabek, 2013, s. 175). Geleneksel medya monolog olma özelliği ile bilinmektedir. Bu araçları kullanan bir kitlenin varlığından söz etmek mümkünken bu kitleler hakkında bilgiye ulaşmanın çok olanaklı olmadığı söylenebilir. Yeni medya ise bu özelliği ile geleneksel medya kavramından ayrılmaktadır. Yeni medya, yalnızca tek taraflı bir iletişim sağlayan geleneksel medyadan çift taraflı iletişim sağlama niteliği kazanarak üstünlük sağlamıştır.

Teknolojiyle tetiklenen yeni dünya düzeni her alanda eski uygulamaları ve eski alışkanlıkları değiştirdiği gibi geleneksel medya şeklinde tabir edilen eski medya da internetin yaratmış olduğu yeni medya ve internet teknolojilerinden etkilenmiştir. Temel zeminini internetin oluşturduğu yeni medya geleneksel iletişim yöntemlerine bazı açılardan oldukça üstünlük sağlamıştır (Bulunmaz, 2011, s. 26). Yeni medya teknolojileri ve araçları kapsamında örnek verilebilen birçok yeni medya, sosyal medya, sosyal ağlar ve başına ‘e’ harfi getirilerek oluşturulan kelimeler ve daha birçok kavramın temeli internete dayanmaktadır (Bulunmaz, 2011, s. 23). Zaman ve mekan algısını tamamen değiştirici nitelikte olan internet yeni medya kavramını da hayatımıza getirmiştir. Kısaca tanımlanacak olursa “internet, birden çok bilgisayarın veya bilgisayar sistemlerinin birbirine bağlı olduğu, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağıdır” (Bulunmaz, 2011, s. 24). Bilgi paylaşımında ve iletilmesinde çığır açıcı hıza ve niteliklere sahip olma olanağı sağlayan internet sayesinde birçok aktivite gerçekleştirilebilir kılınmıştır. Yeni medyanın internet teknolojisi ve bununla birlikte çoğu şeye hızlı erişim ve kolaylık sağlayan, sosyal ağların ortaya çıkışıyla bağlantılı olan tanımlarının dışında, kullanıcıyı aktif bir konuma getiren tanımından da bahsetmek mümkündür. Bu bağlamlarda yeni medyayı tanımlarken eski teknolojiler için geliştirilmiş yeni teknolojik yöntemlerdir denilebilir (Bulunmaz, 2011, s. 25). En temel yeni medya araçları mobil iletişim, internet merkezli medya ve sosyal medya araçlarıdır.

2.4.2. Yeni medyanın prensipleri

Yeni medyaya ait bazı prensipleri detaylı bir çerçeve etrafında ele almadan önce yeni medyaya ait özellikleri belirtmek konunun kamu diplomasi açısından dolayısıyla bu araştırmayı daha anlaşılır bir hale getirmesi açısından önem taşımaktadır. Yeni medya teknolojileri günlük yaşamın her alanında karşılaşılabılır olma özelliği haricinde toplumsal, kültürel, siyasal ve ekonomik düzenin de ilerleyişi üzerinde yadsınamayacak bir etki kazanmıştır. Bu etkiyle birlikte dünya yeni medya teknolojilerinin gücünün farkına varmaya başlamıştır. Türk'e göre yeni medya teknolojilerinin bazı nitelikleri şu şekilde sıralanabilir: (Türk, 2013, s. 55)

- Yeni medya teknolojisi eyleme oryante olmuş niteliktedir,
- Yeni medya teknolojilerinden doğru biçimde yararlanabilmek için örgütlenme gereklidir,
- Yeni medya zaman ve mekan kavramlarında yapı bozukluğuna sebep olur, bireysel ve toplumsal hayatın yeniden yorumlanmasını sağlar,
- Aynı zamanda yeni medya sivil toplumun yeniden yaratılması için bir alternatif olma niteliğine sahiptir,
- Yeni medya aracılığıyla sosyal ağlar yeni düzen toplumunun kamusal alanı haline gelmiştir,
- Sosyoekonomik konumları önemsemeksizin herkese aynı anda ulaşma fırsatı tanıyan yeni medya internet ağına bağlıdır ve birbirinden farklı olan içerikler farklı şekiller aracılığıyla iletilir.

Türk'e göre yeni medya teknolojileri toplumsal ilişkilerin içinde yer alacak bir şekilde gelişmektedir ve katılımcı ve anti otoriter organizasyon yapısı ile radyo, televizyon, gazete gibi ana akım medyada görmeye alışık olmadığımız aktörlerin sorunlarını da kapsayan bir platformdur (Türk, 2013, s. 55). Enzenbergerin de söylediği gibi yeni medya teknolojileri eşitlikçi bir yapıya sahiptir ve bilgiye herkesin eşit bir şekilde ulaşmasını sağlayarak kültürel tekelleşmeyi sonlandırmaya yardımcı olmuştur (Enzensberger, 1980, s. 58-59). Benzer bir bakış açısıyla bakıldığında yeni medya teknolojileri büyük medyaların tekellerinin ve devletlerin de dışında olan halkın kontrolündeki medya olduğunu söylemek mümkündür.

Yukarıda bahsedildiği üzere medyanın kimliği tarihi süreçle birlikte oldukça değişmiştir ve bu değişiklikler eski medya ve yeni medyanın arasındaki prensip

farklılıklarını da beraberinde getirmiştir. Aşağıda sıralanan prensipler Manovich'in "*The Language of New Media*" adlı kitabı çerçevesinde sıralanmıştır (Manovich, 2001, s. 49-63).

- 1- *Numerical Representation (Sayılarla gösterilme)*: Tüm yeni medya araçları bilgisayar ortamında da yaratılmış olsa analog medya kaynaklarından da dönüştürülmüş olsa hepsi dijital kodlardan oluşmuşlardır ve sayılarla gösterilirler ve bunun iki temel sonucu vardır:
 - Yeni medya araçları matematiksel olarak açıklanabilir, örneğin bir görüntü veya şekil matematiksel fonksiyonlar kullanılarak açıklanabilir
 - Yeni medya araçları algoritmik manipülasyona bağlıdır. Bu da medyanın programabilir bir şekil aldığını göstermektedir.
- 2- *Modularity (Modülerite)*: Bu prensip yeni medyanın parçalanmış yapısı şeklinde de tanımlanabilir. Görüntü, ses, şekil veya davranış şeklinde sıralanabilen medya elementleri aslında birbirinden ayrılmış parçaların bütünü şeklinde temsil edilmektedir. Ancak birbirinden ayrı düşünüldüğünde her bir parça kendine özgülüğünü korumaya devam eder. Örneğin dünya çapında ağ (World Wide Web) bütünüyle bir modüler olma özelliği gösterir ama içinde sayısız web sayfasını barındırır ve bunların her biri de birbirinden farklı medya elementleri içermektedir.
- 3- *Automation (Otomasyon)*: Yukarıda bahsedilen birinci ve ikinci prensip medya yaratma, manipülasyon ve erişim sağlamak gibi özelliklerin dahil olduğu birçok etkinliğin otomasyonuna olanak vermektedir. Yüksek seviye ve düşük seviye olmak üzere farklı seviyelerde otomasyon örnekleri mevcuttur. En geniş veri tabanına sahip olduğu düşünülebilen internet aynı zamanda yeni enformasyon toplumunun belli başlı durumunu da billurlaştırmaktadır. 20.yüzyılın sonlarında asıl problem artık yeni bir medya aracının nasıl oluşturulacağı değil daha önceden var olan araçlara nasıl ulaşılacağı konusu yeni bir problem haline gelmiştir.
- 4- *Variability (Değişkenlik)*: Yeni medya araçları tek seferde yapılmış ve bitmiş olma özelliği göstermezler; birbirinden farklı ve olanaklar dahilinde sınırsız biçimlerde hayatımızda varlardır. Bu prensip de birinci ve ikinci prensibin bir sonucudur. Yaratıcısı insan olan eski medya düzyazı, görsellik ve işitsellik gibi elementleri bira raya getirerek belli bir düzen veya sıraya sokmaktadır. Yeni medyada ise bunun tam tersine değişkenlik söz konusudur. Birbiriyle aynı kopyalar yerine yeni medya araçları birbirinden farklı biçimlerde meydana getirilmektedir. Ayrıca tek başına bir

insanın elinden çıkmasından ziyade bilgisayar tarafından hazırlanan biçimler de mevcuttur.

- 5- *Transcoding (Kod Çevirimi)*: Bilgisayarlaşma yeni medyayı bir bilgisayar datası olma haline getirmiştir. Genel olarak yeni medya iki uzak katmandan oluştuğu düşünülebilir: bunlar ‘kültürel katman’ ve ‘bilgisayar katmanı’ olarak adlandırılmıştır. Yeni medya bilgisayar ortamında üretilip, bilgisayar aracılığıyla dağıtılıp bilgisayar içinde arşivlendiği ve saklandığı için bilgisayar mantığının medyanın kültürel ve geleneksel mantığı üzerinde önemli bir etkisi olduğu düşünülebilir. Bu sebeple bilgisayarın kültürel katmanları etkileyebileceği düşünülse de ikisinin de birbirini etkilediğini söylemek doğru olacaktır.

İletişim alanında yaşanan yapısal değişiklikler sosyal ilişkilere ve doğal olarak toplumsal yapılara da etki etmektedir. Yeni medyaya bu açıdan yaklaşıldığında kişilerarası ilişkilerin ve dolayısıyla da farklı kültürlerin yani toplumlar arasında gerçekleşen iletişimin de dijitalleşmeye başladığı söylenebilir.

Yeni medya ve sosyal medya güncel hayatın bir parçası haline gelen ve birbirinden beslenerek gelişmeye devam eden iki farklı kavramdır. Toplum ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıkarak varlığını sürdürmeye devam eden bu iki kavram geleneksel medyaya ait değerlerle birlikte kullanılarak toplumlar üzerinde daha etkin olma özelliği kazanmıştır. Başka bir deyişle yeni medya için, geleneksel medyanın dijital ortamdaki dönüşümü olduğu söylenebilir. Yeni medyanın özellikleri üç farklı maddede şu şekilde açıklanmıştır: (Rogers’tan aktaran Geray, 2003, s. 18-19).

Etkileşim (Interaction): Yeni medya araçlarının tamamı etkileşimle bir boyuta sahiptir ve tek yönlü bir bilgi akışının aksine karşılıklı ve konumları değişebilen bir akış söz konusudur. Bu unsur yeni medyanın en ön plana çıkan unsurlarından bir tanesidir.

Kitlesizleştirme (Demassification): Yeni medya kitlelere yönelik olarak işleyen ir sisteme sahip olsa da en özele inebilme özelliği ile kitlesizleştirir bir nitelik taşımaktadır. Belli bir kaynaktan sayısız sayıda bilgi ve veri aktarımı sağlayabilirken aynı zamanda tek bir alıcıya yönelik olacak şekilde de bilgi akışı gerçekleşebilir. Bu da yeni medyanın farklı kullanıcılara farklı içerikler sunabilme özelliğini ortaya koymaktadır.

Eşzamanlılık (Asynchronism): Yeni medya, zaman olgusuna da farklı bir özellik getirmiştir. Bireyler yeni medya aracılığıyla istedikleri zaman mesaj gönderebilmekte ve diyaloga geçebilmektedir. Mesaj alan konumunda olan taraf ise bu mesajı uygun olduğu an

alabilmektedir. Bu özelliklerle eş zamanlılık durumu sona ermekte ve zaman olgusu sorunu ortadan kalkmaktadır.

Web sitelerinin yerini alarak bilgiye ulaşımı daha da kolaylaştıran sosyal medya ağları aynı zamanda kullanıcılara içerik ekleyebilme imkanını da tanımaktadır. Mayfield, sosyal medyayı beş temel öge dahilinde açıklamıştır ve bu ögeler şu şekilde açıklanmıştır: (Mayfield, 2008, s. 5).

Katılımcılar: Sosyal medyanın olmazsa olmaz ögesi katılımcılar, bir diğer adıyla kullanıcılardır çünkü onlar olmadan paylaşım veya herhangi bir aktarım mümkün değildir. Sosyal medyaya her türlü katılım sağlanabilmekte ve dolayısıyla medya ve kitle arasındaki çizgi bulanıklaşmaktadır.

Açıklık: Sosyal medya ortamları direk olarak geribildirimlere ve etkileşime açık sistemlerdir. Arada neredeyse hiçbir bariyer olmadan katılımcılar yorum yapabilmekte ve bilgi paylaşımında bulunabilmektedir. Bazı durumlarda erişime yönelik engellerin varlığı görülse de bu engeller genellikle kullanıcılar tarafından oluşturulmaktadır.

Konuşma: Geleneksel medyada tek yönlü bir yayın akışı durumu varken sosyal medyada çift taraflı bir etkileşim söz konusudur.

Toplum: Sosyal medya daha hızlı topluluk oluşumuna ve daha etkili bir iletişim kurulmasına olanak sağlamaktadır. Bu topluluklar bir engelle maruz kalmadan paylaşımlarda bulunabilmektedir.

Bağlantılılık: Site bağlantılarına olanak sağlayan sosyal medya kendi içinde barındırabildiği web siteleri ile herhangi bir konu ile alakalı link verebilmektedir.

Sosyal medyaların sağlamış olduğu imkanlar sayesinde etkileşim daha da hızlanmıştır ve aktif kullanıcılar birbirleriyle iletişime girerek daha kolay bir şekilde bilgi aktarımı gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu doğrultuda bilgi yayılımı hızı da paralel olarak artmıştır.

2.4.3. Yeni medyanın kamu diplomasisinde kullanılması

21. yüzyılda iletişim teknolojileri alanında yaşanan yenilikler ve gelişmeler toplumsal, ekonomik ve kültürel alanlara etki ettiği gibi diplomasi alanına da etki etmiştir. Küreselleşmenin de etkisiyle yabancı kamuoyu, uluslararası medya kuruluşları ve kültürel değerlere verilen önem artmış ve kamu diplomasisi uygulamaları da iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelere paralellik göstererek genişlemiştir. İnternet aracılığı ile sosyal medya

platformlarının sosyo-politik denkleme dahil olmasıyla devletler de bu sürece katılmış ve bu yeni iletişim ağlarını bir diplomasi aracı olarak kullanmaya başlamışlardır (Çömlekçi, 2019, s. 3). Bu bağlamda çeşitli sosyal medya ortamlarının kullanılma biçimleri ve yine internet üzerinden yabancı kamuoyuyla etkileşime geçme şekillerinin kültürden kültüre değişiklik gösterebildiğini söylemek mümkündür.

Çok aktörlü olarak tanımlanabilen kamu diplomasisi interneti ve sosyal medya platformlarını aktif bir şekilde kullanarak yabancı ülkelerin hükümetleri ve kamuoyuyla etkileşime geçerek kendi tarih, gelenek, kültür ve değerlerini ilettikleri mesajlar doğrultusunda kamuoylarına aktarmaktadır. Yeni medya ile ülkelerin iletmek ve hatta ön planda tutmayı amaçladıkları mesajlar bu platformlar üzerinde bir dolaşım başlatmış olmaktadır. Sosyal medya aracılığıyla sağlanması hedeflenen uzun vadeli ilişkilere, devletlerin yeni medya teknolojilerini kullanmada geliştirdikleri stratejilerin yön verdiğini söylemek mümkündür. Yeni medyanın diplomasi alanına girmesini uluslararası politikanın seyrini değiştiren bir süreç olarak açıklamak mümkündür. Yeni medya diplomatik iletişimin hiyerarşik düzenine baskın çıkmakla birlikte sıradan insanları da politik hayatta ön plana çıkarmış, seslerini duyurmalarını sağlamıştır ve diplomatlara yabancı kamuoyuyla direk olarak iletişime geçerek uzun süreli diyalog kurma imkanı tanımıştır (Comellu Bjola & Holmes, 2015, s. 4). Bu gibi önemli değişiklikler ve sonuçları yeni medyanın kamu diplomasisinde ne kadar büyük bir güce sahip olduğunu açıklar niteliktedir. Bu önemli gücün kamu diplomasisinde ne kadar etkin şekilde kullanıldığı ve ne kadar etkili olduğu ise ayrıca önem taşımaktadır.

1990'lı yıllarda internetin hızlı bir şekilde ev ve işyerlerinde günlük bir araç olarak kullanılmaya başlamasıyla birlikte yeni medyaya karşı olan eğilim ABD gibi hükümetlerin de dikkatini çekmeye başlamıştır (Dale H. C., 2009, s. 2). Zamanla çevrim içi sosyal medya da dünya genelinde ulaşılabilir olmuştur. Örnek olarak Facebook ilk başta gençlerin ebeveyn gözetimi dışında olarak kullandığı bir iletişim aracıyken günümüzde genç ve yetişkinlerin, hükümetlerin ve firma gibi diğer kuruluşların kullandığı bir küresel kitle iletişim aracı haline gelmiştir (Dale H. C., 2009, s. 2).

Yabancı kamuoyunda belli bir imaj yaratma imkanı sağlayan kamu diplomasisi özenle seçilmiş haberler aracılığıyla bazı konuları daha önemsiz gibi gösterirken belli konulara dikkat çekmektedir (Bjola & Jiang, 2015, s. 8). Geleneksel medyayla kıyaslandığında sosyal medya erişme, sık sık olma, kullanılabilirlik, dolaysızlık ve süreklilik gibi büyük avantajlarıyla öne çıkmaktadır. Yabancı kamuoyuyla iyi ilişkiler kurmak isteyen hükümetler

ilk olarak ilgili kamusal alanlarda varlık göstermek durumundadır. Yalnızca diplomatik bir duruş ise daha iyi bir imaj yaratmada ve olumlu düşünceler üretmede tek başına direkt olarak etkili olmamaktadır. Klasik yöntemlere bakıldığında bu duruş kitle iletişim araçları, kültürel değişim programları ve eğitim programlarıyla gerçekleştirilirken sosyal medyanın ortaya çıkmasıyla kamu diplomasisinin faaliyet alanları genişlemiştir (Bjola & Jiang, 2015, s. 8). Sosyal medya direk olarak yabancı kamuoyunda vatandaşlarla etkileşime girmeyi sağlamıştır. İçinde bulunulan dijital çağda birbirinden farklı etkileşimli özelliklere sahip olan sosyal medya diplomatlar ve yabancı kamuoyu arasında kesintisiz sürekliliğe dayanan bir diyalog sağlamaktadır. Çift taraflı bu görüşmeler diplomatlara gündemlerini yeniden düzenleyebilme, yanlış anlaşılmalara azaltma ve mutabakatı artırma gibi fırsatlar sağlamaktadır. Aynı zamanda şu da bir gerçektir ki sosyal medya geleneksel medyaya göre daha fazla insan kaynakları ve finansal yatırım gerektirebilmektedir çünkü sosyal medyanın hedeflerin yerine getirilmesi kapsamında amaçları, yöntemleri ve işleyişi daha karmaşık bir dijital altyapıya ve donanımlı bir kadroya ihtiyaç duymaktadır. Yeni medyanın diplomatik uygulamalarla bütünleşmesi bağlamında dijital diplomasiinin ne olduğunu ve nasıl etkili olduğunu açıklamakta fayda vardır.

2.5. Kamu Diplomasisinde Dijitalleşme ve Dijital Kamu Diplomasisi

Kültür, ekonomi, toplum, siyaset ve iletişim gibi alanlarla etkileşim içinde olan teknoloji kamu diplomasisi alanında da etkili olmuştur, varlığını ve güç alanını koruyarak geliştirmek isteyen devletler teknolojik değişimleri yakından takip etmek durumunda kalmışlardır. İletişim alanında yaşanan teknolojik gelişmelerin kamu diplomasisinin gelişim süreciyle paralel bir ilerleme gösterdiğini söylemek mümkündür. Bilgiye ulaşım hızı ve imkanı iletişim teknolojileri sayesinde yükselmiş ve bu doğrultuda vatandaşların politikaya ve siyasi alanda yaşanan olaylara ilgisi de aynı şekilde artmıştır. Yeni medya araçlarının da bu sürece dahil olmasıyla kamu diplomasisi uygulamalarında değişim kaçınılmaz olmuştur. 2008'deki seçim kampanyasında Obama'nın sosyal medyayı yaygın kullanma şekli sosyal medyanın sadece içerideki kamuyu değil yabancı kamuyu da dahil edecek şekilde kamu diplomasisi uygulama aracı ve daha fazlası olarak kullanılabildiğini göstermektedir. Curtis'e göre sosyal medya ülkelerin diplomatik ifadeler taşıyan mesajlarını yabancı kamuya iletmesi sonucu oluşan diyalogun daha geniş bir kitleye taşıma amacıyla kullandığı bir yoldur (Curtis, 2012).

Sosyal medya gibi dijital platformlar sayesinde devlet aktörleri uluslararası alanlarda sözcü ve halkın gözünde meşru olabilmek adına devlet dışı aktörlerle rekabet halinde olmaya başlamışlardır (Zaharna R. S., 2015). Bu bağlamda iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin alışılmış düzenlere meydan okuyan nitelikte olduğunu söylemek mümkün olacaktır. Zaharna'ya göre iletişim sanatı Bizanslı diplomatlardan günümüz dijital çağ diplomatlarına kadar her zaman diplomasiinin merkezinde olmuştur (Zaharna R. S., 2015). Günümüz kamu diplomasisinde dijital uygulamaları ve sosyal medyayı benimsemiş olma durumu giderek daha çok yayılmaktadır. 2009 yılında ABD Dış İşleri bakanı olarak göreve başladığından beri Hillary Clinton 21. yüzyıl dünyasında dış politikada bağlantılı teknolojilerin kullanımını cesaretlendirici ve arttırıcı gündemler üzerinde durmuştur (Curtis, 2012). O dönemde e-diplomasinin varlığı ABD dışındaki bazı diğer ülkelerde de görülmektedir.

Daha önceleri ABD Dışişleri Bakanlığında politika planlama personeli olarak görev yapmış olan Jared Cohen ve yine ABD Dışişlerinde inovasyon alanında baş danışmanlık yapmış olan Alec Ross “twitter”da paylaşımda bulunmayı fazlasıyla ciddiye almışlardır ve şuan Twitter’da ABD hükümeti adına çalışmış kişiler arasında en çok takipçi sayısına sahip kişiler arasındalardır (Lichtenstein J. , 2010). Bunun bir şans olmadığını dile getiren Lichtenstein, Cohen ve Ross’un Twitter paylaşımlarının Dışişleri Bakanlığının büyük oranda kullanışlı olan teknolojileri kullanarak vatandaşlara, kuruluşlara ve devlet dışı aktörlere ulaşabilme amacıyla diplomasiyi dijital çağa taşıma çabasının büyük bir parçasını oluşturduğunu ifade etmiştir (Lichtenstein J. , 2010). Geleneksel diplomasi günümüzde hala baskın olsa da “Twitter” gibi sosyal medya platformları da tek başına yeniden markalandırma kapsamında yeterli olmadığını söylemek mümkündür.

Dijital diplomasi genel olarak kamu diplomasisinin bir biçimi olarak kavramsallaştırılmaktadır. Dijital diplomasi, genellikle maliyetsiz bir yöntem olarak hükümetlerin yabancı kamuoyuyla iletişime geçme amacıyla Twitter, Facebook, Youtube gibi sosyal medya platformlarını ve dijital teknoloji kullanımlarını kapsamaktadır (Adesina & Summers, 2017, s. 3). Yakın zamandaki bir gelişme sayılan dijital diplomasi araştırmacılar ve uygulayıcılar tarafından benzer ama farklı şekillerde tanımlanıp yorumlanmıştır (Sotiriu, 2015). Buradan anlaşılacağı üzere kavrama ait kabul edilmiş bir teorik çerçeve olmamakla birlikte dijital diplomasi bazı bilim adamları ve gazeteciler tarafından bağımsızca kendi anlayışlarına göre tanımlanmıştır. Dijital diplomasi ilk defa ABD’de geliştirilmiştir ve kamu diplomasisi ve yumuşak güç gibi diplomatik kavramlar

üzerine inşa edilmiştir (Sotiriu, 2015, s. 35). Bahsedilen bu iki kavram doğal olarak dijital diplomasiyle bağlıdır ve onla bağlantılı olarak analiz edilmektedir. Diplomatik hedefleri başarmak veya dış politikadaki problemleri çözüme ulaştırmak doğrultusunda kullanılan dijital diplomasi internet ve bilgi iletişimleri teknolojilerinin kullanımı gerektirmektedir. Kamu diplomasisi kapsamındaki birçok temel hedef ve unsur, İngiltere Dışişleri Bakanlığı (*Foreign and Commonwealth Office*) veya ABD Dışişleri Bakanlığı (*State Department*) tarafından geliştirilen dijital stratejilerle belirgin bir şekilde bağlantılıdır (Sotiriu, 2015, s. 37). Dijital diplomasi diplomatik kurullara ve dışişleri bürokratlarına kurumsal şirketler geliştirerek yüksek bilgi paylaşımı yoluyla önemli katkılarda bulunmaktadır. Hanson, dijital diplomasi için sekiz politik hedefe dikkat çekmektedir (Hanson, 2012).

- Bilgi yönetimi: Tüm bölümlerin ve hükümetin sahip olduğu bilgilerin denetim altına alınmasıyla korunan ve paylaşılabilen bu bilgilerin milli menfaatler kapsamında kullanılmasını amaçlamaktadır.
- Kamu diplomasisi: Hedef kitlelerle iletişimi sürdürebilmek adına ve sahip olduğu sosyal medya kanalları aracılığıyla belli bir kitleyi etkileyebilme gücüne sahip kimselere nüfuz etme amacıyla yeni iletişim araçlarını kontrol edebilmeyi amaçlar.
- Bilişim yönetimi: Karşı konulamaz derecede artan bilgi akışını toplamaya yardımcı olarak bunu politika geliştirmeyi iyileştirme adına kullanmak ve yeni ortaya çıkan sosyal ve politik hareketleri önceden tahmin edebilmeyi kolaylaştırmayı amaçlar.
- Konsolosluk iletişimi ve müdahale: Kriz anlarında kontrol edilebilir bir iletişimle yurtdışında seyahat eden vatandaşlarla direkt ve şahsi iletişim kanalları oluşturmayı amaçlar.
- Afet müdahale: Felaketlere müdahale durumlarında bağlayıcı teknolojinin gücünü kontrol altına almayı amaçlamaktadır.
- İnternet özgürlüğü: İnterneti özgür ve açık tutmak adına teknoloji oluşturma olarak tanımlanabilir. Aynı zamanda konuşma özgürlüğünü ve demokrasiyi desteklemekle ilgili hedefleri olduğu gibi otoriter rejimleri bastırıcı hedefleri de barındırır.
- Dış kaynaklar: Milli hedefleri genişletmek için dışarıdan gelen bilgiden yararlanmak ve kontrol edebilmek adına oluşturulan dijital mekanizmaları kapsamaktadır.
- Politika planlama: Bürokrasinin uluslararasılaşmasına karşılık olarak etkin gözetime izin vermek adına hükümet genelinde uluslararası politika düzenleme ve planlamaları kapsamaktadır.

Holmes’a göre dijital diplomasi dijital araçlar ve sanal işbirlikleri aracılığıyla yaşanan değişiklikleri idare edebilme stratejileridir ve “web ve yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinin diplomatik amaçlar için kullanımıdır”(Hanson, 2012, s. 2). Dünya liderleri ve diplomatlar etkilemek istedikleri kitlelerle direkt olarak konuşabilmek ve etkileşime girebilmek için sosyal medyayı kullanmaktadırlar. Ayrıca diplomatik hareketler de internet araçları ile gittikçe artarak desteklenmektedir. Günümüzde bu araçların doğru bir şekilde kullanılması hem elçiliklere yararlı olabilmeleri açısından hem de olumlu imaj yaratabilme açısından önemli bir noktadır.

Dijital diplomasi, dış politika alanlarında meydana gelen meselelerin internetten yararlanılarak yönetilmesi anlamına geldiğinden bu alanda yapılan çalışmalar ve yayınlanan faaliyetler de dijital diplomasi için önemli olmaktadır. Bunun dışında, Nye’in “soft power” kavramını Yeni Diplomasi çerçevesinde *inovatif* bir bakış açısıyla isimlendirmek gerekirse, “*soft poware*” kavramı uygun görülebilir çünkü dünyada ilke kez kullanılan bu kavram, kamu diplomasisi uygulamaları yürütürken yumuşak güç maksimizasyonu sağlamak için dijital diplomasiyi kullanmaktadır. Başka bir deyişle *soft power*, dijital bir çağda dijital diplomasiyle sağlanan yumuşak güçtür (Yücel, 2016, s. 753-754). ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton’ın inovasyondan sorumlu olan danışmanı Alec Ross, dış politikada üstünlüğün giderek devletlerden vatandaşlara geçtiğini ve sınırların kalktığını belirtmiştir. Bu bağlamda dijital diplomasi, geleneksel diplomasiden ayrılmakta ve dijital öğrenme, etkileşim, iletişim ve haberleşme süreçlerinden oluşmaktadır (Yücel, 2016, s. 754).

Günümüzde dijital çağ değişimi oldukça hızlı bir şekilde yaşanmakta ve geleneksel alanların dijital çağa uyumlu hale gelebilmesi için yapılan akademik ve aynı zamanda sektörel olan çalışmalar giderek artmaktadır. Dijitalleşmeyle birlikte devletler arasında gerçekleşen sert diplomasi süreçleri gibi devletlerin vatandaşlarla ve aynı zamanda vatandaşların da kendi aralarında gerçekleştirdiği diplomatik süreçler önemli roller üstlenmeye başlamıştır. Bu ilişkiler yönetilirken geleneksel diplomatik kod, medya araçları ya da uluslararası ilişkilerin çözüm bulmakta zorluk yaşadığı meselelerde belki Twitter gibi gibi sosyal medya platformları tek bir mesajla pratik çözümlerin üretilmesine katkı sağlamaktadır. Bu noktada sosyal medya ve dijital araçlar, geleneksel yollarla çok daha uzun sürebilecek diplomatik haberleşmeyi hem geniş bir dinleyici ve izleyici kitlesinin önünde hem de daha açık ve şeffaf bir biçimde çok daha kısa bir sürede gerçekleştirmiş olmaktadır (Yücel, 2016, s. 759).

Geleneksel diplomasi ve kamu diplomasisi alanlarının devamı olarak ortaya çıkmış olan dijital diplomasi, dijital ve sosyal platformların, dijital yayıncılığın, dijital vatandaşlığın, sosyal medya ve toplumsal hareketlerin hızlı bir şekilde gelişmesi ile birlikte önemli bir yere sahip olmuştur (Yücel, 2016, s.760). Bu noktada dijital diplomasi alanının kamu diplomasisi içinde sayılan önemli bir başlık olduğu söylenebilir. Dijital diplomasi, kamu diplomasisi faaliyetlerinin dijital teknolojiler şeklinde ifade edilen bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanarak gerçekleştirilmesidir. Devletler yalnızca e-devlet uygulamalarıyla şeffaf ve açık bir hale gelmemiş aynı zamanda internet aracılığıyla uluslararası seviyede daha çok ve daha hızlı erişilebilir bir konuma gelmişlerdir (Yağmurlu, 2019, s. 1268).

Ülkelere ait Dışişleri Bakanlıkları ve onların dış temsilcileri dijital teknolojilerden 2000li yıllar itibariyle faydalanmaya başlamıştır. Dijital diplomasi ilk defa ABD'nin dış politika faaliyetlerinde kullanılmıştır. Benzer olarak ilk kez 2001 yılında ABD Dışişleri Bakanlığı internet sitesi kullanılmaya başlanmıştır. 2007'de ise ABD interaktif bir şekilde hazırlanmış olan America.gov adlı internet sitesini hizmete sokarak içerisine webcastlar, bloglar, videolar, Youtube, Twitter, Facebook gibi bağlantılara da yer vermiştir.

3. ABD'DE YENİ KAMU DİPLOMASİSİ STRATEJİLERİ

Kamu diplomasisi, stratejik iletişim ve yumuşak güç gibi kavramlar dış politika ve uluslararası ilişkiler bağlamında devletlerin hem iç işleyişinde hem de dış ilişkilerinde sıkça başvurarak kullandığı kavramlar haline gelmiştir. Kamu diplomasisi en basit tanımlarından bir tanesi olarak hükümetlerin başka ülke halklarını, aydın kişilerini ve özellikle politikalarını kendi çıkarları ve görüşleri yönünde yeniden şekillendirmeye çalışırken uyguladığı yöntemlerdir (Potter, 2003, s. 3). Dünya genelinde bir lider konumunda olan ve bu konumunu sürdürmek üzere dış politika oluşturma süreçlerinde bu kavramlardan faydalanan ABD'nin tarihi süreç içinde kamu diplomasisinin önemini yeniden sorgulamak durumunda kaldığı söylenebilmektedir.

Kamu diplomasisi uygulamaları ABD içinde çok eskiye dayansa da kavramsallaştırılması ve dünya genelinde daha popüler bir kullanıma sahip olması kamu diplomasisi kavramı için yeni bir süreçtir. Kavramın ön plana çıkan özelliklerinin oluşumu, bunların belirlenmesi, düzenlenmesi ve sonrasında yönetilmesi sürecinde görev alan birçok resmi veya yarı-resmi kuruluşlar mevcuttur. ABD kamu diplomasisi zaman içinde yeniden incelenmesi gereken ve daha çok bulgusal bir yapı edinerek bu doğrultuda yeniden şekillenen kamu diplomasisi uygulamalarına gerek duymuştur (Kruckeberg & Vujnovic, 2005, s. 297). Bu doğrultuda özellikle 11 Eylül sonrasında oluşan Amerikan düşmanlığı imajını değiştirmeye yönelik çalışmalar çeşitli kurum ve kuruluşlarca hızlandırılmaya başlanmıştır. Bu noktada geleneksel diplomasi ve birçok alanın dijitalleşme ile dönüşüme girmesi ve dijital diplomasinin ilk kez ABD'de dışişleri bakanlıklarına ait internet sitelerinin hizmete sunulmasıyla kullanılmaya başlanması, yeni medya araçlarının kamu diplomasisi etkinliklerinde önemli bir role sahip olduğunu ortaya koymaktadır. 2001-2009 yılları arasında görev yapan ABD Başkanı George W. Bush döneminden sonra Başkan Obama döneminde de ABD kamu diplomasisini ve dijital diplomasiyi sıklıkla kullanmıştır. Ancak, Başkan Obama dönemi özellikle dış politikada farklılaşan çizgisi ve bu dönemde yeni medya araçlarının daha da artan etkinliği nedeniyle kamu diplomasisinde farklı bir anlayış geliştirmiştir.

3.1. ABD’de Kamu Diplomasinin Gelişimi

Önceki bölümlerde tanımına yer verilmiş olan kamu diplomasisi kavramının dış ilişkiler kapsamında ABD hükümeti uygulamalarınca oluşum sürecini incelemek kavramı yeni iletişim stratejileri çerçevesinde anlamada oldukça önemli olacaktır. Gerçekleştirdiği hamleler kamu diplomasisi olarak adlandırılmamış olsa bile Amerika’nın geçmişten beri her zaman kamu diplomasisi ile yakından ilişki içerisinde olduğunu söylemek doğru olacaktır. Amerikan Bağımsızlık Savaşında Benjamin Franklin’in İngiliz halkını neler olduğuna dair bilgilendirici eylemleri bu konuda ilk örneklerden sayılabilmektedir. Ancak bir önceki bölümde de belirtildiği gibi kamu diplomasisi terim olarak ilk kez 1965 yılında Edmund Gullion tarafından kullanılmıştır.

1917 yılında Woodrow Wilson tarafından kurulan, yabancı kamuoyunu ABD’nin Birinci Dünya Savaşı hakkında oluşturduğu dış politikası hakkında bilgilendirici nitelikte olan *Kamu Enformasyon Komitesi* ve yine 1941 yılında Franklin Roosevelt tarafından İkinci Dünya Savaşı boyunca mihver devletler aracılığıyla oluşturulan propaganda yayılımını engelleme amacıyla kurulan *Dış Enformasyon Servisi* ABD’deki kamu diplomasinin ilk örneklerinden sayılabilmektedir (Oktay, 2012, s. 71). Pearl Harbor saldırısı ile resmen başlamış olan İkinci Dünya Savaşıyla birlikte ise ABD kamu diplomasisi zemini oluşmaya başlamıştır. Amerika’nın Sesi (*Voice of America*) adlı yayın kuruluşunun oluşturulması ve Amerikan Büyükelçiliğinde ilk kültür ataşesinin atanması ABD’de kamu diplomasisi uygulamalarının başlangıcı sayılan en büyük adımlarındandır (Cull N. J., 2012, s. 1). *Voice of America* yayın hayatına ilk olarak 25 Şubat 1942 tarihinde, Pearl Harbor saldırısından 79 gün sonra başlamıştır (Heil Jr., 2003, s. 8). ABD hükümetine ait uluslararası bir radyo kuruluşu olan *Voice of America* ABD hariç dünya genelinde kısa dalga frekanslarıyla yayıncılık yapmıştır (Krugler, 2000). Kuruluşu İkinci Dünya Savaşı’nın hemen sonrasına denk gelen ve sonrasında da yayın yapmaya devam eden bu radyo kuruluşu aracılığıyla ABD hükümeti savaş sırasındaki amaçlarını ve savaş sonrası planlarını açıklayan ülke dışı programlamalarını aktarmıştır (Krugler, 2000). Yayın hayatına İkinci Dünya Savaşı sonrasında da devam eden radyo kuruluşu ile ABD, dış politikasından savaş zamanında olduğu gibi barış zamanında da haberdar olunmasını hedeflediğini söylemek mümkündür. *Voice of America* Soğuk Savaş döneminde de ideolojik bir güç olarak yabancı kamuoyuna seslenmeye devam etmiştir. Kamu diplomasisi bağlamında radyo ve televizyon yayıncılığı ilk olarak Soğuk Savaş döneminde yanlış bilgi yayılımının önüne geçmek ve bu bilgilere

cevap vermek amacıyla ve komünist propagandalarını engellemek amacıyla uygulanmıştır (Sevin, 2017, s. 78).

1953 yılında ABD eski başkanı Dwight D. Eisenhower tarafından oluşturulan *Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı (USIA)* ‘Amerika’nın hikayesini dünyaya anlatmak’ sloganıyla bilinmiş ve Soğuk Savaş döneminin komünist propagandasını engellemeyi hedeflemiştir (Oktay, 2012, s. 71). Eisenhower ve getirdiği yeniliklerle birlikte propaganda stratejileri daha çok merkezileştirilmiştir ve bu amaçta yapılan planlar doğrultusunda hem uluslararası hem de kendi halkına yönelik küresel propaganda kampanyaları geliştirilmeye başlanmıştır (Parry-Giles, 1994, s. 264). Amerika’ya özgü görüşlerin dünyanın her bir köşesinde yansımalarının görülmesinde *USIA* büyük öneme sahiptir. *USIA* öncülüğünde ABD’nin gerçekleştirdiği bazı faaliyetler şu şekilde ifade edilebilir (Dizard Jr, 2004, s. 4-5):

- Soğuk Savaş döneminde kırktan fazla dilde yayın yaparak dünya genelinde yüz milyon insana ulaşmış olan en iyi bilinen etkinlik olan Amerika’nın Sesi radyo ağının oluşturulması.
- Yüz dilin üzerinde dergiler, kitaplar, broşürler, kitapçıklar ve haber bültenleri oluşturularak basılmış ve on milyardan fazla kopyasının dağıtımı sağlanmıştır.
- O zamana kadarki en geniş İngilizce öğretmenliği programları kurularak yurtdışındaki yerli on binlerce öğretmenin yeteneklerini geliştirmeye yönelik eğitimler verilmiştir.
- Amerika’ya özgü yaşam ve görüşlere dair milyarlarca ziyaretçiyi çeken sergiler düzenlenmiştir.
- Bazı kuruluşlar tarafından üretilmiş binlerce belgesel film, haber filmleri, televizyon programları ve pembe diziler üretilmiştir.
- Milyonlarca öğrenciyi, eğitimciyi, sanatçıyı ve diğer alanlardan uzman kişileri ABD’ye getiren değişim programları ve yine aynı mesleklerdeki birçok Amerikan vatandaşını yurt dışına gönderen değişim programları oluşturulmuştur. Bu programlar arasında en çok bilineni ise 200.000’in üstünde akademisyen ve diğer katılımcılarıyla Fullbright programıdır.

ABD’nin kamu diplomasisi girişimlerini yürütmekle yükümlü olan *USIA*, ABD’nin görüşlerini tanıtımı kapsamında ve yabancı kamuoyuyla olan diyalogunu geliştirme amacıyla yabancı kamuoyunu anlama, bilgilendirme ve etkileme gibi sorumluluklarıyla faaliyetlerini sürdürmüştür (Nakamura & Weed, 2009). *USIA*’nın belirlenmiş amaçları şu şekilde sıralanmıştır:

- İnanırcılık ve anlamlılık açısından ABD politikalarının yabancı kültürlerde açıklanması ve desteklenmesi.
- ABD resmi politikaları ve bu politikaları etkileyen kişiler, değerler ve kuruluşlar hakkında bilgi sağlanması.
- Ülke dışındaki meslektaşlarıyla uzun süreli ilişkiler kurulmasına yardım ederek uluslararası sözleşmelerin faydalarını Amerikan vatandaşlarına ve ilgili kurumlara sağlamak.
- ABD politikalarının etkileyciliğinde kesin tavırları olan ülke dışındaki tutumlar üzerine başkan ve ABD hükümeti politika oluşturucularına bilgi ve tavsiye vermek (United States Information Agency, 1998, s. 5.)

Soğuk Savaş döneminde gerçekleştirilmiş faaliyetler kapsamında uluslararası kamuoyuna ulaşabilmek ve onu anlayıp bilgilendirmek doğrultusunda farklı kültür ve dilleri hedef alarak ve uygulamalarını belirtilen hedefler doğrultusunda hem kendi vatandaşlarına hem de farklı kültürden kamuoylarına yönelik olarak geliştiren ABD'nin kültürlerarası bir etkileşimin de zeminini oluşturduğunu söylemek mümkün olacaktır.

Kültürlerarası iletişimin kamu diplomasisindeki rolü bağlamında ABD'nin yumuşak güç kullanımına kültürel anlamda fayda sağlamış olan *Fullbright Programından* bahsetmek bu rolün öneminin kavranmasında yardımcı olacaktır. ABD diğer ülkelerle akademi ve kültüre dayalı bir etkileşim başlatmak amacıyla *Fullbright Programı* adı altında bir değişim programı oluşturmuştur (Oktay, 2012, s. 71). ABD'nin en iyi eğitsel ve kültürel değişim etkinliği olan *Fullbright Programı* 1946'dan beri ABD'nin kamu diplomasisinin en bilinen kısmını oluşturmuştur (Bettie, 2015, s. 358). Bu değişim programı için programın diplomatik ve aynı zamanda eğitimsel-kültürel bileşenleri üzerine geliştirilmiş farklı düşünceleri savunan görüşler de mevcuttur. Kültürel anlamda karşılıklı anlayışı destekleyici nitelikte görülen *Fullbright Programı* da eğitim ve kültürü kullanarak karşılıklı etkileşimi hedeflemektedir.

Eğitim ve dil unsurlarını ön planda tutarak diğer ülkelerle etkileşime girmeyi sağlayan bu gibi değişim programları ülkelerin uzun vadeli ilişkiler kurma hedefleriyle birlikte bu ülkelerin eğitim sistemleri ve anlayışı üzerinde etkili olma ve kendi kültürlerini ve değerlerini o ülkelerde tanıtmaya ve benimsenmesi gibi amaçlar da taşımaktadır (Özkan, 2015, s. 39).

John F. Kennedy başkanlığı döneminde Amerikan Enformasyon Ajansı'nın en parlak zamanlarının yaşandığını söylemek mümkün olacaktır (Oktay, 2012, s. 72). ABD kamu

diplomasisi bu dönemde kayda değer bir yön kazanmıştır. Gazeteci Edward R. Murrow'un ajansın başına geçmesiyle birlikte ajansın sorumlu olduğu görevler arasına yabancı kamuoyuna enformasyon sağlamak dışında uygulanacak dış politikaların belirlenmesi kapsamında ABD başkanına ve diğer temsilcilere oluşturulabilecek politikalarla alakalı danışmanlık yapma vazifeleri de eklenmiştir (Tuch, 1990). Murrow tarafsız olması ve habercilikte gerçekçi olmasıyla ünlü olmuştur ve en kapsamlı kamu ilişkileri işlerini üstlenmesiyle gerçekliğin esasından çok nasıl görüldüğü üzerinde odaklanmaya başlamıştır (Cull N. J., 2006, s. 23-24). Bu noktada Murrow'un kamu diplomasisi görüşünün belirlenen mesajların yabancı kamuoyuna iletirken ki kullandığı usule verdiği önemi ortaya koyduğunu söyleyebiliriz. Bu kapsamda doğruluğun artık içeriğinden çok usulüne dair bir mesele olduğu durumundan bahsetmek mümkündür. Ayrıca Murrow'un kişisel ilişkilere ve kişisel iletişime verdiği önemle de tanındığını belirtmekte fayda vardır.

ABD eski başkanı Jimmy Carter döneminde kamu diplomasisi uygulamalarına yön veren yeni bir prensip eklenmiştir (Oktay, 2012, s. 72). Bu dönemde "karşılıklılık" felsefesi başlamıştır ve bu bakış açısıyla sadece enformasyonun yayılmasına odaklanılmamış olup aynı zamanda yabancı kamuoyunun dinlenilmesine ve kaygı duydukları olaylarla ilgili bilgi alınmasına yönelik çalışmalara da kaynak ayrılmıştır (Tiedeman, 2005, s. 18). Yine bu dönemde benimsenen yeni prensipler çerçevesinde oluşturulan programda Ajans'ın 'gizli, kışkırtıcı ve propaganda amaçlı aktivitelerde' bulunmayacağını garanti etmiş ve buna ek olarak 'özgür ve şanlı bir halkın kendisinin en iyi tanığı olduğu ve fikirlerinin gücüne güveninin tam olduğunu' belirtilmiştir (Tuch, 1990). Yine bu bağlamda Başkan Carter'ın, John Reinhardt direktörlüğünde olan USIA'ya oluşturduğu 13 Mart Genelgesi'nde beş ana vazife şu şekilde özetlemiştir (International Communication Agency, 1978).

- ABD ve diğer milletler arasında mümkün olan en geniş fikir alışverişlerini cesaretlendirmek, yardım etmek ve sponsor olmak.
- Yabancı kamuoyuna mümkün olan en iyi ABD politika anlayışını ve niyetlerini, ayrıca ABD'nin diğer toplumlara dair neden belli politikaları tercih ettiğinin bilincine varılması için Amerikan toplumu ve kültürü hakkında yeterli açıklamalarda bulunmak.
- ABD hükümetinin politika oluşturma amaçları kapsamında yabancı kamuoyuna ait düşünce ve kültürü yeterince anladığından emin olmak ve ayrıca Amerikan bireylerine ve kuruluşlarına diğer toplumların ve onların kültürünün kavranması konusunda yardımcı olmak.

- Uluslararası iletişim çerçevesinde tüm dünya insanları arasında azami bilgi ve düşünce akışına yardımcı olacak ve teşvik edecek şekilde düzenlenmiş kapsamlı ulusal politikaların geliştirilmesine ve icra edilmesine destek olmak.
- Diğer hükümetlerle kültürel değişimler üzerine olan görüşmeleri yönetebilmek adına kültür, düşünce ve bilgi paylaşımının en etkili yolunun resmi hükümet işlemlerinden önce şahsi insanların arasına girerek gerçekleştiğinin farkına varmak.

Ronald Reagan başkanlığındaki dönemde ise ABD ve Sovyetler Birliği arasında ‘İkinci Soğuk Savaş’ şeklinde adlandırabilen yeni bir zaman dilimine girilmiştir. Bu zaman diliminde halihazırda var olan komünizme karşı olan savaş durumu başka alanlarda da kendini göstermiş ve genişlemiştir. (Oktay, 2012, s. 72). Bu durumda Reagan başkanlığında kamu diplomasisi uygulamalarında önemli ölçüde değişiklikler yaşandığı söylenebilir. Bu dönemde imaj yaratmanın önemi ortaya çıkmıştır ve USIA kaynaklarının komünizme karşı mücadele doğrultusunda dünya genelinde bir başkan imajı inşa etmesi durumuna odaklanılmıştır (Tiedeman, 2005, s. 19). Reagan’ın en büyük projelerinden bir tanesi ise 1982’de başlatılan Youth Exchange Programını da içeren ABD ve endüstrileşmiş toplumlar arasında yeni kültürel değişim programlarının başlatılmasıdır (Tiedeman, 2005, s. 19). Olduğundan daha saldırgan kamu diplomasisi uygulamaları gerçekleştirmek amacıyla Başkan Reagan talimatları doğrultusunda Ulusal Güvenlik Konseyi altında toplumsal güvenlik gerekçesiyle kamu diplomasisini güçlendirici, planlayıcı ve organize edici bir Özel Planlama Grubu oluşturulmuştur (NSDD-77, 1983). Bu dönemin ayrıca televizyonun bir kamu diplomasisi aracı olarak kullanılmaya başlanmasıyla bilindiği de söylenebilir.

Soğuk Savaşın son bulmasıyla birlikte ise kamu diplomasisi uygulamalarına devam edilmesi gerekip gerekmediğine dair sorgulamalar başlamıştır. Eski başkan Clinton döneminde kamu diplomasisi uygulamalarına ayrılan sermaye azaltılmıştır ve buna ek olarak değişim programlarının sayıları da azaltılmıştır (Tiedeman, 2005, s. 20). Fakat sonraki yaşanan olaylar kapsamında kamu diplomasisinin hükümetlerin her zaman ilgi göstermesi gerektiği bir alan olduğu söylenebilir.

3.1.1. 11 Eylül saldırısı ve Başkan Bush Dönemi kamu diplomasisi

Uluslararası ilişkiler bağlamında kamu diplomasisi ve yumuşak güç devletler için oldukça önemli kavramlar haline gelmiştir. Daha önce de tanımına yer verildiği gibi yumuşak güç, ülkelerin istedikleri sonuçlara ulaşabilme doğrultusunda kendi değerlerine

hayranlık besleyerek örnek alan ve ayrıcalıklarıyla özendirerek diğer ülkelerin kendilerini takip etmelerini sağlayarak hedeflerine ulaşmasıdır (Nye, 2005, s. 14). Diğer ülkeler tarafından özendirici bir etkiye sahip olan yumuşak güç uygulamalarında etkinin kendisi kadar bu etkiyi uygularken ki başvurulmuş stratejilerin de önem taşıdığı söylenebilir. Kamu diplomasisi ise bu uygulamalar sırasında göz önünde bulundurulmuş en önemli unsurlardan biri olarak ülkelerin kendi çıkarları doğrultusunda diğer ülkelerin politika ve diğer görüşlerini etkileme çabasıdır.

Yeni dünya düzeni ile birlikte değişime giren uluslararası platformda önem arz eden yumuşak güç ve kamu diplomasisi kavramları uluslararası düzeyde ayrıcalıklı konuma sahip olan ve bunu devam ettirme niyetinde olan ABD tarafından da sık sık kullanılmıştır (Akçadağ, 2011, s. 1). Küreselleşmiş bir kültüre sahip olan ABD'nin, sahip olduğu bu kültürü ve dünya görüşünü dünyanın dört bir yanına yayma amacıyla gerçekleştirdiği değişim programları, radyo yayınları ve haber bültenleri kamu diplomasisi uygulamalarına verdiği önemi göstermektedir.

Soğuk Savaşın sona ermesiyle değişen ve yeniden şekillenen yeni dünya düzeni beraberinde yeni rekabet ortamlarını ve yeni uyum sürecini getirmiştir. Giderek daha çok birleşen Batı dünyası diğer toplumların ve kültürlerin onlardan farklı bir şekilde yeni düzenin içinde yer almasına sebep olmuştur. Bu süreç doğrultusunda terörizm ile mücadelenin altında yatan sebepleri kavrayabilmek yol gösterici olabilmektedir. Huntington'a göre aynı medeniyet içindense bu medeniyetler arasında başlayan anlaşmazlıkların nedenleri arasında kültür faktörü farklılaşma ve toplumları tanımlayabilme açısından önemli bir noktadadır. Bu sebeple kamu diplomasisi, uygulayıcı devletlerin kültürünü yayarak ilk olarak hedef toplumlarda o devletlere karşı sempati besleme durumu başlatmış olur (Huntington, 1997, s. 21). Fakat 11 Eylül 2001'den sonra ABD'de kamu diplomasisine ve kamu diplomasisi uygulamalarına karşı bakış açısı değişmiş ve yeniden şekillenmiştir.

New York ve Washington D.C'yi hedef alan 11 Eylül saldırısının dünya genelinde etkisi saldırının kayıt altına alındığı ve canlı olarak yayınlanması sebebiyle çoğalmıştır. Saldırı sonrasında ABD dünya genelinden destekleyici mesajlar almıştır. Dünyanın birçok ülkesinde insanlar Amerika halkının yaşadığı bu saldırı neticesinde üzüntülerini samimi bir şekilde göstermişlerdi. Fakat ilerleyen zaman içinde görülmüştür ki bu desteklerin ömrü uzun sürmemiştir. Bu saldırının üstüne NATO tarihinde ilk defa son çare olarak toplu meşru müdafaa için 5. maddeye başvurmuştur ve 7 Ekim 2001 tarihinde Afganistan operasyonu başlatılmıştır (Bergen, 2020). Saldırıları üzerine takip edilmesi belirlenen bir politika olarak

Başkan Bush diplomasi uygulamak ve düşmanla görüşme yapmak için zaman olmadığını bildirmiştir. Yabancı kamuoyunun tepkileri önemsenmeyerek başlatılan Afganistan ve Irak saldırılarına bu sebeple büyük tepki gösterilmiştir. Bu gibi düşünceler çerçevesinde atılan bu adımların sonucu olarak ABD'ye gösterilen samimi destekler geri çevrilmiştir. Sonuç olarak ABD'nin bu tarz dış politikalarına karşı giderek artan tepkiler ve düşmanlık hali ABD'nin uluslararası çıkarları açısından göz ardı edilemeyecek seviyede bir sorun olmaya başlamıştır (Lord, 2008, s. 1).

26 Ekim 2001 tarihinde ABD, araştırmaları kolaylaştırmak ve FBI ve benzeri kuruluşların yeterliğini kontrol edebilmek amacıyla USA Patriot Act'i kanun yürürlüğüne sokmuştur. USA Patriot Act milli güvenliği sağlamak ve savunma amacıyla planlanmıştır. Ayrıca buna ek olarak hükümet binalarındaki sıkı güvenlik önlemleri gibi havaalanı ve benzer yerlerde de buna benzer uygulamalar yürütülmeye başlanmıştır (Bergen, 2020). Bu dönemde oluşan olumsuz kamuoyu tepkisi ile beraber ABD kamu diplomasisi uygulamalarının önemini bir kez daha tecrübe etmiş olsa dahi başvurduğu kamu diplomasisi yollarının onu başarıya götürmekten çok başarısızlıklara yol açtığını söylemek yanlış olmayacaktır. Dünyanın birçok yerinde gerçekleşen protesto gösterileri ABD'nin Irak'ta başlattığı saldırı haline büyük tepki oluştuğunu gösterici nitelikte olsa bile ABD'nin de hala bir süper güç olarak varlığını devam ettirdiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda ABD'nin dünya genelinde bir imaj kaybına uğradığını söylemek doğru olacaktır. Irak'a karşı açılan savaş göstermiştir ki, bu süreç tutarsız yürütülen bir süreç olmakla beraber aynı zamanda ABD için eylemsel bir süreç olmuştur ve terörle mücadele girişimleri ile birlikte ABD 11 Eylül saldırısını fırsat bilip destek ve meşruiyet kazanmak için uluslararası terörizm ile mücadelenin haklı gerekçesinden faydalanan üstünlük alanını genişletmeyi amaçlamıştır (Van Ham, 2005). Ancak Irak'ta gerçekleştirilen saldırı üzerine yükselişe geçen Amerikan düşmanlığı artık ABD'nin uluslararası terörizme karşı haklı gördüğü bu savunma politikasında dünya genelinde Amerikan hegemonyasını tehdit edici bir hal almaya başlamıştır (Van Ham, 2005). ABD'nin uluslararası alanda haklı gördüğü çıkarlarına ters düşen bu küresel tehdit çıkarların yeniden korunabilmesi için kamu diplomasisinden farklı şekilde yararlanma durumunu ortaya koymaktadır. Irak'a işgal sürecinde dünya genelinde devletlerden destek toplamak amacıyla başvuru kamu diplomasisi stratejileriyle birlikte algı yönetimi ve propaganda gibi stratejilerden de yararlanan ABD, Irak'ı yöneten Saddam Hüseyin'in bünyesinde kitle imha silahları bulundurduğu ve El-Kaide'nin de bu silahlar aracılığıyla dünyada büyük tehlike yaratabileceği gibi birçok asılsız ve yanlış haber

yayılmasını sağlamıştır (Rampton & Stauber, 2003). Irak'ta uzun süre devam eden savaş hali halkın oldukça fazla can kaybı yaşamasına sebebiyet vermiştir ve bu süreçte sağlanamayan istikrar yabancı kamuoyunda ABD'ye karşı olan karışıklığın daha fazla alana yayılmasına sebep olmuş ve bu sorunu takiben ABD hükümetinin Müslüman halk ile daha şeffaf bir iletişim kurma gereksinimini ortaya çıkarmıştır (Van Ham, 2005, s. 57).

Bu bağlamda, ABD Dışişleri Bakanlığı uluslararası seviyede terörizm ile mücadele etme amacıyla diğer devletlerin de destek göstermesini hedefleyerek *Response to Terrorism* ve *Gateway to 9/11 Resources* başlığı ile iki farklı internet sitesi oluşturmuştur (Oktay, 2012, s. 74). Bu amaçla uygulanan kamu diplomasisi stratejileri sadece internet üzerinden yürütülmemiş olup televizyondan ve radyo kanallarından yapılan yayınlarla da desteklenmiştir ve bu sayede Müslüman ve Arap ülkelerinde ABD imajının yeniden şekillendirilmesi hedeflenmiştir. Ancak GAO raporuna göre, ABD'nin başvurmuş olduğu bu gibi kamu diplomasisi stratejileri kurulması hedeflenen iletişim açısından yeterince güçlü değildi ve iletilmek istenen mesajların ve yürütülen çalışmaların başta hedef kamuoyunun dilinin bilinmemesi sebebiyle hepsine ulaşmıyor ve seslenmiyor olması dünya çapında ABD kamu diplomasisi oluşturucularının eleştirilmesine sebep olmuştur (U.S. Government Accountability Office, 2006). Yine bu rapora göre ABD hükümetinin 2003'ten beri farklı yerlerdeki çalışmalarını yönetmek amacıyla başvurulmuş kuruluşlararası kamu diplomasisi stratejilerindeki eksiklikleri devam etmiştir. Bu bakış açısıyla, kuruluşlararası kamu diplomasisi stratejileri oluşturmada kültür ve kültürlerarası iletişim önemi bir kez daha kendini göstermektedir. ABD gibi dünya genelinde varlığını devam ettirmekte olan bir süper gücün o dönemde kültür kapsamında kendine daha yakın batı ülkeleri dışında Müslüman ve Arap ülkelerinde uluslararası çıkarları doğrultusunda yürütmeyi hedeflediği kamu diplomasisi stratejileri her alanda önemi göz ardı edilemez olan dil ve kültür unsurları açısından eksiklik göstermiştir. Bu bağlamda iletişim stratejileri açısından yetersiz bir şekilde yürütülen kamu diplomasisi faaliyetlerinin ABD'yi o dönemki çıkarlarıyla ters düşen bir duruma getirdiği söylenebilir.

2007 senesinde ABD kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında ilk kez ulusal bir strateji örneği olarak 'Stratejik İletişim ve Kamu Diplomasisi için Ulusal Strateji' adıyla önceki stratejilerinden farklı bakış açısında bir strateji geliştirmiştir (Oktay, 2012, s. 75). Bu stratejiye göre ABD, gücünün, başarısının ve güvenliğinin belirli temel değerlere ve prensiplere olan bağlılığına dayandığını ifade etmektedir. Bu strateji kapsamında ABD, dünya genelinde diğer hükümet ve toplumlarla insanlık onurunu destekleyen ve aynı

zamanda barışı ve ilerlemeyi geliştirici bir ortaklık ruhuyla çalışma isteğinde olduğunu belirtmektedir. Bu yeni stratejinin prensipleri kapsamında ABD'nin kamu diplomasisi ve stratejik iletişim etkinliklerinin her zaman temel değerleri ve ulusal güvenlik amaçlarını desteklemek için çalışması gerektiği belirtilirken yine bu etkinliklerle ilgili belirlenen dört madde şu şekildedir:

- Özgürlük, insan hakları ve her bir insanoğlunun değerinin ve eşitliğinin vurgulanması;
- Hedef olarak ABD ile aynı amaçları paylaşanların belirtilmesi;
- Özgürlük ve demokrasi için mücadele edenleri desteklemek; ve
- Nefret ve baskı ideolojilerini destekleyenlere karşı koymak (PCC, 2007).

İletişim stratejilerini yenileştirmek kapsamında ABD hükümeti bazı noktalara değinmiştir. Bu önemli noktalar 'Stratejik İletişim ve Kamu Diplomasisi için Ulusal Strateji' başlıklı yeni stratejilerin yer aldığı belgeden alınarak şu şekilde maddeleştirilmiştir: (PCC, 2007).

- Kitle iletişimlerinin ve özellikle televizyonun hedef kitleye tahmin edilemeyecek seviyelerde ulaştığı bu dönemde ABD hükümeti yetkililerinin duruş ve görüşlerinin yabancı medyada önemli bir şekilde genişletmeleri gerekmiştir;
- Bu noktada ABD elçiliklerinin ülkeyi resmi alanlarda temsil etme görevlerine benzer şekilde aynı zamanda Amerika'nın sesi olmaları gerektiği durumu ve büyük yabancı medyalarda ABD politikalarını, değerlerini ve görüşlerini açıklayan güvenilir bir duruş sergilemeleri de gerekmiştir.
- Uluslararası medyaya daha fazla önem verildiği bu dönemde üst düzey memurların, alanında uzman kişilerin ve yabancı dilde kabiliyetli çalışanların uluslararası medyada kendilerini göstermeleri amacıyla tespit edilmesi ve desteklenmeleri gerekmiştir.
- Üst düzey hükümet çalışanlarının yabancı medyada gerçekleştirdikleri röportajların ve görüşlerinin en ön planda tutulması oldukça önemli bir nokta olarak ifade edilmiştir.
- Giderek gelişmekte olan yeni iletişim teknolojilerinin gündelik hayatta sıklıkla kullanılmaya başlamasıyla birlikte internet kullanımında yaratıcılık, web söyleşileri ve internet üzerinde oluşturulan blog ve hikâye anlatımı imkanlarının kullanımı dahil bu yeni iletişim teknolojilerinin tüm kuruluşlar ve büyükelçilikler tarafından ABD

politikalarını ve programlarını ilgi çekici kılmak adına kullanımlarının arttırılması zorunlu bir hal almıştır.

- Özellikle 11 Eylül sonrası Müslüman ve Arap ülkelerde dil unsuru göz ardı edilerek yürütülen kamu diplomasisi uygulamalarındaki bu eksiklik ABD hükümetinin devam etmekte olan Milli Güvenlik Dil Girişimi (NSLI) programının daha fazla gencin önemli yabancı dilleri öğrenmesini desteklemek amacıyla genişletilmesi gerekmiştir.

ABD'nin imajının birçok farklı alanda olumsuz algılanması Başkan Bush döneminde kamu diplomasisinin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Bu sebeple 2001 ve 2009 yılları arasında Kamu Diplomasisi Müsteşarlığı'na dört farklı atama yapılmıştır. Yapılan atamalar alanında başarılı isimlerden oluşsa da görevlerinde başarılı olamamışlardır. Bunun sebebi olarak ise, Bush yönetimince yürütülen ve bölgedeki Amerikan çıkarlarının o bölgelerdeki halkların çıkarlarının önüne geçmesine izin veren dış politikaların değişmediği sürece Ortadoğu'daki Amerikan imajının olumlu yönde değişmesi konusunda kamu diplomasisi uzmanlarının yapabileceklerinin sınırlı olduğu görülmüştür ve özellikle Irak ve Afganistan'da devam eden saldırılar ve operasyonlar haricinde diğer yerlerden gelen hukuka aykırı gerçekleşen gözaltı olaylarının ortaya çıkması ABD'nin uluslararası düzeyde Amerikan imajını yenilemeye yönelik kamu diplomasisi çabalarını yetersiz kılmıştır (Coşgun, 2012). ABD'nin 11 Eylül sonrası zedelenen imajını düzeltmek için atılan adımlardan bir tanesi de Amerika'da radyoculuk alanında önemli bir isim olan Norman Pattiz'in Arap toplumlarda yayın yaparak Arap kökenli programcıların Amerika adına konuştuğu yayın anlayışının çoğalmasını sağlamak olmuştur. Bu adımın ardından bir uydu kanalı da televizyon üzerinden yayın yapmaya başlamıştır fakat sonrasında bu yayınlar Arap halklarda Amerikan propagandası olarak algılanmaya başlandığından beklenen talep görülememiştir. 21. Yüzyılın ilk on yılı süresince Amerikan imajının, ABD'nin dış politika ve kamu diplomasisi hedeflerinin merkezinde olan Ortadoğu'da düzeltilmesi amacıyla atılan adımlar sonuca ulaşamamış ve bu adımlar aynı zamanda karşı taraflarda bir Amerikan propagandası olarak algılanmıştır (Coşgun, 2012).

Bu döneme bakıldığında öne çıkan bir diğer unsur ise yumuşak güce verilen önem olmuştur. Yumuşak güç ve bir yumuşak güç aracı olarak kullanılan kamu diplomasisi kavramları, ABD'nin 2000'li yıllardaki dış politikalarında önemli etkilere sahip olan kavramlardır. Nye'nin ABD dış politikasına tavsiye niteliğinde geliştirdiği yumuşak güç kavramının Bush döneminde dış politikaya yön veremediği görülmektedir. Olumlu bir yön

vermekten ziyade Bush'un 11 Eylül saldırılarından sonra dünya çapında küresel terörizme karşı savaş açması, Irak'ı ve Afganistan'ı işgal etmesi ve kullanmış olduğu sert dil Bush döneminde ABD dış politikasının saldırgan bir tavır içinde olduğuna örnek olarak verilebilir. Yine Bush'un Müslümanlar ile teröristleri bir tutan söylemleri Ortadoğu ve Müslüman halkların nefretini kazanmasına neden olmuştur. Bu şekilde 2009'da ABD Başkanlığı'nı Obama'ya teslim ederken Bush arkasında uluslararası alanda meşrutiyyetini yüksek oranda kaybetmiş, ekonomik bir krizin içinde ve aynı zamanda iki savaşın içinde bulunmakta olan bir süper güç bırakmıştır (Öncel, 2018, s. 93-97). Tüm bu gelişmeler Başkan Obama'nın sorumluluklarını arttırırken aynı zamanda Obama yönetiminin öncelikle Müslümanlara ve Ortadoğu halkına yönelik bir kamu diplomasisi yürütmesini gerektirmiştir.

ABD kamu diplomasisinin Arap ve Müslüman bölgelerdeki toplumlardaki başarısızlığının arkasında yatan sorun kültürel uyumsuzluk ve yabancılık durumudur. ABD kamu diplomasisi eğer kazanılmaz olan bilgi çatışmalarıyla mücadele etmeyi denemektense kültürel anlamda farklı toplumlarla iletişimi kolaylaştıran köprüler inşa etseydi daha etkili olabilirdi (Zaharna R. S., 2010). Coşgun'a göre ise, ABD'nin Başkan Bush dönemi ve sonrasında attığı kamu diplomasisi adımlarının çok da başarıya ulaşamamasının sebebi ABD'nin kamu diplomasisi uygulamalarını birer imaj düzeltme projesi olarak görmesi ve çoğunlukla karşı tarafın gönlünü kazanmaya yönelik hamleler yerine kendi imajını yenileyici girişimlerde bulunmasıdır (Coşgun, 2012).

Uluslararası terörizm olaylarının yükselişe geçmesi ve Afganistan ve Irak'ta askeri katılımlarıyla durumu daha da kötüleşen ABD'ye karşı gelişen düşmanlık sebebiyle dünya genelinde insanların düşüncesi başka bir yöne doğru değişmeye başlamıştır. Ülkelerin daha iyi bir ekonomi ve ileri seviye medya teknolojilerinden faydalanma adına giderek gelişmekte olan bir piyasayla birbirine bağlı oldukları göz önünde bulundurulduğunda, uluslararası arenada ülkelerin yabancı kamuoyu anlayışını kendi çıkarları doğrultusunda şekillendirmek için kamu diplomasisine verdiği önem tüm dünyada artarken buna en fazla ihtiyaç duyan ülkelerden bir tanesi de ABD olmuştur. Özellikle ABD'nin kamu diplomasisini yalnızca kendi milli güvenliğini korumak amacıyla uygularken bunu dünya çapında güvenlik, Ortadoğu'nun demokratikleşmesi gibi hedeflere bağlaması ABD'nin bu kamu diplomasisi girişimlerinin ülke güvenliği ile alakalı sorunlarının giderilmesinde başarısızlıkla sonuçlanmasına ve uluslararası kamuoyunda eleştirilere maruz kalmasına sebep olmuştur (Coşgun, 2012). 11 Eylül ve sonrasındaki dönemde kamu diplomasisi faaliyetlerinin yürütülmesinin nerdeyse zorunlu hale geldiği toplumlarda bazı unsurların göz ardı edilerek

ve gerekli ön araştırmalar yapılmadan uygulanan kamu diplomasisi sonuçlarından yola çıkarak ABD'nin dünya genelindeki imajının değiştiği ve bu sebeple de ABD'nin uluslararası çıkarları çerçevesinde uzun dönemli etkiler alabileceği yeni kamu diplomasisi uygulamalarına ihtiyacının artmış olduğu söylenebilir.

3.1.2. Başkan Obama Dönemi kamu diplomasisi

2008 yılında Barack Obama'nın başkan olarak seçilmesi ABD'nin ülke dışındaki imajı açısından olumlu bir gelişme olarak görülerek büyük bir çoğunluk tarafından oldukça takdir görmüştür (Hayden, 2011, s. 784). 11 Eylül saldırısı sonrasındaki Başkan Bush dönemindeki kamu diplomasisi stratejileri sonucunda büyük bir kısmı Müslüman olan toplumlarda ve Arap ülkelerindeki Amerikan düşmanlığı giderek artarak ülkenin uluslararası çıkarlarını önemli ölçüde derinden sarsmıştır. Başkan Obama'nın bu zedelenmiş imajı düzeltmek için başkanlığa geldiği ilk günlerden itibaren önemli adımlar attığını belirtmek doğru olacaktır. Bu önemli adımlar ABD için kamu diplomasisi yönünde attığı çok önemli ve harekete geçirici adımlar olarak nitelendirilebilir. Obama'nın başkanlığı getirilmesi, Bush yönetiminden bir dönüşüm ve aynı zamanda kamuoyuna ve diğer ülke halklarının tarihsel meselelerine daha duyarlı bir küresel lideri müjdelemekte ve sembolize etmektedir (Hayden, 2011, s. 785). Bu değişim beklentisi dünya genelinde de medyaya yansımış ve kampanya konuşmaları ve gazeteciler aracılığıyla da desteklenmiş ve geliştirilmiştir. Başkan Obama yönetiminin ABD'nin Irak ve Afganistan müdahalesi sonrasında Müslüman toplumlarda yıpranan imajını düzeltmek amacıyla kamu diplomasisi faaliyetlerini farklı bir yönde tasarladığı görülmektedir. Bu hedeflerle birlikte Başkan Obama konuşmalarında çok dikkatli davranarak Müslüman halkları kızdırıcı söylemlerden kaçınmıştır.

Kamu diplomasisi alanında giderek artan sayılara ulaşan bilim adamları, uygulayıcıları ve diğer gözlemcilere göre küreselleşme ve yeni teknolojilerin etkisiyle değişen dünyada kamu diplomasisinin etkilerini arttırmanın yolu mesajların daha iyi bir şekilde iletilmesi değil 'yeni' bir kamu diplomasisi oluşturmaktır. Bu yeni kamu diplomasisi kapsamında ilk olarak düzgün bir uluslararası ilişkiler kurulması yönünde onu destekleyici ve sürdürücü adımlar atılması sağlanmalıdır (Fitzpatrick, 2011, s. 6). Bu bağlamda kamu diplomasisi uygulamalarında küresel düzeyde başarılı olmak adına yeni kamu diplomasisi stratejileri geliştirmenin bir ihtiyaçtan daha çok zorunlu bir hale geldiği söylenebilir.

Obama yönetimindeki yetkililere göre ABD’ye özgü kamu diplomasisi, dünya çapında bir kamuoyu etkileşimi ve stratejik iletişim olarak ve aynı zamanda yerel ve dışışleri kuruluşlarının çok önemli rol oynadığı çok paydaşlı bir araç olarak tanımlanmıştır (Gregory, 2011, s. 353). ABD kamu diplomasisi bu kapsamda Soğuk Savaş ve erken 9/11 dönemi boyunca “Amerika’nın hikayesini tüm dünyaya anlatmak” düşüncesinden “dünyayla etkileşime girmek” düşüncesine doğru gelişen bir değişime girmiştir (Fitzpatrick, 2011, s. 6). Bu doğrultuda sayıları gittikçe artan ve güçlenen sivil toplum aktörleri ile iş birliği içinde çalışmaya verilen önem giderek artmıştır. Yeni kamu diplomasisi olarak adlandırılabilen bu yeni model hem kamu diplomasisindeki yeni düşünsel yaklaşımları hem de giderek özgürleşen dünyada geleneksel hükümet yapısının sınır ötesi bağlantıların gücüyle değiştiğini ve aynı zamanda yabancı kamuoyunun toplum istidatı için dış ilişkiler hedeflerini başarıya ulaştırmada daha önemli bir hale geldiğini yansıtmaktadır (Fitzpatrick, 2011). Obama başkanlığındaki yönetim bu kapsamda birçok stratejik planı hayata geçirmiştir.

2009 yılında Obama yönetimi bazı girişimlerde bulunarak hükümet işleyişi ile ilgili bazı değişikliklere yönelmiştir. Obama yönetimi, hükümet içindeki şeffaflığı ve açıklığı halkın hükümet işlerine katılımı ve hükümet ile ilgili bilgilere erişimi açısından uygun maliyetli ve etkili bir süreç olarak değerlendirmiştir (Snead, 2013, s. 56). Hükümet iç yapısında açıklığa giderek kendi halkını da bilgilendirmek adına bir adım atmıştır. 2009 yılında Obama yönetimi kapsamında gerçekleştirilen toplantıda yönetimin kamu diplomasisi temelleri ve bu temellerin oluşmasında destekleyici olan tavsiyeler belirtilmiştir. White Oak adlı belgede ABD kamu diplomasinin hangi doğrultuda ilerleyeceği ve şekilleneceği konusunda fikir birliğine varılmıştır. Örneğin, ABD kamu diplomasisinin yalnızca Müslüman toplumları, güvenlik ve terörizm konularının üzerinde duran bir bakış açısansa daha çeşitli konular üzerine diğer toplumlarla etkileşimi de kapsayan bütüncül bir bakış açısına ihtiyaç duyduğu açıkça belirtilmiştir (Zaharna R. S., 2009, s. 4). Bu fikre benzer şekilde, ABD kamu diplomasisinin iç yapısının yeniden düzenlenmesine, personellerin arttırılmasına ve geliştirilmesine, değişim programlarının genişletilmesine ve mali kaynakların arttırılmasına ihtiyaç duyulduğu yeniden vurgulanmıştır (Zaharna R. S., 2009, s. 5). Bu yeni düzenlemeler ABD kamu diplomasisi kuruluşlarının, ABD’nin diğer ülkelerdeki itibarını iyileştirmesi adına iç bünyesinde daha düzenli bir yapıya olan ihtiyacını ortaya koymaktadır. Bu belge ayrıca, amaca uygun şekilde yeni enformasyon teknolojilerinin kullanımı ve hala ihtiyaç duyulan kişisel temas arasındaki denge kurulumuna da dikkat çekmiştir (Zaharna R. S., 2009, s. 4). Belirtilen bu tavsiyeler dışında

White Oak belgesinin en dikkat çekici ve önemli özelliği ise, Obama başkanlığındaki yönetim döneminde, önceden üzerinde çok durulmuş olan ‘yumuşak güç’ kavramının yanında yumuşak ve sert gücün stratejik bileşiminden meydana gelen ‘akıllı güç’ kavramının kullanılması gerekliliği olmuştur (Oktay, 2012, s. 76). Bu stratejik değişikliği Dışişleri Bakanı Hillary Clinton’ın 2009 yılında Washington’da gerçekleştirdiği konuşmada, ‘Amerika ülkelerine sadık kaldığı ve zamana uygun stratejileri benimsediği sürece dünya lideri olarak kalacaktır’ şeklinde ifade etmiştir (Clinton, 2009).

Bu bilgiler doğrultusunda Başkan Obama ve Dışişleri Bakanı Clinton’ın ABD kamu diplomasisine yeni bir yön vererek uluslararası ilişkiler kapsamında ABD’nin yabancı ülke ve halklarıyla olan iletişimini değiştirmeyi öngören büyük adımlarla kurulacak yeni ilişkilerde daha yeni nitelikte farklı stratejiler üzerine yoğunlaştığını söylemek doğru olacaktır. Bu noktada bu yeni ABD kamu diplomasisinin yol gösterici felsefesinin küresel bir birleşmeyi ve karşılıklı saygı ve anlayışı ilke edindiğini söyleyebiliriz. Obama yönetimindeki yeni Kamu Diplomasisi ve Kamu İşlerinden Sorumlu Müsteşar Yardımcısı Judith McHale de bu yeni görüşlere benzer şekilde ABD kamu diplomasisinin benimsediği yeni yaklaşımlara dikkat çekerek ABD milletinin tüm dünya insanlığıyla yenilenmiş bir etkileşim içinde olacağını belirtmiştir. Yeni iletişim teknolojilerine de dikkat çeken McHale ABD’nin yabancı kamuoyuyla direk olarak etkileşime ve iletişime geçebilmesi için yenilikçi yollar araştırması gerekliliğini de belirtmiştir (McHale, 2009). McHale tarafından açıklanan ve Başkan Obama dönemindeki kamu diplomasisi stratejilerine yol gösterici nitelikte olan ‘Kamu Diplomasisi: Birleşik Devletlerin Dünyayla Bağlılığının Güçlendirilmesi’ (Public Diplomacy: Strengthening U.S. Engagement with the World) isimli dökümanda zorunlu görülen beş strateji şu şekilde belirtilmiştir:

- Bilgilendirme, ikna etme ve ilham vermek için ileri zamana etkili olacak şekilde ABD’nin hikayesinin şekillendirilmesi,
- Genişletilmiş kamu diplomasisi programlarını ve platformları yoluyla karşılıklı güven ve saygı inşa edilerek kişiler arası ilişkilerin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi,
- Aşırı şiddet içeren ifadelerle karşı koyulup çeşitli terör örgütlerinin itibarını sarsarak meşruiyetlerinin bozulması ve güvenilir yerel görüşlerin güçlendirilmesiyle şiddet içeren aşırı uçlarla savaşılması,
- Yabancı kamuoyunun görüş ve fikirlerinin anlaşılması yoluyla dış politikayı korumak adına politika yapıcıların önceden bilgilendirilmesi,

- Daha koordine ve etkili bir kamu diplomasisi oluşturabilmek için yapıların ve süreçlerin güçlendirilmesi yoluyla kaynakların güncel önceliklere etkili olacak şekilde sırasıyla kullanılması (Armstrong, 2010).

Yeni stratejik fikirler sunan bu belge çift taraflı iletişime ve iş birliğine işaret eden maddeleri ön planda tutan bir kamu diplomasisi stratejisinin oluşmakta olduğunu ortaya koymaktadır. Başarıya ulaşır ulaşmadığı konusundan ziyade Obama'nın söylemsel bir bakış açısıyla kamu diplomasisi araçlarını göreve başladığı ilk günlerden itibaren etkin bir şekilde kullanmıştır ve Bush yönetimi döneminde ABD'nin kaybettiği itibarı stratejik iletişimin sağlanması ile tekrar inşa etmeye çalışmıştır.

Kamu diplomasisinin doğrudan Başkan Obama tarafından uygulanmasının en açık örneği 4 Haziran 2009'da Kahire Üniversitesi'nde yaptığı konuşma olarak verilebilir. Başkan Obama'nın bu meşhur konuşması aynı zamanda ABD kamu diplomasisindeki politika değişikliğinin bir belirtisi olarak da gösterilebilir. Başkan Obama konuşmasının başlarında "Amerikan halkının iyi niyetini ve ülkemdeki Müslüman kuruluşlarının barış dolu selamını beraberimde getirmekten gurur duyuyorum" sözlerinin hemen sonrasında "selamün aleyküm" diyerek seyirciyi selamlamasıyla yeni bir başlangıç niyetinde olduğunu göstermiştir (Obama, 2009). İslam ve Batı arasındaki ilişkiye, yüzyıllarca birlikte ve işbirliği içinde yaşamış oldukları fakat aynı zamanda çatışma ve din savaşlarının da dahil olduğu bir çerçeveye dikkat çeken Başkan Obama küreselliğin ve çağdaşlığın birçok alanda yarattığı değişimin Müslüman toplumların Batı'yı İslami geleneklere karşı bir düşman olarak görmelerine sebep olduğunu da ifade etmiştir. Amerikalıların ve Müslümanların birbirlerine düşman olmalarını gerektirecek bir sebep olmadığına vurgu yapan Başkan Obama karşılıklı saygı ve menfaate dayanan bir ilişkinin kurulması gerekliliğine ve Müslüman toplumlardaki ABD imajının düzeltilmesi gerektiğine de ayrıca belirtmiştir. Yine aynı konuşması içinde Müslüman bir babanın oğlu olduğundan dolayı Müslüman dünyasıyla bir ilişki olduğunu ifade etmesi ve Müslüman asıllı Hussein ismine sahip olması ve ayrıca dünyadaki en fazla Müslüman nüfusa sahip olan Endonezya'da eğitim görmüş olması Obama'nın Müslüman toplumlarda uygulayabileceği kamu diplomasisi stratejilerinde yardımcı olacak nitelikte özelliklerdir (Akçadağ, 2011, s. 4-5).

Kahire Üniversitesi'ndeki konuşmasıyla Başkan Obama, karşılıklı diyaloga dayalı kamu diplomasisi stratejilerine dikkat çekme fırsatı bulmuştur (Fitzpatrick, 2011). Daha önce de belirtildiği gibi karşılıklı diyaloga dayalı bir kamu diplomasisi kamuoyuna fikirlerini ve çeşitli görüşlerini sunma fırsatı verirken aynı zamanda önemli konular hakkında onlara

danışılan bir ortam oluşmasına da katkı sağlamış olur. Kùltürlerarası ilişkiler bağlamında bakıldığında ise karşılıklı diyalog yoluyla yabancı kamuoyuyla ortak sebepler çerçevesinde buluşabilmeye ve ulusal çıkarların da anlaşılmasına yardımcı olabilecek bir öneme sahip olduğu belirtilebilir.

Başkan Obama söylemleriyle, Müslüman toplumlara ABD'nin onların düşmanı olmadığı mesajını vermeye oldukça önem vermiştir ve hatta başkan olarak görevine başladığı ilk hafta El-Arabiya televizyonuna verdiği röportajla Müslüman aile bağlantılarına sahip olduğunu yeniden dile getirerek İslam dünyasında çok büyük bir etki yaratmıştır (Akçadağ, 2011, s. 5). Gerçekleştirdiği konuşmalarda ve röportajlarda Ortadoğu ülkeleri ile ilgili olarak yeniden karşılıklı diyaloga dayanan ilişkilerin geliştirilmesine dikkat çekmiştir ve bu hususta ilgili ülkelerin ikisinin de hassas bir şekilde ilerlemesi gerektiğini belirtmiştir.

Obama yönetimi Ortadoğu bölgelerinin dışında Rusya, Latin Amerika ve Afrika gibi bölgelerde de yatırım yapma çalışmaları gerçekleştirmiştir. Bunun yanı sıra insani yardım gibi konularda da kendini göstermek isteyerek dünya genelindeki yaşanan felaketlere karşı adımlar atmıştır. Bu hareketleriyle Obama yönetimi çok taraflılığına vurgu yaparak uluslararası düzeyde kùltür farklılığına odaklanmadan diğer ülkelerle olan ilişkilerini önemseydiğini ve bu ilişkileri iyileştirme hedefini ortaya koymuştur. Aslında, Obama yönetiminde stratejik iletişim ve kamu diplomasisi konusunda hazırlanan tavsiye verici belgeler yeni yönetimin bu konulara ne kadar önem verdiğini göstermektedir (Akçadağ, 2011, s. 6). İkisi de kongre üyesi olan Adam Smith ve Mac Thomberry tarafından hazırlanan “*The New Strategic Communication and Public Diplomacy Caucus*” başlıklı belgede stratejik iletişim konusunda dikkat edilmesi gereken bazı hususlar dile getirilmiştir. Thomberry ve Smith “bir dünya lideri olarak ABD'nin küresel zorluklarda başa çıkmada diplomatik, istihbarat ve askeri dahil çok geniş yelpazede kaynağa sahip olmasına” karşın “yabancı kitlelerin mesajlarımızın eylemlerimizle uyuşmadığını düşünmesiyle tüm girişimlerimiz zarar görebilir” diyerek stratejik iletişim ve kamu diplomasisine gösterilmesi gereken önemin bir kez daha altını çizmiştir (Smith & Thomberry, 2010). Ayrıca dijital medya kullanımına dikkat çekilen bu belgede, giderek daha çok insanın çok geniş olan çeşitli dijital medya ortamlarına erişebildiği bu dönemde ABD hakkında yanlış bilgilerin çok hızlı ve kolay bir şekilde milyonlarca insana ulaşarak ülke itibarına zarar verebileceği ve stratejik iletişimin bu boyutunun şiddet taraflısı yanlarca çok iyi anlaşılıp kendi amaçları doğrultusunda ideolojiler yaymada kullanıldığı da belirtilmiştir. (Smith & Thomberry, 2010). Önemli bir husus olarak internetin güvenli bir bölge olarak görüldüğünü inkâr eden

ve tüm dünya insanlarıyla direk olarak iletişime geçmeyi sağlayan yaratıcı yeni yaklaşımların bulunması gerektiğine dikkat çekilen belgede ABD stratejik iletişiminin ve kamu diplomasisinin daha net ve bu doğrultuda başarıya ulaşmada yeni araç ve kaynaklarla donatılmış yeni stratejilere ihtiyaç olduğu ifade edilmiştir (Smith & Thomberry, 2010).

Bu belgeye benzer şekilde Savunma Bakanlığı tarafından oluşturulan “*Report on Strategic Communication*” başlıklı raporda yine stratejik iletişimin önemine vurgu yapan hususlar belirtilmiştir. Bu raporda stratejik iletişim sürecinde, ABD’nin yaratıcılığını ve geçerliliğini geliştirmesi, aynı şekilde düşman olarak görülen tarafların güçsüzleştirilmesi, hedef kitlenin ABD’yi veya uluslararası hedefleri destekleyen adımlar atması gerektiğine inandırmak gibi amaçları sonuca ulaştırmak için gösterilen çabaların eş zamanlı şekilde ilerlemesi gerektiği belirtilmiştir (Department of Defense, 2010).

Bu raporda yine stratejik iletişim sürecinin hem yatay koordinatlar (DoD, ABD hükümeti ve uygun olduğunda uluslararası ortaklar çapında) hem de dikey koordinatlar (baştan aşağı komuta zinciri) dahilinde olmasını belirterek böyle bir koordinasyonun aşağıda belirtilen hususları sağlayacağı şekilde tasarlanması gerektiğini ifade etmiştir:

- Kültürel, bilgilendirici ve iletişimsel düşünme; strateji, planlama ve politika geliştirmenin her adımına en başından dahil edilmeli,
- Kinetik veya kinetik olmayan hareketlerin potansiyel iletişim etkileri harekete geçilmeden önce hesaplanmalı ve planlanmalı,
- Söylenenlerin ve eylemlerin tutarlı ve birbirini pekiştirici bir şekilde aradaki boşluğu kapatmaya yönelik olması,
- Yumuşak güç seçeneği ve diğer güçlere eşit oranda öncelik verilerek, bu güçlerin sert güç ile koordinasyon içinde kullanılması durumu da değerlendirmeye alınmalı (Department of Defense, 2010).

İlk maddede göze çarpan kültürel düşünme unsuru strateji oluşturma ve sonrasında politika uygulama sürecinde de göz önünde bulundurulması gereken bir etken olarak görülmüştür. Bu bağlamda kültürel düşünebilme detayının bu maddeler içine dahil edilmesi, kültürün ve farklı kültürel değerlerin anlaşılmasının uluslararası düzeyde iletişim stratejileri oluşturmada ve yabancı kamuyla sağlanacak kişisel temasların oluşturulmasında önemli bir yere sahip olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Çeşitli kurumlar ve kişilerce hazırlanmış, stratejik iletişime ve kamu diplomasisine yeni bakış açıları kazandırma doğrultusunda tasarlanmış bu belge ve rapor örneklerinin

haricinde iletişim düzeyinde yaşanan küresel düzeydeki değişiklikler de kendini göstermektedir. Değişmekte olan trendlere adapte olabilmek amacıyla yapılan bu değişikliklerden Twitter ve Facebook gibi internetin bilinen sosyal medya araçları küresel iletişimi bambaşka bir boyuta taşımıştır (Akçadağ, 2011, s. 7). Bu iletişim araçlarının gelişmesi ve gündelik hayatta da kullanımın giderek artması sonucunda literatüre daha önceki bölümde de bahsedilmiş olan Dijital Diplomasi kavramı eklenmiştir. Dijital diplomasi ile birlikte hemen hemen her alanda kullanılmakta olan internet teknolojisi kamu diplomasisi alanında da sıkça başvurulan bir iletişim aracı olarak Dış İşleri Bakanlığı ve Beyaz Saray dahil çeşitli diğer kurum ve kuruluşlarında web sayfaları oluşturarak, canlı yayınlar yaparak ve sosyal medya kanalları üzerinden paylaşımlarda bulunarak kullandığı bir iletişim strateji olarak ön plana çıkmıştır.

Dijital diplomasi sadece yabancı halklara enformasyon yayma konusuyla ilgili değil aynı zamanda uluslararası bir sistemde belirli bir değişimi etkili bir şekilde yönetilebilmeye de alakalıdır (Holmes, 2015, s. 17-18). Diğer farklı tanımlara göre ise dijital diplomasi diplomatik hedeflerin gerçekleştirilebilmesi doğrultusunda internetin ve aynı zaman da bilgi iletişim teknolojilerinin kullanılması olduğu söylenebilir. Fakat birçok farklı tanımdan yola çıkarak dijital diplomasiyi belli sosyal medya ağlarıyla ilişkilendirmemiş farklı tanımların da literatürde mevcut olduğunu belirtmekte fayda vardır. ABD hükümetinde dijital diplomasi çeşitli yollar aracılığıyla yürütüldüğünü gösteren örnekler mevcuttur. Örneğin, Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'ın Twitter'da kendi etkinlikleriyle alakalı paylaşımlarda bulunan ve yine bu konuda blog yazan blog yazarlarından oluşan bir ekibi vardır (Lichtenstein J. , 2010). Dışişleri Bakanlığının 2010 yılında kurulan web sitesine politikadan ekonomiye ve daha birçok farklı konularda fikir beyan etmesi doğrultusunda çeşitli ziyaretçiler davet edilerek dünyanın farklı noktalarına yayın yapılmaktadır ve bunun dışında birçok ABD diplomatı da birçok halka ulaşabilmek için Twitter'ı kullanmaktadır (Khatib, Dutton, & Thelwall, 2012, s. 454). Kamu diplomasisi uygulamaları kapsamında ABD yönetimi her ne kadar yeni teknolojik gelişmelerden yararlansa da radyo-televizyon yayıncılığı ve şahsi ilişkiler kurmaya yönelik olan eski yöntemleri kullanmaktan da tam olarak vazgeçmemiştir (Rugh, 2017, s. 3).

Ancak sosyal medyanın kitleleri etkileme konusunda haber medyaları kadar güçlü bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Sosyal medya yalnızca diplomatik iletişimdeki hiyerarşik düzenin ötesine geçmekle kalmaz aynı zamanda sıradan insanları da politika ile ilgili konularda ön plana çıkartarak seslerinin duyulmasını sağlar ve ayrıca diplomatların da

sürdürülebilir ilişkiler kurması adına yabancı kamuoyuyla doğrudan etkileşime girmesine olanak verir (Bjola & Jiang, 2015, s. 71). Daha önce de belirtildiği gibi bu sosyal medya araçları arasında Twitter ve Facebook'un en çok ilgi gören sosyal medya araçlarından olduğu söylenebilir. Obama yönetimi ABD tarihinde teknolojiyi en çok yakından takip eden bir kampanya yürütmesiyle sosyal medya kullanımına daha önceden var olan bir duyarlılıkla göreve başlamıştır (Dale H. D., 2009, s. 2). ABD kamu diplomasisi hedeflerinde sosyal medyadan faydalanmada bir lider konumundadır. Bazı tartışmalara göre Obama yönetiminin katılımcı diplomasisinin özü aslında şüpheli olan hedef kitleleri ABD politikalarına karşı inandırmak için sosyal medya ve benzeri teknolojilerin kullanımını geliştirmesidir (Comor & Bean, 2012). Obama yönetiminde sosyal medya kullanımına örnek olarak Beyaz Saray'ın Facebook'ta uluslararası bir tartışma ortamı yaratarak 20 milyonun üzerinde Arap kullanıcıya ulaşması ve bu tartışmalarda verilen cevapların derlenerek "America.gov" internet sitesinde yayınlanması ve ayrıca Başkan Obama'nın Gana'da gerçekleştirdiği konuşmasının dışişleri Bakanı Clinton'ın deyimiyle 'akıllı güç'e işaret eden örnekler içermesi verilebilir (Dale H. D., 2009, s. 5). Facebook'ta kamu politikası yöneticisi olarak görev yapan Elliot Schrage de Facebook'un kamu diplomasisi stratejilerindeki rolüne dikkat çekerek Facebook'un mesaj iletme, bir topluma ulaşabilme ve onu kendine çekebilme özelliklerine vurgu yapmıştır (Comor & Bean, 2012).

Obama yönetiminde kamu diplomasisi uygulamalarına kültürel anlamda uluslararasılaşma faaliyetleri de eklenmiştir ve bu amaç doğrultusunda hareket eden birçok aktör teşvik edilmiştir (Gregory, 2011, s. 359). Sınırlar ötesi ilişkiler bağlamında gerçekleşen faaliyetlerin çoğunluğunun bir kamu diplomasisi uygulaması sayılmaması ile birlikte bu gibi küresel etkileşimler toplumların yumuşak güçlerini yansıtmakta ve tüm taraflara fayda sağlamaktadır. Genelde hükümetler küresel etkileşim faaliyetlerini kamu-özel ortaklıkları doğrultusunda gerçekleştirmeyi isterken Obama yönetimi kamu diplomasisi ve kültürel uluslararasılaşma arasındaki sınırları bulanıklaştırmak üzere eylemlerde bulunmuştur (Gregory, 2011, s. 359-360). 'National Security Strategy' (Ulusal Güvenlik Stratejisi) maddeleri arasında göze çarpan 'Amerikan değerleri ve çıkarları doğrultusunda en iyi elçi Amerikan halkıdır' şeklinde bir ifade mevcuttur (National Security Strategy, 2010). Buradan anlaşılabileceği üzere Obama yönetiminde kamu diplomasisi adı altında yürütülen uygulamalar ile birlikte diğer kültürel faaliyetleri de kapsayan küresel etkileşimi amaçlayan uygulamalar kesin olarak birbirinden ayrı tutulmamış aksine birbirini destekleyici bir yumuşak güç niteliğinde aralarındaki sınırlandırıcı güç bulanıklaştırılmıştır.

Obama yönetiminde ABD'nin diğer ülkeler üzerindeki imajını geliştirmek üzere belirlenen stratejiler ve kullandığı teknikler sonucunda ABD'nin imajını iyileştirdiğini söylemek doğru olacaktır. Robert Satloff, Obama ve yönetimini ABD'nin zedelenmiş imajını düzeltmesi ve dünya genelindeki lider konumunu tekrar elde edebilmesi adına bir fırsat olarak görmüş olsa da başarılı bir kamu diplomasisi için yalnızca diğer ülkelerin ABD hakkındaki düşünceleri değil aynı zamanda bu ülkelerin ABD'den beklentilerinin de ön planda tutularak yapılan görüşme ve çalışmalar sonucu elde edilen bilgilerin ABD'nin uluslararası ilişkilerini düzeltmesinde çok önemli olacağını ifade etmiştir (Akçadağ, 2011, s. 8). Obama'ya başkanlığının ilk yılında gösterilen önemli ölçüdeki küresel destek azalmazken, bu küresel destek ABD'nin anlamlı bir yolda uluslararası anlaşmalardaki politika ve hedeflerini gerçekleştirmesinde yeterli olmamıştır (Baker, 2009). Obama yönetimi, 11 Eylül sonrası uygulanan Bush yönetimindeki politikaların sebep olduğu olumsuz imajı düzeltmek için büyük bir gayret göstermiş olsa da bu imajın düzeltilmesi uzun bir zaman diliminde yürütülmesi gereken stratejik iletişim ve kamu diplomasisi çalışmalarını gerektirmektedir (Akçadağ, 2011, s. 9).

Barack Obama, ABD başkanı olarak göreve başladığında, ABD uluslararası alandaki meşruiyetini büyük oranda kaybetmiş ve ekonomik açıdan olumsuz bir süreç içinde de olsa, dünyada askeri ve ekonomik anlamda liderliğini sürdürmekteydi (Valdes-Ugalde & Duarte, 2011, s. 98). Başkan Obama'nın yapması gereken ise askeri ve ekonomik durumların dışında ABD'nin Başkan Bush döneminden miras kalan yıpranmış imajını hem uluslararası seviyede hem de kendi vatandaşları arasında düzeltmesiydi. Bush'a göre kamu diplomasisi dahil farklı yaklaşımlara sahip olan bir başkan olan Obama'nın ABD tarihindeki ilk Afro-Amerikan Başkanı olması ondan beklenenlerin yüksek olmasına da sebep olmuştur (Valdes-Ugalde & Duarte, 2011, s. 98). Çünkü Obama'nın yalnızca siyahi biri olarak tarihte oldukça fazla ırkçılık mücadeleleri vermiş bir devlette en önemli pozisyon olan ABD Başkanı olması bile başlı başına bir kamu diplomasisi niteliği taşımaktadır ve bu durum hem kendi ülkesinde hem diğer ülkelerdeki halklarda sempati oluşturmaya sağlamıştır (Öncel, 2018, s. 99).

Obama başkanlık görevine başladığında ulusal güvenlik stratejisini yeniden düzenlemiştir ve Bush'tan farklı olarak sert gücün ve yumuşak gücün aynı anda dahil olduğu bir kamu diplomasisi tasarlamıştır ve bu sayede güçlü kalmaya devam ederken meşruiyet yaratma düşüncesini benimsemiştir. Çünkü Obama bir ülkenin güçlü olmasının küresel tehditlere karşı tek başına mücadele etmede yeterli olmayacağını düşünmüştür (Valdes-

Ugalde & Duarte, 2011, s. 98). Bu sebeple ABD, Bush döneminden kalan kötü ilişkilerine devam etmek yerine dostluk üzerine ilişkiler kurmalıydı. Başkan Obama'ya göre ABD terör ile mücadeleye devam etmeliydi fakat Bush'un aksine Obama 'küresel terörizme karşı savaş' düşüncesini değiştirerek 2011 yılında Irak'tan, 2014 yılında ise Afganistan'dan çekilmiştir (Öncel, 2018, s. 99). Bu noktada Obama'yı Bush'tan ayıran asıl özellik olarak onun sert güçten tamamen vazgeçmediği, sert güç ile birlikte yumuşak gücü de kullandığı görülmektedir. Ayrıca Bush döneminde teröristler ile Müslüman ve Ortadoğuluların bir tutulması durumu Obama döneminde yumuşak gücün özellikle kullanılması gereken bir durum olarak görülmüştür (Öncel, 2018, s. 99). Bu duruma örnek olarak yine Obama'nın Kahire'de yaptığı konuşmada Müslüman halklarla yeni bir ilişki başlatmak istediği mesajı verilebilir. Başkan Obama'nın Kahire'de gerçekleştirdiği bu konuşma Müslüman halklara yönelik yürütülen kamu diplomasisinin ilk önemli örneği olmaktadır. Başka bir örnek ise başkan Obama'nın TBMM'deki yaptığı konuşmasında ABD'nin İslamla savaş içinde olmadığı aksine Müslüman dünya ile ortak paydalarda buluşabilmelerinin gerekliliğine dikkat çekmesidir (Öncel, 2018, s.100). Obama döneminin Müslüman ve Ortadoğu halkına yönelik yürüttüğü kamu diplomasisinin başarıya ulaşip ulaşmadığı bu çalışmanın kapsamı dışında kalsa da Bush ve Obama'nın başkanlık dönemlerinde kamu diplomasisine karşı bakış açılarının birbirinden farklı olduğunun önemli bir nokta olarak belirtilmesi gerekmektedir.

3.2. ABD'nin Kamu Diplomasisinde Yeni Medya Kullanımı

21. yüzyılla birlikte daha çok alanda gelişmeye ortam hazırlayan yeni iletişim teknolojileri ekonomik, toplumsal ve kültürel etkilerinin dışında diplomasi uygulamalarını da değiştirmiştir ve devletlerin bu uygulamalarını genişletmiştir (Çömlekçi, 2019, s. 2). Uluslararası seviyede değişen gündemlere uyum sağlayarak cevap verebilmek, yabancı hükümetler ve onların halklarıyla direk olarak iletişime girebilmek ve internet aracılığıyla ülkelerin kendini olumlu yönde tanıtmaya ve imajını güçlendirme gibi fırsatlar yeni iletişim teknolojilerinin yeni medya kapsamında kamu diplomasisi uygulamalarına sağladığı avantajlar olarak değerlendirilebilir.

Dış politikanın oluşturulması sürecinde dijital diplomasi'nin dört farklı şekilde etkisi olmuştur ve Westcott bu etkileri şu şekilde ifade etmiştir: diplomat ve dışişleri bakanlarının sağladıkları hizmet ve iletişim biçimlerinin dijitalleşmesi, sayısal iletişim ağlarıyla birlikte

fikir ve düşüncelerin yayılmasına fırsat sağlayan bir alan yaratması, sanal ağların daha işlevsel bir şekilde kullanılması ve son olarak internetten elde edilen enformasyonun işlenmesi ve analiz edilmesi gerekliliği (Westcott, 2008, s. 16). Bu sayede diplomatlar birbirleriyle ve kamuyla olan iletişimlerinde internet ortamlarını daha çok kullanmaya başlamıştır. Diplomatik hizmetler dijital ortamlara da taşınmış ve bu ortamlarda uygulanmaya başlanmıştır. Diplomasinin internet ortamlarında faaliyet göstermesiyle birlikte resmi aktörler ve diplomatlar dışında kamuoyuyla fikir paylaşarak onlara etki etmek isteyen diğer vatandaşlar da internetin bu hizmetini kullanmaya başlamıştır. Sanal ağlarda başlatılan tartışma ve bilgi paylaşım ortamları dış politikayı oluşturanlar arasında bu ağlardan faydalanarak internetin aktif bir şekilde kullanılması aracılığıyla enformasyona ve güvenilirliğe dayanan bir üstünlük sağlama mücadelesi başlatmıştır (Çömlekçi, 2019, s. 3). Tüm bu olumlu etkilerin yanı sıra yeni iletişim teknolojileri çağında dijital diplomasi uygulamalarında yararlanılacak bilgi kaynakları artarken, bu duruma paralel şekilde enformasyon çokluğunun içinden doğru bilginin bulunup kullanılmasının gerekliliği de aynı şekilde artmıştır.

Sosyal medya ağları günümüzde bireysel kullanım dışında devletler ve devlet kuruluşları tarafında kullanılan araçlar haline gelmiştir. Bu sayede devletler ulusal ve dış politika söylemlerini sosyal medya platformları aracılığıyla paylaşmaktadır. Bu şekilde kamu diplomasisi uygulamaları dijital alanlara giriş yaparak Facebook, Twitter gibi sosyal medya araçları üzerinden kamuya açık bir şekilde yürütülmeye başlanmıştır. Bu çerçeveden incelendiğinde sosyal medya devletlerin dünya genelinde tüm insanlarla açık ve karşılıklı bir diyalog kurabilmesini sağlayan bir araç olarak kendini göstermektedir. Sosyal medyanın en önemli görülen özelliklerinden hedef kitlelere ulaşarak iletilmek istenilen mesajların daha etkili bir şekilde yayılabilmesi dışında devletler ve dünya vatandaşları arasında kurulan iletişimde iki taraf için de daha anlayışlı olabilme imkânı sunmasıdır (Deruda, 2014). Bu özellik kültürlerarası iletişimin önemini de ön plana çıkarmakta ve kurulacak karşılıklı diyaloglarda beklenen anlayışın oluşmasında faydalanılması gereken bir alan olarak kendini göstermektedir.

Daha önceden belirtildiği üzere sosyal medya platformları dijital diplomasi uygulamaları için güçlü bir ortam yaratmaktadır. Straus ve diğerlerine göre sosyal medya aracılığıyla gerçekleştirilen dijital diplomaside altı farklı iletişim stratejileri kullanılabilir, bu stratejiler şu şekilde sıralanmıştır;

- İlgili kişilerin dahil olmasına yardımcı olan etkileşimli iletişim

- Kişiselleştirilmiş iletişim
- İletişim süreçlerinde duyarlı olmak
- Güncel ve ilgili konularla alakalı bilgilendirici paylaşımlarda bulunmak
- İletişimde şeffaflığı sağlama
- İlgili kişiler arasında geniş bir ağ oluşturma (Straus, Kruikemeier, van der Meulen, & Noort, 2015, s. 2-4).

Kriz, afet veya diğer acil olarak cevaplanması gereken durumlarda, proaktif dinleme, yanıtlama, müdahale etme ve şeffaf bir iletişimin sağlanması unsurlarını içeren bir sosyal ağ kullanımı yaşanan krizlerdeki olası olumsuz sonuçların etkilerini en aza indirmeye yardımcı olabilmektedir (Çömlekçi, 2019, s. 4). Özellikle 11 Eylül saldırısı sonrasında stratejik iletişim yöntemlerinin geliştirilmesi çalışmaları üzerine yoğunlaşılması çift yönlü iletişimin önemini de ön plana çıkarmıştır. Çift yönlü etkileşime duyulan ihtiyaç, Kamusal İşler Müsteşarlığı'ndaki rolü doğrultusunda Karen Hughes tarafından da benimsenmiştir ve 2006 yılında Digital Outreach Team (DOT/ Dijital Destek Ekibi) oluşturulmuştur (Khatib, Dutton, & Thelwall, 2012, s. 455-456). ABD politika oluşturucularının Arap medyasıyla etkileşimini sağlamayı amaçlayan bu takım bu amaç doğrultusunda Arap medyasından gelen mesajları ABD'ye raporlamakla da görevliydi. Dışişleri bakanlığına bağlı ve on devlet memuru ile işleyişini sürdüren DOT kamu diplomasisi üzerine çalışmaktaydı. En bilinen tartışma sitelerinde Amerika'nın dış politikasıyla ilgili paylaşımlarda bulunan üyeler bu paylaşımları ABD hükümetine ait resmi siteler yerine popüler platformlar üzerinden gerçekleştirerek diğer kullanıcılara da bizzat cevap verebilme avantajını kullanmaktaydılar.

ABD'nin ilk dijital diplomasi uygulamalarının başarılı bir şekilde uygulanıp uygulanmadığı herkese göre değişkenlik göstermiştir (Cull, 2011, s. 4). 2007 yılında ABD tarafından oluşturulan Dışişleri Bakanlığının "DipNote" başlıklı blog sitesi gibi herkes tarafından bilinen aktiviteleri ve bir başarı ölçütü olarak Facebook sayfaları ve yeni medya kapsamında sayılabilecek diğer başarılar bu uygulamalara örnek olarak verilebilir (Cull, 2011, s. 4). Bu aktiviteler arasında belki de en ilginç olanı You-tube ortamında gerçekleştirilen aktivitelerdi. ABD Dışişleri Bakanlığı Eğitim ve Kültür İşleri Bürosu You-tube kullanıcıları için 'Democracy is.' temasıyla en iyi kısa film seçilmesi için bir yarışmayı da içeren daha birçok yarışma başlatmıştır ve bu yarışmada dünyanın birçok yerinden genç film yapımcıları yer alarak filmleri çevrimiçi olarak izletilmiştir, yarışmanın ilk senesinin kazananları ise İran ve Nepal'den katılan yarışmacılar olmuştur (Cull, 2011, s. 4). Sosyal

medya aracılığıyla bu örneklere benzer daha birçok faaliyet ve kampanya düzenlenerek dünya genelindeki genç nüfuslara ulaşılmıştır.

Başkan Obama'nın seçim kampanyasına birçok Web 2.0 tekniği dahil etmesiyle 'sosyal medya başkanı' şeklinde ün kazanması onun dijital diplomasiye karşı olan olumlu tutumunu ortaya koymuştur. Ayrıca Dışişleri Bakanı olarak Clinton'ın da 'dijital diplomasinin vaftiz annesi' olarak anılması onun internet özgürlüğünü ve yeni bir diplomatik devlet yönetimi şeklini desteklediğinin göstergesiydi (Iosifidis & Wheeler, 2016, s. 159). Clinton'ın gözetiminde yurtiçinde çalışan yaklaşık 150 personel ve 900 uluslararası diplomat Twitter, Facebook, YouTube ve diğer platformları kamu diplomasisi uygulamaları yürütmek amacıyla kullanmıştır (Iosifidis & Wheeler, 2016, s. 160). Bu süreç ise çevrimiçi hedef kitleyle kendi dilleriyle diyalog kurma yoluyla etkileşime geçmeyi hedefleyen programların başlatılmasıyla, ABD elçiliklerinde sosyal medya servislerinin geliştirilmesiyle ve 300,000den fazla Facebook takipçisinin kazanılmasıyla sonuçlanmıştır (Seib, 2012, s. 121). Sosyal medya kullanımının genişletilmesiyle ilgili tüm bu çabalar cep telefonu uygulamalarının yayılması ve Web 2.0 teknolojilerinin sivil toplum kuruluşlarıyla ve hükümet çalışanlarıyla olan iletişimi ve toplum düzeyindeki ilişkileri geliştirmesini de kapsamaktaydı (Iosifidis & Wheeler, 2016, s. 161). Başkan Obama'nın ikinci döneminde ise Rusya'nın eski ABD büyükelçisi Michael McFaul'un ABD'nin resmi duruşuyla, politik konularıyla ve kültürel meseleleriyle ilgili yorum yapmak için Twitter'ı kullanması Twitter'ın etkililiğini kanıtlayıcı niteliktedir. Rus lider Putin'in sosyal medyayı propagandacı kullanımına karşın McFaul'un şeffaflığı sosyal medya kullanımıyla büsbütün ortaya çıkmaktaydı (Iosifidis & Wheeler, 2016, s. 161).

Daha önce de bahsedildiği gibi ABD'nin Orta Doğu'ya yönelik yürüttüğü dijital diplomasisindeki en büyük rol Dijital Destek Ekibine aitti. Bu ekibin görevleri Arapça, Farsça ve Urduca olan en popüler websitelerinde ABD dış politikalarıyla ilgili tartışmalara katılım göstermeleriydi. 1990'ların ortalarına kadar Amerikan kamu diplomasisi metotları tek yönlü bir iletişime dayanan ABD Bilgi dairesi tarafından yönetilmekteydi. 2003 yılında ise Irak Savaşının başlamasıyla Bush yönetimi kamu diplomasisi uygulaması olarak radyo ve televizyon kullanımını amaçlayan bir program başlatmıştır fakat Orta Doğu'daki hedef kitlede çok fazla güven oluşturmamış bu bilgi kaynakları diyaloga ve etkileşime dayalı kamu diplomasisi ihtiyacını doğurmuştur (Zinovyeva, 2013, s. 34). Bu açıdan bakıldığında Dijital Destek Ekibi yanlış anlaşılmalara ortadan kaldırmak ve ABD'nin dış politikasını anlatmak gibi sorumluluklarla görevlendirilmiştir. Ekip üyeleri hem kendi hesaplarından hem de

Dışışleri Bakanlığı'nda çalışan kişiler olarak gösterildikleri hesaplardan bu amaçlar doğrultusunda paylaşımlarda bulunmuşlardır (Yücel, 2016).

Obama yönetiminin kamu diplomasisine yaklaşımı ilk bakışta yedi yılı aşkın bir süre boyunca Arap ve Müslüman dünyayla kurulan iletişimden öğrenilen dersleri yansıtmaktadır ve bu noktada dinleme ve etkileşim kurmaya odaklanma, üzerinde durulması gereken en önemli girişimler olarak belirlenmiştir. ABD'nin kamu diplomasisini yeniden şekillendirip yön vermesi amacıyla hazırlanan White Oak belgesinin haricinde "Changing Course: A New Direction for U.S Relations with the Muslim World" başlıklı rapor ise ABD ve Müslüman dünya arasındaki kötüye giden ilişkiden endişelenen 11 Müslüman Amerikalı da dahil olmak üzere toplam 34 kişi tarafından hazırlananmıştır (Zaharna, 2009, s. 4-5). Bu rapor ABD ve Müslüman dünya arasındaki ilişkiyi geliştirmek üzere hazırlanan bir strateji olarak dört farklı konuya dikkat çekmiştir ve bu konular şu şekilde sıralanmıştır; önemli çakışmaları çözmek amacıyla dost ve düşman ülkelerle diyalog yoluyla etkileşime geçmek için kamu diplomasisini kullanmak, Müslüman ülkelerdeki yönetim şeklini daha iyi bir hale getirmek ve sivil katılımı teşvik etmek amacıyla gösterilen tüm çabaları desteklemek, Müslüman ülkelerdeki iş bulma kurumlarında artışı sağlamak için destek olmak ve dünya genelinde Amerikan ve Müslümanların arasındaki karşılıklı saygı ve anlayışı iyileştirmek. Zaharna'ya göre karşılıklı anlayışı içeren son konu politika ve eylemlerdeki değişiklikleri kuvvetlendirmek açısından özellikle kamu diplomasisine odaklanmıştır (Zaharna, 2009, s. 5).

Geleneksel ve yeni medya iletişim kurmada ve bilgi aktarmada kullanılan çok önemli bir yöntem olması sebebiyle kamu diplomasisinde büyük rol oynamaktadır çünkü medyanın dünyayı ilgilendiren meselelerle ilgili toplumları bilgilendirmede büyük payı vardır. Bu sayede toplum inançları ve görüşleri şekillenmekte ve değişmektedir (Durra, 2018, s. 26). Teknoloji yazılı medya, televizyon, radyo, sosyal medya ve internet dahil olmak üzere farklı ortamda iletişimi sağlamada kullanılan bir çok aracı da beraberinde getirmiştir. Kamu diplomasisi uygulayıcıları ise dünya genelinde bir kitleye ulaşmak adına sosyal medya ağlarını giderek daha fazla kullanmaya başlamıştır. İnternet çağdaş iletişimde önemli bir unsur olarak yer alırken belli bir mesaj iletip haber yayma konusunda yegane faktör olarak görülmemesi de gerekmektedir. İnternet, twitter ve diğer sosyal medya ağları çözüme ulaştırılması beklenen konularda sadece birer araçtır (Wallin, 12, s. 30). Bu bağlamda sosyal medya ve iletişim teknolojileri için ilişki kurmayı kolaylaştırmayı sağlayan araçlar

olarak kamu diplomasisinde yer aldığı ve ABD'nin kamu diplomasisinde internet aracılığıyla yeni yaklaşımlara yöneldiğini söylemek doğru olacaktır.

Hem kamu diplomasisi görevlileri hem de bu alanda deneyimli olan diğer uzmanlar yayın araçlarının öneminin üzerinde durmaktadırlar. Bazı ülkelerde okuma yazma bilmeme oranının yüksek olması sebebiyle ABD dahil birçok yerde televizyon ve radyo genel olarak temel bilgi kaynaklarını oluşturmaktadır. Bu noktada ABD de toplumlarla etkili bir şekilde etkileşim içinde olmaya ihtiyaç duymaktadır. Televizyon ve radyo aracılığıyla yayın yapmak ise büyük ölçüde hedef kitlelere ulaşmada tek yol olarak kendini göstermektedir (Walter & Neal, 2013, s. 13-14). ABD'de Arap, Afgan ve Pakistan için yayın ağı subeleri kurmak Müslüman kitleleri bilgilendirmek adına önemli ölçüde etkili bir adım olarak görülmüştür çünkü uydu televizyonları aracılığıyla diğer halklara ABD hakkında bilgi paylaşma zorunlu hale gelmiştir (Walter & Neal, 2013, s. 14). Özellikle 11 Eylül saldırısından sonra ABD hakkında bilgi vermek ve olumlu imaj yaratmak adına hayata geçirilen uydu kanalları gibi diğer kamu diplomasisi girişimleri ABD'nin sevgi ve güven kazanma ve aynı zamanda Amerikan değerlerini teşvik etme beklentilerini tam olarak karşılamamıştır (Zaharna R. S., 2010, s. 38-39). Bu noktada çeşitli medya araçlarından yararlanılmak istenirken kamu diplomasisinin yanlış bir stratejiyle yürütüldüğünü söylemek doğru olabilir çünkü Arap halkı bu yaklaşımı ve girişimleri kendi kimliklerine bir saldırı olarak algılamıştır. Daha sonraki dönemlerde yeniden şekillenmeye giden ve farklı hususlara önem veren bir şekilde yönlendirilen ABD kamu diplomasisi özellikle Müslüman toplumlarda giderek artmış olan kötü imajını iyileştirmeye yönelik girişimlerde bulunmuştur.

3.3. Başkan Obama Dönemi Kamu Diplomasisi Youtube Örnekleri

Dünya genelinde faaliyet gösteren yeni medya araçları siyasi, kültürel, ekonomik ve diğer birçok alanda toplumlara ve günlük yaşamlara etki etmektedir. Sosyal ağ olarak adlandırılan ve hayatın bu alanlarına dair yapılan paylaşımlarıyla dikkat çeken paylaşım temelli bu uygulamalar dünya genelinde Facebook, Twitter, Instagram, Youtube gibi sosyal medya uygulamalarını kapsamaktadır. Kamu diplomasisinin bir aracı olarak kültürlerarası iletişim bağlamında ABD Obama döneminin yeni medya araçları üzerinden yürüttüğü kamu diplomasisi uygulamalarını detaylı incelemek ve özellikle Başkan Obama'nın genel olarak Müslüman ve özel olarak ise Ortadoğu halklarındaki zedelenmiş Amerikan imajını düzeltmek amacıyla yürüttüğü kamu diplomasisini kendisinin ifadeleriyle açıklamak önemli

görülmüştür. Bu amaçla Obama'nın başkanlık yaptığı dönemde, dijital yayıncılığın popüler sosyal medya uygulamalarından olan Youtube platformundaki günümüzde hala aktif ve erişilebilir olan resmi “The Obama White House” (<https://www.youtube.com/channel/UCDGknzyQfNiThyt4vg4MITQ>) kanalından da yayınlamış olduğu çeşitli konuşmalar incelenmiştir. İncelenecek olan konuşmalar seçilirken Başkan Obama'nın özellikle Müslüman toplumlara yönelik yaptığı konuşmalar olmasına o dönemin kamu diplomasisinde özellikle ağırlık verilen bir mesele olması ve çalışmanın Müslüman ve Ortadoğu halklarına yönelik kamu diplomasisine yoğunlaşmasından ötürü dikkat edilmiştir.

Youtube üzerinde “The Obama White House” kanalında, Obama'nın Kahire konuşması olarak bilinen “President Obama Speaks to the Muslim World from Cairo, Egypt” başlığıyla yayınlanan konuşması incelenen ilk örnektir. Kamu diplomasisi açısından bakıldığında Obama'nın 2009 yılında Kahire’de yaptığı bu konuşma Müslüman halk ile yeni ilişkiler üzerine bir sayfa açmayı istediğini göstermektedir (Valdes-Ugalde & Duarte, 2011, s. 99). Obama bu konuşmasının başlarında Müslümanlara yönelik olarak şu ifadeleri kullanmıştır (Obama, 2009):

“Biz, Amerika Birleşik Devletleri ile İslam dünyası arasında, kökleri herhangi güncel politik tartışmanın çok ötesine uzanan tarihi konulara dayanan gergin bir dönemin yaşandığı bir zamanda bir araya geliyoruz. İslam ve Batı arasındaki ilişkiler yüzyıllarca devam eden barış içinde bir arada yaşama ve işbirliği ile birlikte, anlaşmazlık ve dini savaşları da kapsar. Son zamanlarda bu gerginlik, nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan ülkelerin çoğu zaman hak ve olanaklardan mahrum edilmesine yol açan sömürgecilik ve ülkelerin kendi arzuları dikkate alınmadan genellikle ellerinden vekalet alınmış gibi davranılan bir Soğuk Savaşla beslendi. Ayrıca, modernleşme ve küreselleşmenin getirdiği köklü değişiklikler birçok Müslümanın, Batıyı İslam geleneklerine düşman olarak görmesine yol açtı”

“Ben Kahire’ye Amerika Birleşik Devletleri ile dünyadaki Müslümanlar arasında karşılıklı çıkar ve karşılıklı saygıya dayanan, Amerika ve İslamın birbiriyle zıt olmadığı ve rekabete gerek bulunmadığı gerçeğine dayanan yeni bir başlangıç arayışı ile geldim. Aslında onlarbirbirini tamamlar, adalet ve gelişim, hoşgörü ve bütün insanların saygınlığı gibi ortak ilkeleri paylaşıyor”.

Obama'nın Kahire’de gerçekleştirdiği bu önemli konuşması daha önce belirtildiği gibi Müslümanlara yönelik yürütülmesi hedeflenen kamu diplomasisinin ilk önemli başlangıcı olarak görülmektedir. Bu konuşmada Obama'nın İslam ve Batı arasındaki ilişkinin çok eskiye dayandığını vurgulayan ifadeleri, Müslüman halkların kendi isteklerinin önemsenmediği bir şekilde yürütülen dış politikalara maruz bırakılması ve modernleşme ve

küreselleşme gibi süreçlerin çeşitli yanlış anlaşılmalara olanak verdiğine dikkat çeken cümleleri kamu diplomasisi açısından önemli görülmüştür. Başkan Obama'nın açık bir şekilde İslam ve Batı arasındaki ortak değerlerin varlığına vurgu yapmasının hemen ardından yeni bir başlangıç arayışı içinde olduğunu da ifade etmesi ve kamu diplomasisinde önemli bir husus olarak görülen her iki ülkenin kamuoyunun da isteklerinin ve çıkarlarının gözetilmesine dikkat çekmesi Obama'nın bu konuşmasının kamu diplomasisi açısından önemli bir örnek olduğunu ortaya koymaktadır. *“Değişimin bir anda oluşmayacağını bilerek hareket ediyorum. Ayrıca bu konuşmam ile ilgili olarak çok şeyler yazıldı çizildi ve söylendi, ne var ki, yıllardır süren karşılıklı güvensizlik bir konuşma sonucunda ortadan kalkmayacaktır”* sözleriyle Obama'nın kamu diplomasisi bağlamında bu gibi zedelenmiş ilişkilerin tek bir hamleyle düzelmeyeceği, iyi ilişkiler kurmanın iyi yönetilmiş bir stratejik ilişkiler zemininde ilerleyeceğine de vurgu yapması önemli görülmüştür.

Bir başka örnek ise Başkan Obama'nın ramazan mesajı verdiği, 2009 yılında yayınlanmış olan “President Obama gives Ramadan Message” başlıklı konuşmasıdır. Başkan Obama konuşmasına aşağıdaki ifadelerle başlamaktadır (Obama, 2009):

“Ülkemizin elli eyaletinde yaşayan Müslüman toplumlar da dahil olmak üzere Amerikan halkı adına, Amerika ve dünyanın her tarafındaki Müslümanlara en iyi dileklerimi sunuyorum, Ramazanınız kutlu olsun. Ramazanı bizim toplumumuz ve ailelerinizde gözlemleyen farklı dinlere mensup birçokları gibi ben de, bu ayın ailelerin bir araya geldiği ve birlikte iftar ettikleri mutlu bir zaman olduğunu biliyorum. Bunu da biliyorum ki, Ramazan aynı zamanda yoğun bir ibadet ve tefekkür ayıdır; bu ay zarfında Müslümanlar gün boyu oruç tutar, gece teravih namazı kılar, bir ay süresinde Kuran'ın tamamını okur ve dinler”.

“ Bu dini adetler bize ortak olduğumuz ilkelerle birlikte, İslam'ın adalet, gelişme, hoşgörü ve beşeriyet onurunun güçlenmesinde oynadığı rolü hatırlatır. Örneğin, oruç tutmak kavramı, benim mensup olduğum Hristiyan dini de dahil, birçok din ve bir sonraki yemeği yemenin bir garantisi olmadığına inanan müminler arasında, insanları Tanrı'ya yaklaştıran bir yol olarak kabul edilir. Müslümanların diğerlerine sağladığı destek de bizim olanak ve refahı her yerde insanlara ulaştırmamız konusundaki sorumluluğumuzu hatırlatır”.

Beyaz Saray'ın internet sitesinde de yayınlanan bu video formatındaki mesajına Başkan Obama ilk olarak “Ramazanınız kutlu olsun” diyerek başlamıştır. Konuşmasında, Ramazan süresince Müslüman vatandaşların gerçekleştirdiği ibadet şekillerine ve diğer davranışlara detaylı bir şekilde yer veren Başkan Obama İslam ve Batı arasındaki ortak değerlerin varlığına da yeniden dikkat çekmiştir. Başkan Obama bu konuşmasında Müslüman dünya ile karşılıklı çıkar ve saygı çerçevesinde yeni ilişkiler geliştirme isteğini yeniden vurgulamıştır (BBC, 2009). Başkan Obama'nın, konuşmanın ilerleyen

kısımlarındaki “*Amerika sınırlarının ötesinde daha barışçıl ve güvenli bir dünya yaratmak alanındaki sorumluluğumuza da sadakatle bağlıyız. Bunun içindir ki, Irak’taki savaşı sona erdirmek konusunda sorumluluğumuzu yerine getiriyoruz*” şeklindeki ifadeleri ve yine Afganistan ve Pakistan gibi ülkelerdeki halkı güçlendirdiklerine ve şiddetten istifade edenlerin izole edildiğine vurgu yapması, ABD’nin Bush döneminden sonra Başkan Obama ile birlikte kamu diplomasisini daha etkin kullanacağını sinyallerinin en başta Müslüman halklara karşı kullanılan dilin değişmesiyle verildiği görülmektedir.

İncelenen bir diğer video ise Başkan Obama’nın Türkiye’deki öğrencilerle gerçekleştirdiği “The President Talks with Students in Turkey” başlıklı video konuşması olmuştur. Bu konuşmasında da yine “*ABD ve Müslüman dünyasındaki kökleri karşılıklı saygıda olan bir ilişkiyi yeniden inşa etmeyi istediğim için geldim*” sözleriyle, Türkiye’deki insanlar ve Müslüman halklar arasında bir ortaklık kurulmasının önemli olduğuna dikkat çeken Başkan Obama aynı zamanda ABD hakkında kalıplaşmış düşüncelerin varlığına ve bu düşüncelere yanlış bilgilerin sebep olduğunu belirterek, “*ABD’nin bencilleştiği, kabalaştığı ve bizim ötemizdeki dünyaya önem vermediğimiz gibi bir algılayış olabilir. Bu benim bildiğim ve sevdiğim ülke değil. Dünyadaki her ülke gibi ABD de hatalar yapmıştır ve mükemmel değildir*” sözleriyle ABD’nin diğer ülkelerde daha iyi anlatılmasının da önemli bir husus olduğuna dikkat çekmiştir. Bu noktada kamu diplomasisinin Bush döneminde uygulandığı gibi yalnızca imaj değiştirmeye yönelik faaliyetlerle başarıya ulaşamayacağı aynı zamanda bir ülkenin kamu diplomasisi hedefleri kapsamında hem kendi hem de karşı tarafın çıkarlarını gözeterek birbirlerinden beklentilerinin açık ve saygı çerçevesine dayandığı bir diyalog kurularak gerçekleşebileceğinin önemli olduğu görülmüştür.

Obama, ABD Başkanı olarak kendi ülkesindeki gençlerin dünya genelindeki diğer yaşlılarıyla bir araya gelmesini istediğini ve bunun için çalışmalar yaptığını belirterek bu konunun ABD’nin dünyanın geri kalanı ile temasa geçmesinde her zaman etkili olduğunu da dile getirerek kamu diplomasisinin kültürel boyutuna da dikkat çekecek şekilde şu ifadeleri kullanmıştır (Obama, 2009):

“Çok basit değişim programları aramızdaki duvarları yıkabilir. İnsanlar bir araya geldiği, birbiriyle konuştuğu, bir deneyim paylaştığı zaman ortak bir insanlık ortaya çıkıyor. Bunlar olduğu zaman da güvensizlik yok oluyor. Aramızdaki küçük farklılıklar ve fikir ayrılıkları yok oluyor ve ilerlememiz burada başlıyor”

Bu sözleriyle Başkan Obama'nın toplumlar arasındaki kültürel ve diğer farklılıkların tanınması gerekliliğine dikkat çektiği görülmektedir. Bu noktada ise kamu diplomasisi uygulamalarında bir araç olarak görülen kültürlerarası iletişimin önemli bir rol üstlendiği görülmektedir. Çünkü kamu diplomasisi sürecinde farklı kültürlerle ait farklılıkların anlaşılması ve kamuoylarında hassasiyete sebep olabilecek konuların irdelenmesi önemlidir. Bu yüzden iletişim odaklı bakıldığında kamu diplomasisi, kültürlerarası iletişimin profesyonel bir araç olarak kullanıldığı bir alan olarak görülmektedir (Koçer, 2016, s. 9). Bu açıdan bakıldığında değişim programlarının ülkelerin birbirlerini kültürel anlamda tanıyıp karşılıklı anlayış oluşturmada önemli bir kamu diplomasisi faaliyeti olarak yer aldığı görülmektedir.

İncelenen üç farklı konuşma sonucunda Başkan Obama'nın özellikle ABD ve Müslüman halklar arasında karşılıklı saygının oluşturulması gerektiğine ve iki toplum arasında ortak bir zeminin bulunması gerektiğine yaptığı vurgular dikkat çekmektedir. Ayrıca Başkan Obama'nın Kahire'de gerçekleştirdiği konuşmada terörist kelimesi yerine şiddet yanlısı aşırı uçlar ifadesini kullanması, Batı ve İslam arasındaki süregelen durumu olduğundan daha sade bir şekilde gerginlik olarak ifade edişi de Başkan Obama'nın Müslüman halkla yeni başlangıçlar yapmak istediğini göstermektedir. Karşılıklı saygı ifadesini sıklıkla kullanmasının yanında karşılıklı çıkarlar ifadesini de kullanması Başkan Obama'nın Kahire konuşmasında değindiği gibi iki toplum arasındaki çok eskiye dayanan barışçıl ilişkileri yeni bir zeminde canlandırmayı istediğini göstermektedir. Başkan Obama'nın bu konuşmalarında sıklıkla tekrar ettiği bir diğer kelime ise ortaklıktır. İslam'ın Amerika'nın bir parçası olduğuna dikkat çekmesi ise iki toplum arasında sağlanması istenen bu ortaklık ifadesini güçlendirmektedir.

Genel olarak bakıldığında farklı değerlere, geleneklere ve alışkanlıklara sahip olan İslam ve Batı, aynı zamanda Başkan Obama'nın ifade ettiği gibi ortak değerleri de paylaşmaktadır. Benzerlikleri ve farklılıkları birarada barındıran kültürlerarası karşılaşmalarda ise bu süreci yönetmek ve ortak bir noktada buluşabilmek önemli noktalar olarak kendini göstermektedir. Bu bağlamda kültürlerarası iletişim, benzerliklerin avantaja dönüştürülmesi, kültürel farklılıkların algılanması ve yönetilmesi konusunda kamu diplomasisinin faydalanabileceği bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. İslam ve Batı arasındaki farklılıkların anlaşılması, tanınması ve bu doğrultuda yönetilmesinde Hofstede'nin kültürler arasındaki farklı özelliklere dikkat çeken Kültürel Boyutlar Kuramı'nın kamu diplomasisine faydalı olabileceği görülmektedir.

SONUÇ

Kültür, çok eski zamanlardan beri toplum olarak insanoğlunun yaşadığı her dönemde var olmuştur. Bu sebeple kültür kavramı uzun ve kapsamlı bir tarihçeye sahiptir. Birçok farklı disiplinde faydalanan bir kavram olarak kültür, tek bir tanım ile sınırlandırılamamıştır. Farklı alanlara iç içe geçse de ortak bir tanımı mevcut olmayan kültür kavramı gün geçtikçe yeni tanımlar eklenerek yenilenmektedir. Karmaşık ve değişen yapısı sebebiyle kavram karmaşasına da sebep olan kültür kavramı en bilinen tanımıyla bireylerin ait olduğu topluma dair yansıttığı davranışların tamamıdır. Bu karmaşık yapısı içinde kültürü ve ona ait özellikleri tam olarak kavrayabilmek için öncelikle kültürün bileşenlerini incelemek gerekmektedir. Her bir kültürün nasıl oluştuğu ve sahip olduğu özellikler çerçevesinde her bir unsur başlı başına bir kavram olabilme özelliği taşıırken kültürü tek başına değil bu bileşenler kapsamında bir bütün olarak algılamak önemlidir. Kültür kavramının çok yönlü yapısını kavramada önemli olan farklı bir husus ise kültür kuramlarını incelemektir.

Kültürle doğrudan ilişkili olan kültürlerarası iletişim kavramı da insanoğlunun var olduğu her zaman ve mekânda olmuştur. Geçmişten bu yana farklı kültürlerle sahip insanlar birbirleriyle her zaman iletişim içinde olmuşlardır. En basit yapısıyla kültürlerarası iletişim çeşitli nedenlerden dolayı farklı kültürden bireylerin iletişime geçerek bir araya gelmesidir. Fakat kültürlerarası iletişimin literatürde bir kavram olarak var olması yeni bir süreçtir. Kültürlerarası iletişim kavramının gelişimi farklı kültürler arasında giderek artmakta olan iletişim ve etkileşim doğrultusunda gerçekleşmiştir. Bu artan etkileşim kültürler arasındaki farklılıkların çeşitli problemlere dönüşebileceğini göstermiş ve bu farklılıkların tanınması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. 1943 yılında ABD Savaş Enformasyonu adına yürütülen çalışmada yabancı bir kültürün iletişimsel davranışları incelenmiştir ve bu çalışma kültürlerarası iletişimin kavramsallaştırılmasında öncü kabul edilmiştir.

Farklı kültürler ve dolayısıyla devletler arasında gerçekleşen sorunlar birçok farklı yöntemden faydalanılarak çözülebilmektedir. Bu yöntemlerden bir tanesi de farklı yöntem ve tekniklerle uygulanabilen diplomasıdır. Bu çalışmada da diplomasi türlerinden bir tanesi olan kamu diplomasisi uygulamaları farklı stratejileri ve yeni medya çerçevesinde ABD kapsamında incelenmiştir. Geleneksel diplomasiden farklı olarak kamu diplomasisi devletler arasında gerçekleşen özel görüşmelerden ziyade yumuşak güç vasıtası ile kurulan iletişime dayanan bir diplomasi türüdür. Kamu diplomasisi ile birlikte kamuoyu uluslararası ilişkilerde önemli bir faktör haline gelmiştir ve bu sebeple kamuoyunun doğru

bilgilendirilmesi ve yabancı kamuoyunu etkileyebilme süreçleri dış politikaların yürütülmesinde önemli bir hale gelmiştir. Tarihi süreçler ve savaşlar uluslararası ilişkilerin yürütülmesi konusunda bazı değişimlere sebep olarak devletlerin kamu diplomasisine duyduğu ihtiyacın giderek artmakta olduğunu göstermiştir. Bu değişimler teknolojik alanda yaşanan gelişmeler doğrultusunda bilgi aktarımından paylaşım hızına ve ekonomik faaliyetlere kadar birçok alanda kendini göstermeye başlamıştır. Bunun sonucunda uluslararası etkileşim ve iletişim de gelişmeye devam etmiştir ve doğal olarak paydaşlar arasında kültürlerarası iletişime duyulan ihtiyaç daha da artmıştır. Teknolojik gelişmeler ile küreselleşen geleneksel medya da platform değiştirerek merkezinde internet olan ve daha çok etkileşimi de beraberinde getiren bir ortama dönüşmüştür ve bu ortam yeni medya olarak adlandırılmıştır. Bu değişimler ile birlikte kamu diplomasisi yeni bir diplomatik düzene uyum sağlayarak internet ve sosyal medya ağları gibi yeni medya doğrultusunda gelişen araçlardan faydalanmaya başlamıştır. Bu yeni sistemde devletler yeni medya araçları ile yabancı kamuoyu ile doğrudan temas kurabilmekte, etkileşime geçebilmekte ve bu yollarla kendi görüşlerini, değerlerini ve kültürlerini onlara aktarabilmektedir. Yeni medyanın sahip olduğu bu önemli güç ABD'nin 11 Eylül sonrasındaki iyi yönetilememiş dış politikaları neticesinde zedelenen imajını düzeltmek için Başkan Obama yönetiminde gerçekleştirilen kamu diplomasisi uygulamalarında da kendini göstermiştir.

ABD gerçekleştirdiği eylemlerle geçmişten bugüne kamu diplomasisi ile hep iç içe olmuştur. Fakat kamu diplomasisi kavramı olarak ilk kez 1965 yılında Edmund Gullion tarafından kullanılmıştır. İkinci Dünya savaşı ve Soğuk Savaş dönemlerinde de ABD yabancı kamuoyuna yönelik çeşitli faaliyetler yürütmüş ve farklı dil ve kültürleri hedef alan uygulamalarla bu kamuoylarıyla etkileşime girmiştir. ABD tarihinde zaman zaman kamu diplomasisi uygulamalarına duyulan ihtiyacın azaldığı düşünülmüş olsa da yaşanan gelişmeler bunun tam tersini göstermiştir. Yeni dünya düzeninde rekabet ortamlarının giderek artması ABD'yi de bu yeni düzene uymak durumunda bırakmıştır. Kültürel farklılıkların önemi kendini farklı boyutlarda göstermeye devam ederken 11 Eylül'den sonra ABD'nin kamu diplomasisine karşı bakışı değişmiş ve yeniden şekillenmiştir. Başkan Obama döneminde ilk yıllardan itibaren sosyal medya üzerinden yürütülen kamu diplomasisi uygulamaları ve yeni stratejik iletişim yaklaşımlarının aranmaya başlaması ABD'nin kamu diplomasisine yeniden duyduğu ihtiyacı gösterirken özellikle Müslüman ülkelerdeki imajını düzeltme doğrultusunda gerçekleştirilen faaliyetler de ABD'nin hedefleri doğrultusunda gösterdiği çabayı kanıtlar nitelikte olmuştur. Bu çaba, yeni medya

araçlarından, hedef kitle ile daha hızlı ve kolay bir etkileşimi sağlayan sosyal medya ağları ile güçlendirilmiş ve direk olarak hedef kitleyi etkileyebilme doğrultusunda yeni stratejilerin geliştirilmesine olanak sağlamıştır. Bu stratejiler ABD’de dış politika ve stratejik iletişimin önemli görüldüğü ve birbirinden haberdar olarak adım atıp, politika geliştirip yürütülebilmesi adına birçok kurum ve kuruluş tarafından desteklenmiştir.

Bu tezde özellikle Başkan Obama döneminin kamu diplomasisi stratejilerinin başta Başkan Bush dönemi kamu diplomasisi stratejilerinden yola çıkarak temel özellikleri ve farklılaşan yönleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu fark ortaya konmaya çalışılırken Başkan Obama’nın Müslüman halklara karşı yaklaşımları göreve başladıktan sonra gerçekleştirdiği üç farklı video konuşması incelenmiştir. Yeni medya araçlarının daha etkin olarak kullanıldığı Obama dönemi kamu diplomasisi stratejisinde Müslüman toplumlara yönelik kamu diplomasisinde kültürlerarası iletişim daha da ön plana çıktığı görülmektedir. Kamu diplomasisi sürecinde farklı kültürlerle ait farklılıkların anlaşılması, farklı konulara gösterilebilecek tutum ve davranışları önceden tahmin ederek kamuoylarının hassasiyet gösterebilecek konulara göre söylem geliştirilmesi gerektiği meselesinin Obama dönemin kamu diplomasisinde dikkate alındığı değerlendirilmektedir. Özellikle Geert Hofstede’nin Kültürel Boyutlar Kuramı ve Edward T. Hall’ün Enformasyon Sistemleri Kuramlarında ifade edildiği üzere kültürlerarası iletişimde bileşenlerin ve sistemlerin ele alınması ile birlikte yürütülecek bir kamu diplomasisinin daha etkin olma potansiyeli taşımaktadır.

Başkan Obama döneminin Müslüman halkları hedef alan kamu diplomasisi stratejisinin Müslüman halklarda yarattığı etki ve başarıya ulaşp ulaşmadığı bu tezin kapsamına dahil edilmemesine karşın, Obama döneminde izlenen bu stratejinin ABD’nin imajı üzerinde olumlu etki ettiğine ilişkin bir kanaat oluşmuştur. Bu kapsamda, kültürlerarası iletişim perspektifinden yeni medya araçları kullanılarak yürütülecek aktif bir kamu diplomasisi anlayışının dış politikada kamu diplomasisinin daha güçlü bir araç olmasına imkân verebileceği değerlendirilmektedir.

KAYNAKLAR

Akçadağ, E. (2011). *ABD'nin Kamu Diplomasisi Stratejisi: Akıllı güç*. Aralık 2020 tarihinde kamudiplomasisi.org: <http://kamudiplomasisi.org/pdf/abdkdstratejisi.pdf> adresinden alındı

Akçadağ, E. (tarih yok). *Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi*. Kasım 2020 tarihinde Kamu Diplomasisi Enstitüsü: <https://www.kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcadag.pdf> adresinden alındı.

Akalın, K. H. (2009). Max Weber'in Sosyoloji Kuramında Toplumsal Faaliyet Tarzı ve Kültürel Değer İlişkileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25).

Anagondahalli, D., & Zhu, L. (2016). Culture's Role in public diplomacy: predicting and preventing crises. *The Journal of International Communication*, 22(1), 64-81. <https://doi.org/10.1080/13216597.2015.1076733>

Armstrong, M. (2010, March). *Public Diplomacy: Strengthening US Engagement with the World*. Ocak 2021, MountainRunners.us: https://mountainrunner.us/2010/03/mchale_framework/

Arslandoğlu, İ. (2001). Kültür ve Medeniyet Kavramları. *Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 15:2 43-255. <https://hbvdergisi.hacibayram.edu.tr/index.php/TKHBVD/article/view/378>
Erişim Tarihi: 14.12.2020

Atabek, Ü. (2013). Yeni Medya ve Yeni İletişim Düzeni. *Mülkiye Dergisi*, 37(3).

Baker, P. (2009, September 19). *Good Will, but Few Foreign Policy Benefits for Obama*. Ocak 2021 tarihinde nytimes.com: <https://www.nytimes.com/2009/09/20/us/politics/20prexy.html?searchResultPosition=1>

Barkan, S. E. (2012). *Sociology: Brief Edition* (v. 1.1). https://2012books.lardbucket.org/attribution.html?utm_source=inline

Bergen, P. L. (2020, September 10). *September 11 attacks*. Aralık 2020 tarihinde britannica.com: <https://www.britannica.com/event/September-11-attacks>

Bettie, M. (2015). Ambassadors Unaware: the Fulbright Program and American Public Diplomacy. *Journal of Transatlantic Studies*, 13(4), 358-372.
<https://doi.org/10.1080/14794012.2015.1088326>

Bjola, C., & Jiang, L. (2015). Social Media and Public Diplomacy: A Comparative Analysis of the Digital Diplomatic Strategies of the EU, U.S. and Japan in China. Corneliu Bjola, & M. Holmes içinde, *Digital Diplomacy: Theory and Practice* (s. 71-88). London and New York: Routledge.

Bostancı, M. (2019). Soğuk Savaş'tan Günümüze Yumuşak Günümüze Yumuşak Güç Kaynağı Olarak Kültür ve Kültür Diplomasisi. O. Göksu içinde, *Kamu Diplomasisinde Yeni Yönelimler*.

Botz-Bornstein, T. (2012). Comparative Civilizations Review. *What is the Difference between Culture and Civilization? Two Hundred Fifty Years of Confusion*.
<https://scholarsarchive.byu.edu/ccr/vol66/iss66/4/>

Bozkurt, G. (1979). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Bulunmaz, B. (2011). Yeni Medya Eski Medyaya Karşı: Savaşı Kim Kazandı Ya da Kim Kazanacak? *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi* (7).

Bulut, Y. (2015). *Sosyal ve Siyasal Arasına Sıkışmış Bir Düşünür: Ziya Gökalp ve Hars-Medeniyet Kuramı*.
https://www.academia.edu/35100192/SOSYAL_VE_SİYASAL_ARASINA_SIKIŞMIŞ_BİR_DÜŞÜNÜR_ZİYA_GÖKALP_VE_HARS-MEDENİYET_KURAMI adresinden alındı
Erişim Tarihi: 10.12.2020

Burke, E. (2016). *Fransada'ki Devrim Üzerine Düşünceler*. Ankar

Carey, J. W. (2005). Historical pragmatism and the internet., *New Media & Society*, 7(4), 443-455.
HYPERLINK "https://doi.org/10.1177%2F1461444805054107"
<https://doi.org/10.1177/1461444805054107>

Carnobell, J. M. (2018). Cross-Cultural Communication, Public Diplomacy and Soft Regulation in Global Society. *Tripodos*(42), 11-20.

Clinton, H.R. (2009). Foreign Policy at the Council on Foreign Relations, Washington.

Collier, M. J. (1997). *Cultural Identity and Intercultural Communication*, Intercultural Communication, A. Reader, Hz. L. A. Samovar/R. E. Porter, Belmont 1994, 36-45.

Coşgun, Ş. (2004). *Kültürlerarası İletişim Sürecinde Kalıp Düşüncelerin ve Önyargıların Rolü: "Antalya'da Yaşayan Güneydoğulular ile Antalya Yerlileri Arındaki Kalıp Düşünceler ve Önyargılar. Yüksek Lisans Tezi*. Ankara.

Coşkun, B. B. (2012). *Güvenlik Sorunları ve Kamu Diplomasisi*. Erişim adresi <http://www.kamudiplomasisi.org/index.php?start=4> Erişim Tarihi: 10.11.2020

Coll, S. (2005). *Hayalet Savaşları*. İstanbul: Truva Yayınevi.

Comellu Bjola, & Holmes, M. (2015). *Digital Diplomacy: Theory and Practice*. New York: Routledge.

Comor, E., & Bean, H. (2012). America's 'engagement' delusion: Critiquing a public diplomacy consensus. *International Communication Gazette*, 74(3), 203-220.

Cull, N. J. (2006). *"Public Diplomacy" before Gullion: The Evolution of a Phrase*. USC Center on Public Diplomacy: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/public-diplomacy-gullion-evolution-phrase> adresinden alındı. Erişim Tarihi: 15.11.2020

Cull, N. J. (2006). 'The Man who invented truth': The tenure of Edward R. Murrow as director of the United States Information Agency during the Kennedy years. *Cold War History*, 4(1), 23-48.

Cull, N. J. (2009). *Public Diplomacy: Lessons from the Past*. Los Angeles: Figueroa Press.

Cull, N. WikiLeaks, public diplomacy 2.0 and the state of digital public diplomacy. *Place Brand Public Dipl* 7, 1–8 (2011). <https://doi.org/10.1057/pb.2011.2>

Cull, N. J. (2012). Pearl Harbor and Public Diplomacy: 70 years on place branding and public diplomacy. s. 1-5. <https://doi.org/10.1057/pb.2012.2>

Curtis, K. J. (2012, September 24th). *Digital Diplomacy in the 21st Century*. Aralık 2020 tarihinde [foreignpolicyblogs.com](https://foreignpolicyblogs.com/2012/09/24/digital-diplomacy-in-the-21st-century/): <https://foreignpolicyblogs.com/2012/09/24/digital-diplomacy-in-the-21st-century/> adresinden alındı

Çömlekçi, M. F. (2019). Dijitalleşen Diplomasi ve Sosyal Medya Kullanımı: Büyükelçilik Facebook Hesapları Üzerine bir Araştırma. *Kırklareli Üniversitesi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*.

Çağırkan, B. (2017). Kültür Sosyolojisinde Metodoloji Tartışmaları: İdeoloji Olarak Kültür ve Eylem Olarak Kültür. *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 147-160.

Dale, H. C. (2009, December 8). Public Diplomacy 2.0: Where the U.S Government Meets "New Media". *Backgrounder*, 2346, 1-11. www.heritage.org/Research/PublicDiplomacy/bg2346.cfm adresinden alındı. Erişim Tarihi: 12.11.2020.

Department of Defense. (2010). *Report on Strategic Communication*. The Secretary of Defense, Washington.

Deruda, A. (2014). *The Digital Diplomacy Handbook: How to Use Social Media to Engage with Global Audiences*. North Carolina: CreateSpace Independent Publishing Platform. http://www.digitaldiplomacyhandbook.com/wp-content/uploads/table_contents_intro.pdf adresinden alındı. Erişim Tarihi: 23.11.2020.

Dizard Jr, W. P. (2004). *Inventing Public Diplomacy: The Story of the U.S Information Agency*. London: Lynne Rienner Publishers.

Durra, Z. J. (2018). US Public Diplomacy Efforts During Obama's Administration to Combat Islamic Extremist. *Communication and Public Diplomacy*, 1(1), 24-36. doi: 10.17265/2160-6579/2018.01.003

Eagleton, T. (2005). *Kültür Yorumları*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Ekşi, M. (2014). *Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Ekşi, M. (2017). Türkiye'nin Türk Dünyasına Yönelik Kamu Diplomasisi: Yeni Araç ve Mekanizmalar. *Türk Dünyası İncelemeleri/ Journal of Turkish World Studies*. 17(1).

Enzensberger, H. M. (1980). Bir Kitle İletişimi Araçları Teorisinin Oluşturucu Öğeleri. *Birikim Dergisi*, çev. Ünsal Oskay, <https://www.birikimdergisi.com/images/UserFiles/images/Spot/70/58->

59/bir_kitle_iletisimi_araclari_teorisinin_olusturucu_ogeleri_hans_magnus_enzensberger.pdf. Erişim Tarihi: 14.12.2020.

Erdoğan, İ. (2011). *İletişimi Anlamak*. Ankara: Pozitif Matbaacılık.

Erkenekli, M. (2013, Mayıs). Toplumsal Kültür Araştırmaları İçin Değer Merkezki Bütünleşik Bir Kültür Modeli Önerisi. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 12(1).

Fang, T. (2003). A Critique of Hofstede's Fifth National Culture Dimension. *International Journal of Cross Cultural Management*, 3(3).

Fitzpatrick, K. R. (2011). *U.S. Public Diploacy in a Post-9/11 World: From Messaging to Mutuality*. Los Angeles: Figueroa Press.

Frederick, H. H. (1993). *Global Communication and International Relations*. Belmont: Wadsworth Publishing.

Geray, H. (2003). *İletişim ve Teknoloji Uluslararası Birikim Düzeninde Yeni Medya Politikaları*. Ankara: Ütopya Yayınları.

Gilboa, E. (2008). Searching for a Theory of Public Diplomacy. *The ANNALS of the American Academy of Political Science*, 616(1).
<https://doi.org/10.1177%2F0002716207312142>

Goodenough, W.H., (1961). Comment on Cultural Evolution, Number: 90, Portland: Daedalus, Sayı:90, 521-528.

Goodman, M., & Wang, J. (2006). *Public diplomacy and global business*. *Journal of Business Strategy*, 27(3), 41–49. doi:10.1108/02756660610663826

Gökırmak, M. (2012). *Küreselleşen Dünyada Diplomasi: Kamu Diplomasisi*. Kamu Diplomasisi Enstitüsü: <http://www.kamudiplomasisi.org/ana-sayfa/44-makaleler/124-kuereselleen-duenyada-diplomasi-kamu-diplomasisi-.pdf> adresinden alındı Erişim Tarihi: 14.11.2020

Gregory, B. (2008). Public Diplomacy: Sunrise of an Academic Field. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 274-290. HYPERLINK
"https://doi.org/10.1177%2F0002716207311723"

Gregory, B. (2011). American Public Diplomacy: Enduring Characteristics, Elusive Transformation. *The Hague Journal of Diplomacy* 6, 351-372. DOI: HYPERLINK "https://www.researchgate.net/deref/http%3A%2F%2Fdx.doi.org%2F10.1163%2F187119111X583941" \t "_blank"

Gudykunst, W. B. (2003). *Cross-Cultural and Intercultural Communication*. (F. California State University, Dü.) Sage Publications.

Gudykunst, W. B., Ting-Toomey, S., & Chua, E. (1988). *Sage series in interpersonal communication, Vol. 8. Culture and interpersonal communication*. Sage Publications, Inc.

Gunaratne, S. A. (2005). Public Diplomacy, Global Communication and World Order: An Analysis Based on Theory of Living Systems. *Current Sociology*, 53(5), 749-772. HYPERLINK "https://doi.org/10.1177%2F0011392105055014" <https://doi.org/10.1177/0011392105055014>

Hall, E. T. (1959). *The Silent Language*. New York: Doubleday&Company.

Hall, E. T. (1976). *Beyond Culture*. New York.

Hanson, F. (2012). Baked in and wired: eDiplomacy@State. *Foreign Policy Paper Series*, 1-41.

Hayden, C. (2011). Beyond the "Obama Effect": Refining the Instruments of Engagement Through U.S Public Diplomacy. *American Behavioral Scientist*, 55(6), 784-802. HYPERLINK "https://doi.org/10.1177%2F0002764211400571" <https://doi.org/10.1177/0002764211400571>

Heil Jr., A. L. (2003). *Voice of America: A History*. New York: Columbia University Press.

Hirst, P., & Woolley, P. (1982). *Social Relations and Human Attributes*. London.

Hofstede, G. (2001). *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions, and Organizations Across Nations*. Sage Publications.

Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing Cultures: The Hofstede Model in Context. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1). <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1014>

Holmes, M. (2015). Digital Diplomacy and International Change Management. C. Bjola, & M. Holmes içinde, *Digital Diplomacy: Theory and Practice* (s. 20). New York: Routledge.

Horn, Peter: Encyclopedia of Life Support Systems (EOLSS). (tarih yok). Culture.Civilization and Human Society. *Foundations and Characteristics of Culture*.

Huntington, S. (1997). *The Clash of Civilizations and the Remarking of World Order*. Penguin Books India.

International Communication Agency. (1978). The White House Memorandum for Director.

Iosifidis, P., & Wheeler, M. (2016). Public Spheres and Mediated Social Networks in the *Western Context and Beyond Public Diplomacy 2.0 and the Social Media*,149–173. doi:10.1057/978-1-137-41030-6_7

İnan, E. (2012). Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Eksen. *Kamu Diplomasisi* (Ed: Abdullah Özkan-Tuğçe Ersoy Öztürk). İstanbul. Tasam Yayınları

Jenks, C. (Dü.). (2014). *Temel Sosyolojik Diktomiler*. Ankara: Atıf Yayınları.

Kale, M., & Nur, İ. (2016). Karl Marx ve Marksist Teori Açısından Eğitim ve Toplumsal Cinsiyet. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1).

Kartarı, A. (2014). *Kültür, Farklılık ve İletişim: Kültürlerarası İletişimin Kavramsal Dayanakları*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Kartarı, A. (2009). *Kültürlerarası İletişim ve Bir Araştırma Projesi*. <http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/33.php> Erişim Tarihi: 06.02.2021 Erişim Tarihi: 27.12.2020.

Khatib, L., Dutton, W., & Thelwall, M. (2012). Public Diplomacy 2.0: A Case Study of the US Digital Outreach Team. *The Middle East Journal*, 66(3), 453-472. HYPERLINK "https://doi.org/10.3751/66.3.14" <https://doi.org/10.3751/66.3.14>

Kim, Y. Y. (2006). Inquiry in Intercultural and Development Communication. *Journal of Communication*, 55(3). doi:10.1111/j.1460-2466.2005.tb02685.x

Koçer, A. F. (2016). Kültürlerarası İletişimin Diplomatik İletişim Perspektifinden İncelenmesi ve Kamu Diplomasisinin Etkileri.

Krober, A. L., & Kluckhohn, C. (1952). *Culture: A Critical Review of Concepts and Definitions*. Massachusetts, Cambridge, U.S.A.: The Museum.

Krugler, D. F. (2000). *The Voice of America and the Domestic Propaganda Battles, 1945-1953*. Columbia and London: University of Missouri Press.

Leeds-Hurwitz, W. (1990). Notes in the history of intercultural communication: The Foreign Service institute and the mandate for intercultural training, *Quarterly Journal of Speech*.
<https://doi.org/10.1080/00335639009383919>

Lichtenstein, J. (2010). Digital Diplomacy. *New York Times Magazine*.

Lichtenstein, J. (2010, July 16). *Digital Diplomacy*. Ocak 2021 tarihinde The New York Times Magazine: <https://www.nytimes.com/2010/07/18/magazine/18web2-0-t.html>
adresinden alındı

Lord, K. M. (2008, November). Voices of America: U.S. Public Diplomacy for the 21.st Century. *Foreign Policy at Brookings*.

Lowie, R. H. (1917). Edward B. Tylor. *19*(2), s. 262-268. (www.jstor.org/stable/660758).

Lubecka, A. (2012). Cultural Public Diplomacy As a Tool of Cultural Diplomacy. 351-361.

Manovich, L. (2001). *The Language of New Media*. Copyrighty MIT Press.

Marvin, C. (1988). *When Old Technologies Were New: Thinking About Electric Communication in the Late Nineteenth Century*. New York: Oxford University Press.

Mayfield, A. (2008). *What is Social Media?*. England: Forrester Research Social Computing.

McHale, J. A. (2009, May 13). Testimony as Nominee for Under Secretary for Public Diplomacy and Public Affairs. Washington: Senate Foreign Relations Committee.

Melissen, J. (2005). The New Public Diplomacy: Between Theory and Practice. *The New Puplic Diplomacy: Soft Power in International Relations*. içinde New York: Palgrave Macmillan.

Melissen, J. (2015). *Digital Diplomacy in the Digital Age*. Clingendael Institute.

Nakamura, K. H., & Weed, M. C. (2009). *U.S. Public Diplomacy: Background and Current Issues*. Congressional Research Service.

National Security Strategy. (2010). The White House.

NSDD-77. (1983, January 14). National Security Decision Directive Number 77. *Management of Public Diplomacy Relative to National Security*. Washington: The White House.

Nye Jr, J. S. (1990). Soft Power. *Foreign Policy*, (80), 153-171 doi:10.2307/1148580

Nye Jr, J. S. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. *The annals of the american academy of political and social science*, 616(1), 94-109. HYPERLINK "https://doi.org/10.1177%2F0002716207311699"

Nye, J. (2005). *Yumuşak Güç*. Ankara: Elips Kitap.

Nye, J. J. (2004). Soft Power: The Means to Success in World Politics.

Obama, B. (2009). *Text: Obama's Speech in Cairo*. The New York Times: <https://www.nytimes.com/2009/06/04/us/politics/04obama.text.html> adresinden alındı Erişim Tarihi: 20.12.2020.

Obama, B. (7 Nisan 2009). *The President Talks with Students in Turkey*. Erişim adresi <https://www.youtube.com/watch?v=sxtRR7d8qIY> Erişim Tarihi: 22.12.2020.

Obama, B. (21 Ağustos 2009). *President Obama Gives Ramadan Message*. Erişim adresi <https://www.youtube.com/watch?v=1R4KfYuDrvU&t=132s> Erişim Tarihi: 25.12.2020.

Obama, B. (2009). *President Obama Speaks to the Muslim World from Cairo, Egypt*. Erişim adresi <https://www.youtube.com/obamawhitehouse/search?query=chaire>

Oktay, E. G. (2012). 11 Eylül Sonrası Amerika Birleşik Devletleri Kamu Diplomasisi. İ. Aydıngün, & A. M. Özdemir içinde, *11 Eylül Küresel Felakete Yerel Yorumlar* <https://www.researchgate.net/publication/303769575>

Öncel, M. A. (2018). ABD'nin Ortadoğu'ya Yönelik Kamu Diplomasisi: Obama ve Trump Dönemi. *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Dergisi*, 1(1), 92-104.

Önlü, M., & Saran, M. (2019). Akademik Bir Disiplin Olarak Kültürlerarası İletişim ve Kuramsal Temelleri. *Kültürlerarası İletişim: İletişim Odaklı Güncel Yaklaşımlar*. içinde Konya: Eğitim Yayınevi.

Özçetin, B. (2010). İdeoloji, İletişim, Kültür: Bir Stuart Hall Değerlendirmesi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 140-159. academia.edu:

https://www.academia.edu/3570259/_İdeoloji_İletişim_Kültür_Bir_Stuart_Hall_Değerlendirilmesi_ adresinden alındı Erişim Tarihi: 21.12.2020.

Özkan, A. (2012). *Medyanın Kamu Diplomasisi Rolü*. Kamu Diplomasisi Enstitüsü: <https://www.kamudiplomasisi.org/makaleler/makaleler/99-medyan-kamu-diplomasisi-rolue> adresinden alındı

Özkan, A. (2015). Strategic Practices of Public Diplomacy Policies in Educational Field and Turkey's Potential for Cultural Diplomacy. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 176, 35-43. HYPERLINK "https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.441" \o "Persistent link using digital object identifier" \t "_blank"

Özkan, A. (2016). Kamu Diplomasisi Olgusu. *Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler*. içinde Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Özlem, D. (2012). *Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi*. İstanbul: Notas Kitap Yayınevi.

Özlem, D. (2015). *Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi*. Notos Kitap.

Parry-Giles, S. (1994). The Eisenhower Administration's Conceptualization of the USIA: The Development of Overt and Covert Propaganda Strategies. *Presidential Studies Quarterly*, 24(2), 263-276. Retrieved January 16, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/27551240> Erişim Tarihi: 24.12.2020.

PCC. (2007). *U.S. National Strategy for Public Diplomacy and Strategic Communication*. Policy Coordinating Committee, Mission and Priorities.

Peterson, K. R. (2012). Nicolai Hartmann's Philosophy of Nature: Realist Ontology and Philosophical Anthropology.

Potter, E. (2002). Canada and the New Public Diplomacy. *International Journal*, 58(1), 43-64. <http://www.jstor.org/stable/40203812>

Rampton, S., & Stauber, J. (2003). *Weapons of Mass Deception: The Uses of Propaganda in Bush's War on Iraq*. London: Constable and Robinson.

Rapoport, A. (2004). *Kültür Mimarlık Tasarım*. Yem Yayınları.

Rogers, E. M., Hart, W. B., & Miike, Y. (2002). Edward T. Hall and The History of Intercultural Communication: The United States and Japan. *Keio Communication Review*(24).

Rugh, W. (2017, January 10). American Soft Power and Public Diplomacy in the Arab World. *Palgrave Communications*, 3(16104), <https://doi.org/10.1057/palcomms.2016.104>

Ryan, S. B. (2016). Cultural Diplomacy in International Relations: Understanding hidden bias in cultural knowledge. *Faculty of Literature and Social Sciences*, 63-86. <https://www.researchgate.net/publication/320567853> adresinden alındı Erişim Tarihi: 24.12.2020.

Saran, M., Yayınoglu, P. E. (2005). Çok Kültürlü Ortamlarda Halkla İlişkiler, Kuramsal İletişim ve Yönetim, “Kültürlerarası Yönetim ve Liderlik”, İTO Yayınları. İstanbul.

Sarı, E. (2004). Kültürlerarası İletişim: Temeller, Gelişmeler, Yaklaşımlar. *Folklor/Edebiyat*, 10(39).

Saydam, A. (2012). *İletişimin Akıl ve Gönül Penceresi Algılama Yöntemi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Schneider, S. C., & Barsoux, J.-L. (1997). *Managing Across Culture*. Prentice Hall College Div.

Seib, P. (2012). *Real-Time Diplomacy: Politics and Power in the Social Media*. Basingstoke: Palgrave MacMillan.

Seib, P. (2011). Public Diplomacy, New Media, and Counterterrorism. CPD Perspectives on Public Diplomacy. Figueroa Press. Los Angeles.

Sevin, E. (2017). *Public Diplomacy and Implementation of Foreign Policy in the US, Sweden and Turkey*. Palgrave Macmillan.

Smith, A., & Thomberry, M. (2010, March 2). *Join the new Strategic Communication and Public Diplomacy Caucus!* Ocak 2021 tarihinde [mountainrunner.us: https://mountainrunner.us/wp-content/uploads/2019/01/2010-3-2_SCPD_Caucus_Announcement.pdf](https://mountainrunner.us/wp-content/uploads/2019/01/2010-3-2_SCPD_Caucus_Announcement.pdf) adresinden alındı Erişim Tarihi: 15.12.2020.

Smith, P., & Riley, A. (2009). *Cultural Theory: An Introduction*. Malden, Oxford: Blackwell Publishing.

Snead, J. T. (2013). Social Media Use in the U.S. Executive Branch. *Government Information Quarterly*, 30(1), 56-63. HYPERLINK
"https://doi.org/10.1016/j.giq.2012.09.001" \o "Persistent link using digital object identifier"
\t "_blank"

Sotiriu, S. (2015). Digital Diplomacy: Between promises and reality. B. Corneliu, & M. Holmes içinde, *Digital Diplomacy: Theory and Practice* (s. 33-51). New York: Routledge.

Stevenson, N. (2015). *Medya Kùltürleri: Sosyal Teori ve Kitle İletişim*. Ankara: Ütopya Yayınevi.

Storey, J. (1994). *Cultural Theory and Popular Culture*.

Straus, N., Kruikemeier, S., van der Meulen, H., & Noort, G. v. (2015). Digital Diplomacy in GCC Countries: Strategic Communication of Western Embassies on Twitter. *Government Information Quarterly*, 32(4), 369-379. HYPERLINK
"https://doi.org/10.1016/j.giq.2015.08.001" \o "Persistent link using digital object identifier"
\t "_blank"

Szondi, G. (2008). Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences. Desire Davidse. <https://www.researchgate.net/publication/253744488>

Türk Dil Kurumu. (1988). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Türk, G. D. (2013, Aralık 9-11). Demokrasinin Dördüncü Kuvveti Yeni Medya Teknolojileri. *İnet-Tr'13, XVIII. Türkiye'de İnternet Konferansı*. İstanbul.

Taşçı, C. N. (1996). Siyasetin Öznesi ve Nesnesi Olarak Medya. *Yeni Türkiye Dergisi, Medya Özel Sayısı*, 1(11).

Thomas, H. (2014). *Temel Sosyolojik Diktonimler*. (C. Jenks, Dü.) Atıf Yayınları.

Thompson, J. (2013). *İdeoloji ve Modern Kùltür: Kitle İletişimi Çağında Eleştirel Toplum Kuramı*. (İ. Çetin, Dü.) Ankara: Dipnot Yayınları.

Tiedeman, A. (2005, April). Branding America: An Examination of U.S. Public Diplomacy Efforts After September 11, 2001. *Master of Arts in Law and Diplomacy Thesis*. Boston: Tufts University, The Fletcher School.

Tuch, H. N. (1990). *Communicating with the World: U.S Public Diplomacy Overseas*. Palgrave Macmillan.

Turgut, H. (1990). Kültür-Davran   -Mekan Etkile iminin Saptanmasında Kullanılabilecek Bir Y ntem. İstanbul Üniversitesi Fen bilimleri Enstit  .

Tylor, S. E. (2016). The Science of Culture. *ViraVerita E-dergi*. (E. Daba cı,  ev.)

U.S. Government Accountability Office. (2006). *U.S. Public Diplomacy: State Department Efforts Lack Certain Communication Elements and Face Persistent Challenges*. Testimony, The Departments of State. United States Information Agency, Washington, D.C., October 1998.

Uçak, A. (2019). Kamu Diplomasisi Uygulama Alanı Olarak Kültürel Diplomasi. S. Bitirim Okmeydan, & M. Saran içinde, *Kültürlerarası İleti im, İleti im Odaklı Güncel Yakla ımlar*. Konya: E itim Yayınevi.

Vald s-Ugalde, J. L., & Duarte, F. (2011). *Saving the Homeland: Obama's New Smart Power Security Strategy*. Voice of Mexico, 97-100.

Van Ham, P. (2005). Power, Public Diplomacy, and the Pax America. J. Melissen içinde, *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations* (s. 47-66). New York: Palgrave Macmillan.

Wallin, M. (2012). The new public diplomacy imperative: America's vital need to communicate strategically. *American Security Project (ASP)*. <https://www.scribd.com/document/101951341/The-New-Public-Diplomacy-Imperative>. Adresinden alındı Eri im Tarihi: 28.12.2020.

Wells, C. (1984). *İnsan ve D nyası*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Westcott, N. (2008). Digital Diplomacy: The Impact of the Internet on International Relations. SSRN Electronic Journal. doi:10.2139/ssrn.1326476

Whorf, B. L. (1956). *Language, Thought, and Reality: Selected Writings of Benjamin Lee Whorf*. (J. B. Carroll, S. C. Levinson, & P. Lee, Dü) The MIT Press.

Williams, R. (1961). *The Long Revolution*. London: Chatto&Windus.

Williams, R. (1993). *Kültür*. (S. Aydın, Dü.) Ankara: İmge Kitabevi.

Williams, R. (2017). *Kültür ve Toplum*. İstanbul: İletişim Yayınları .

Yavaşgel, E. (2004). *Siyasal İletişim: Kavramlar ve Ardındakiler*. Ankara: Babil Yayınları.

Yağbasan, M., & Demirbağ, İ. (2017). Kültürlerarası İletişime Stratejik Bir Yaklaşım: Kültürlerarası Empati (Bir Kültürlerarası İletişim Projesinin Sonuçları). *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(2).

Yağmurlu, A. (2019). Dijital Diplomasi: Kamu Diplomasisi Çerçevesinden Avrupa Birliği Üye Ülkeleri ve Türkiye Dışişleri Bakanlıkları İnternet Uygulamaları. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2(7).

Yun, S-H. (2008). Cultural Consequences on Excellence in Public Diplomacy. *Journal of Public Relations Research*, 20(2), 207–230. doi:10.1080/10627260801894330

Yücel, G. (2016). Dijital Diplomasi, TRT Akademi, 1(2), 748- 760.

Yücel, T. (2016). Kamu Diplomasisi Web 2.0. erişim adresi: <https://yucel.com.tr/2016/11/> Erişim tarihi: 17.01.2021

Zaharna, R. S. (2009). Obama, U.S. Public Diplomacy and the Islamic World. *World Politics Review*. <https://www.american.edu/soc/faculty/upload/zaharna-public-diplomacy-islamic-world.pdf> Erişim Tarihi:12.12.2020.

Zaharna, R. S. (2010). *Battles to Bridges: US Strategic Communication and Public Diplomacy after 9/11*. Palgrave Macmillan.

Zaharna, R. S. (2015). From Pinstripes to Tweets. *Cairo Review*(16), 98-109.

Zinovyeva, Elena (2013). *U.S. Digital Diplomacy: Impact on International Security and Opportunities for Russia*. *Security Index: A Russian Journal on International Security*, 19(2), 33–43. doi:10.1080/19934270.2013.779430